

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α

**ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ
ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΘΗΡΑ**

ΦΟΙΤΗΤΕΣ: Θανάση Φραντζέσκο ΑΜ 4040, Καραμολέγκου Ζωή ΑΜ 4036

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: Παπαστεφανάκη Σοφία

Δεκέμβριος, 2014

Ηράκλειο

Copyright © Φραντζέσκο Θανάση, Καραμολέγκου Ζωή, 2014

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την παρούσα πτυχιακή εργασία, μας δίνεται η ευκαιρία να ευχαριστήσουμε καταρχήν τις οικογένειες μας για την αμέριστη υποστηριξή τους κατά την διάρκεια των σπουδών μας, τους καθηγητές του ΤΕΙ Κρήτης και ιδιαίτερα την κυρία Παπαστεφανάκη Σοφία για την συνεργασία και την πολύτιμη βοήθεια που μας παρείχε για την υλοποίηση του θέματος μας και τέλος τους υπεύθυνους των Περιφερειών Κρήτης και Σαντορίνης, που για λόγους διακριτικότητας σεβόμαστε την επιθυμία τους να μην αναφέρουμε τα ονοματά τους καθώς και τους ιδιοκτήτες των αγροτουριστικών καταλυμάτων, την οικογένεια Σαλούστρου ιδιοκτήτες του αγροτουριστικού καταλύματος Αρόλιθος στο Ηράκλειο Κρήτης και τις αδελφές κ. Κατερίνα Ακύλα και κ. Πόπη Παράβα, ιδιοκτήτριες του αγροτουριστικού καταλύματος Aegagros Caldera Houses στο Μεγαλοχώρι της Σαντορίνης.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία, ασχοληθήκαμε με το θέμα των ειδικών εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα νησιά Κρήτη και Σαντορίνη. Στόχος της εργασίας είναι να εξετάσουμε όσο πιο αντικειμενικά και ρεαλιστικά γίνεται, την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στις περιοχές αυτές και την δυνατότητα να προσφέρουν με την εφαρμογή τους ένα νέο τουριστικό προϊόν πέραν του καθιερωμένου του μαζικού τουρισμού. Στην εργασία μας λοιπόν επιχειρούμε να αποκτηθεί μια εικόνα σχετικά με το θέμα μας, χρησιμοποιώντας πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές.

Οι δευτερογενείς πηγές, αφορούν την βιβλιογραφία, την αρθρογραφία και την δικτυογραφία που σχετίζονται με την εργασία μας, όπου ορίζονται και διαχωρίζονται βασικές έννοιες και ορισμοί που αφορούν το θέμα. Προκειμένου να κατατοπιστούμε όσο το δυνατόν περισσότερο , γίνεται μια επισκόπηση στην έννοια του τουρισμού και των μορφών του ειδικού εναλλακτικού τουρισμού γενικά στην Ελλάδα αλλά και ποιές εναλλακτικές μορφές τουρισμού εφαρμόζονται σε κάθε νησί ξεχωριστά. Οι πρωτογενείς πηγές αφορούν την έρευνα μέσω των συνεντεύξεων που πραγματοποιήσαμε στους υπεύθυνους των περιφερειών καθώς και των αγροτουριστικών καταλυμάτων της Κρήτης και της Σαντορίνης.

Η έρευνα αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα νησιά αυτά δεν είναι κάποιο ευχολόγιο αλλά μια πραγματικότητα που συμβαίνει τώρα και που είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αειφόρα ανάπτυξη και την ευημερία των νησιών. Αυτό που χρειάζεται να γίνει άμεσα, είναι η κινητοποίηση από πλευράς του κράτους με την ενίσχυση και υποστήριξη τοπικών και ιδιωτικών φορέων και την δημιουργία κατάλληλων υποδομών.

ABSTRACT

In this graduation project, we dealt with the issue of specific alternative forms of tourism in the islands of Crete and Santorini. The aim of this study is to look as objectively and realistically as possible, the development of alternative forms of tourism in these areas and the possibility to offer with their application a new tourism product beyond the established mass tourism. In our work we try to get a picture of our topic, using primary and Secondary sources.

The secondary sources concern the literature, the arthrography and the internet related to our work, determining and separated basic notions and definitions related to the topic. To acquaint as much as possible, is an overview on the concept of tourism, alternative tourism and alternative forms of tourism in general in Greece and what alternative forms of tourism that applied to each island separately. The primary sources concern research through interviews that we held those responsible regions of both agrotourism accommodation in Crete and Santorini.

This research supports that the development of special and alternative forms of tourism in these islands is not a wish list but a reality that is happening now and is inextricably linked to a sustainable development and prosperity of these islands. What needs to be done immediately is to mobilize the part of the state to strengthen and support local and private agencies, so as to develop the adequate infrastructure.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα coryright	1
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	7
1.1 Το Κοινωνικό Φαινόμενο του Τουρισμού	10
1.2 Η Ιστορική Εξέλιξη του Τουρισμού	11
1.3 Διακρίσεις των Μορφών του Τουρισμού	15
1.4 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα	19
1.4.1 Χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τουρισμού πλεονεκτήματα και αδυναμίες	20
1.5 Διεθνής Οικονομική Κρίση και Τουρισμός	22
1.5.1 Διεθνής Οικονομική Κρίση και Ελληνικός Τουρισμος	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	24
2.1 Σύγκριση Μαζικού με Εναλλακτικού Τουρισμού	27
2.2 Μορφές Ειδικού Εναλλακτικού Τουρισμού στην Ελλάδα	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ- ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	47
3.1 Άξονες ερωτήσεων απαντήσεων	47
3.2 Ανάλυση Δεδομένων των Περιφερειών Κρήτης και Σαντορίνης	48
3.3 Ανάλυση Δεδομένων των Αγροτουριστικών Καταλυμάτων Κρήτης και Σαντορίνης	51
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I	61
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II	77
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III	121

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Ποδηλασία στο Οροπέδιο Λασιθίου	89
Εικόνα 2: Απεικόνιση των τοποθεσιών που πραγματοποιούνται σπόρ με αλεξίπτωτο πλαγιάς.	90
Εικόνα 3: Ιπασσία στη Χερησόνησο	91
Εικόνα 4: Πεζοπορική ανάβαση στο ιερό βουνό Καρφή στο Οροπέδιο Λασιθίου	91
Εικόνα 5: Τουρισμός περπέτειας με οχήματα 4x4 Ανατολική Κρήτη	92
Εικόνα 6 : Θαλάσσιο Καγιάκ Μάταλα	93
Εικόνα 7: Κανό θαλάσσης Ελούντα	94
Εικόνα 8: Αναρριχητική πίστα Γκίγκιλος - Ν. Χανίων	95
Εικόνα 9: Απεικόνιση τοποθεσιών των καταφυγίων της Κρήτης	96
Εικόνα 10: Γήπεδο γκόλφ στη χερησόνησο Κρήτης	98
Εικόνα 11: Κρητική κουζίνα χοχλιοί (σαλιγκάρια) και ντάκος	100
Εικόνα 12 : 15νθήμερο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών στη Σαντορίνη	106
Εικόνα 13 : jet ski Περίβολο Σαντορίνης	109
Εικόνα 14: Αναρριχητικό πεδίο Θηράς	110
Εικόνα 15: Πηγή Α. Νικολάου	115

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι εννοιολογικές προσεγγίσεις και οι ορισμοί του τουρισμού ποικίλουν ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο εξετάζονται, πλαίσιο που αναφέρεται τόσο στους διάφορους επιστημονικούς κλάδους (οικονομία, κοινωνιολογία, γεωγραφία), όσο και στους διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς σχεδιασμού και πολιτικής (σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο)(Κομίλης & Βαγιονής,1999).

Για την έννοια του τουρισμού έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί και χαρακτηρισμοί. Κάποιοι από αυτούς είναι οι παρακάτω:

α) Κατά Mariotti (1950), το σύνολο σχέσεων και γεγονότων που έχουν σχέση με την διαμονή ξένων (Forestieri), οι οποίοι ταξιδεύουν για αναψυχή, μόρφωση ή θεραπεία χωρίς κύριο σκοπό το κέρδος.

β) Κατά Hunziker(1942) ο τουρισμός είναι το σύνολο των σχέσεων και των γεγονότων που δημιουργούνται από την διαμονή αλλοδαπών εφ' όσον αυτή δεν έχει σαν αιτία πρόσκαιρες ή μόνιμες κερδοφόρες ενέργειες.

γ) Κατά Schwink (1929) κίνηση προσώπων τα οποία εγκαταλείπουν προσωρινά τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους για λόγους που αφορούν στο πνεύμα, στο σώμα ή στο επάγγελμα.

δ) Κατά Bormann είναι το σύνολο αφορμής για πραγματοποίηση ταξιδιών αναψυχής ή για εμπορικούς ή επαγγελματικούς και άλλους παρόμοιους λόγους και ειδικές περιστάσεις, κατά τα οποία ταξίδια, η απουσία από την μόνιμη κατοικία είναι προσωρινή και δεν έχει ως αιτία τα ταξίδια που πραγματοποιούνται για μετάβαση στον τόπο εργασίας.

ε) Κατά τον De Magistris (1933) είναι η κίνηση ανθρώπων και πραγμάτων στην ξηρά, την θάλασσα και τον αέρα, είναι ο ανθρώπινος πόθος για κίνηση για λόγους αναψυχής, μόρφωσης και υγείας, είναι η αναζήτηση πάντοτε νέων συγκινήσεων για σωματική και ψυχική αναγέννηση.

“Στην αρχή του 21ου αιώνα, ο τουρισμός φαίνεται να έχει εξελιχθεί σε μια οικονομική δραστηριότητα που διαθέτει τα δικά της χαρακτηριστικά και κατέχει σημαντική θέση στους κόλπους της παγκόσμιας οικονομίας”(Βαρβαρέσος, 2008).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (UNWTO) δίνει τον παρακάτω ορισμό: "Ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε προορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το συνηθισμένο περιβάλλον τους (π.χ. τον τόπο της μόνιμης κατοικίας τους) και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον έναν χρόνο (χωρίς διακοπές), με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματικών τους αναγκών κ.ά" (Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού UNWTO,2001).

Από τα πρώτα χρόνια του τουρισμού η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα στηρίχθηκε στην προσφορά του κλασσικού τουριστικού προϊόντος, ήλιος & θάλασσα, και ουσιαστικά δεν έχει διαφοροποιηθεί. Εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις παραδοσιακές χώρες προέλευσης της Βορειοδυτικής Ευρώπης και αδυνατεί να αξιοποιήσει αποτελεσματικά νέες πηγές τουριστικής ζήτησης.

"Η ανάπτυξη των ταξιδιών συνδέεται στενά με την παράλληλη ανάπτυξη των μεταφορικών αρτηριών (περισσότερη ασφάλεια των μεταφορικών μέσων) και την εφεύρεση του χρήματος από τους Σουμέριους (καθιέρωση «κοινής γλώσσας» των λαών), οι οποίοι σε συνδυασμό με τη σφηνοειδή τους γραφή κατέχουν επάξια τον τίτλο των ιδρυτών του τουρισμού" (Τσάρτας,1996).

Πριν από τον πόλεμο του 1940, το μεγαλύτερο μέρος των ξένων επισκεπτών ερχόταν στη χώρα μας με το θαλάσσιο συγκοινωνιακό μέσο και ιδιαίτερα τα κρουαζιερόπλοια, που είχαν την προτίμηση των εύπορων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ουσιαστικά ήταν τα μόνα που είχαν την οικονομική δυνατότητα να επισκέπτονται ξένες χώρες. Οι συνθήκες άλλαξαν ριζικά μετά τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια και ήδη από το 1962 οι περισσότεροι τουρίστες άρχισαν να φτάνουν στην Ελλάδα με αεροπλάνο παρά με πλοίο. Η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού οφείλεται όχι μόνο στην μεγάλη τεχνολογική εξέλιξη του αεροπορικού μέσου, που προσφέρει άνεση, ταχύτητα, και ασφάλεια, στην οργάνωση ομαδικών εκδρομών, με πλήρη επιβατική κάλυψη της μεταφορικής δυνατότητας των αεροσκαφών και επομένως μείωση του κόστους των ναύλων, αλλά και στη βαθιά αλλαγή της κοινωνικής σύνθεσης του τουριστικού ρεύματος, χάρη στην δυνατότητα πραγματοποίησης μακρινών ταξιδιών αναψυχής και από τις οικονομικά κατώτερες τάξεις των βιομηχανικών χωρών της Ευρώπης, της Βόρειας Αμερικής και της Ιαπωνίας (Γαλάνη & Μουτάφη 2002).

Η επιλογή από τους εργαζόμενους των χωρών αυτών πληρωμένων διακοπών, υπήρξε σημαντικός παράγοντας ανάπτυξης του διεθνούς τουρισμού, ενώ παράλληλα η περιορισμένη διάρκεια της άδειας δεν επιτρέπει την απώλεια πολλών ημερών στη διάρκεια του ταξιδιού και κατά συνέπεια ευνοεί τη μετακίνηση με αεροπορικό μέσο. Συνέπεια της εξέλιξης αυτής είναι

να μετακινούνται αεροπορικώς σήμερα στη χώρα μας πάνω από τα τρία πέμπτα του συνόλου των ξένων επισκεπτών της.

“Η συνειδητοποίηση ότι ο τουρισμός με τη σύγχρονη του μορφή ασκεί άμεσες ή έμμεσες επιδράσεις στις οικονομίες πολλών χωρών και ειδικότερα αυτών που χαρακτηρίζονται ως κατ’ εξοχήν τουριστικές, οδήγησε εμπειρογνώμονες του τουρισμού αλλά και επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων να διερευνήσουν όλες τις πτυχές του τουριστικού φαινομένου, ώστε να διαπιστωθούν οι οικονομικές και άλλες ωφέλειες ή χρησιμότητες που απορρέουν από αυτόν για τον άνθρωπο με τη διπλή του ιδιότητα και πιο συγκεκριμένα με εκείνη του παραγωγού τουριστικών προϊόντων και εκείνη του καταναλωτή ή χρήστη τους, καθώς επίσης για την οικονομία του τουριστικού προορισμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο” (Ηγουμενάκης 2007).

Όσον αφορά στις προοπτικές του κλάδου, στη μελέτη της Hellastat αναφέρεται ότι η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού για την εξομάλυνση της τουριστικής κίνησης μέσα στο έτος, το νέο χωροταξικό πλαίσιο, η ένταση του ανταγωνισμού στις αεροπορικές μεταφορές, η ανάπτυξη νέων υποδομών σε όλη την επικράτεια αλλά και τα μέτρα που εξαγγέλθηκαν για τη στήριξη του τουρισμού - μεταξύ αυτών η αύξηση των κονδυλίων προβολής- διαμορφώνουν ένα πλέγμα στήριξης του τουρισμού στη παρούσα δύσκολη οικονομική περίοδο.

Η κατάταξη της χώρας μας, ως τουριστικού προορισμού δεν έχει τη θέση που της αναλογεί και αυτό κυρίως οφείλεται στη χαμηλή εξειδίκευση του προσωπικού, στη προσέλκυση τουριστών χαμηλής και μεσαίας εισοδηματικής τάξης, στον κορεσμό των δημοφιλών προορισμών, στις αδυναμίες στο χωροταξικό πλαίσιο, στην έντονη εποχικότητα κατά τους θερινούς μήνες.

Στα προβλήματα του κλάδου συγκαταλέγεται η άναρχη εξάπλωση μικρών επιχειρήσεων παροχής καταλύματος και το φαινόμενο της παράνομης λειτουργίας μέρους αυτών που δυσφημεί το ελληνικό τουριστικό προϊόν, το υψηλό κόστος παροχής υπηρεσιών εκτός ξενοδοχείου, οι ανεπαρκείς υποδομές εκτός των δημοφιλών προορισμών, ο εντεινόμενος ανταγωνισμός από γειτονικές χώρες (Hellastat, 2009).

1.1 Το Κοινωνικό Φαινόμενο του Τουρισμού

Ο τουρισμός με την σημερινή του έκταση αποτελεί πια φαινόμενο. Ο σύγχρονος άνθρωπος θεωρεί πια ανάγκη του, την πρόσκαιρη μετακίνηση του από την μόνιμη κατοικία σε άλλους τόπους της χώρας του ή άλλης χώρας. Η σημερινή

σύγχρονη μηχανοποιημένη ζωή των πόλεων κουράζει τον άνθρωπο, και αυτός με την αλλαγή επιδιώκει την ξεκούραση και την χαλάρωση. Η άφθονη πια παροχή συγχρόνων απολαύσεων οδηγεί τον πολιτισμένο άνθρωπο σε μια φυγή, η οποία ικανοποιείται με το τουριστικό ταξίδι. Στην αναζήτηση για την εξήγηση του τουριστικού φαινομένου, έγινε από ειδικούς κάποιος παραλληλισμός μεταξύ αύξησης της τουριστικής κίνησης και της οικονομικής κατάστασης. Παρατηρήθηκε έτσι ότι η αύξηση της τουριστικής κίνησης υπήρχε μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο, διπλάσια από την αύξηση του κοινωνικού εισοδήματος. Η διαπίστωση αυτή δεν δικαίωσε την υπόθεση που έγινε αρχικά ότι η τάση του ανθρώπου για το τουριστικό ταξίδι είναι ανάλογη με τα εισοδήματα του. Φυσικά η βελτίωση του κοινωνικού εισοδήματος παίζει μεγάλο ρόλο στην τουριστική κίνηση. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι στις πρώτες ανάγκες του ανθρώπου μετά την τροφή, κατοικία, ενδυμασία, και μόρφωση προστίθεται και η ψυχαγωγία. Στην ιεράρχηση αυτών των αναγκών της μετακίνησης η ψυχαγωγία δεν είναι ανάγκη να είναι τελευταία. Ανάλογα λοιπόν με την ψυχοσύνθεση και τις περιστάσεις των ατόμων, είναι δυνατόν η ανάγκη της μετακινήσεως να ικανοποιείται με το αντίστοιχο περιορισμό της ικανοποίησεως των άλλων βασικών αναγκών όταν το ατομικό εισόδημα που διατίθεται δεν επαρκεί. Πολλές φορές η θέληση του ανθρώπου για μετακίνηση μπορεί να υπάρχει μέχρι τέτοιου σημείου ώστε ο άνθρωπος να υφίσταται ακόμα και θυσίες προκειμένου να ικανοποιήσει την διάθεση αυτή. Αυτή η παρατήρηση δείχνει ποσό αληθινή είναι επειδή πολλά άτομα κινούνται χωρίς οικονομικά μέσα, και στερούνται και τα πιο στοιχειώδη μέσα άνεσης στην μετακίνηση από την χωρά τους. Δεν πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός ότι πάρα πολλοί τουρίστες από αυτή την κατηγορία κατευθύνονται στην αναζήτηση χρηματικών πόρων στην χωρά που επισκέπτονται, με τη προσφορά της εργασίας τους. Έτσι φθάνουμε στην εποχή στην οποία δικαιολογούνται η σπατάλη χρημάτων για άτομα και οικογένειες με περιορισμένους οικονομικούς πόρους όταν γίνεται για χάρη της ψυχαγωγίας του τουρισμού. Αλλά δεν είναι μονό οι παράγοντες που αναφέρθηκαν προηγουμένως που κινούν τον άνθρωπο στον τουρισμό. Οι κοινωνιολόγοι προσθέτουν και άλλους παράγοντες που συντελούν στην αύξησι της τουριστικής κίνησης, έτσι επειδή ο τουρισμός έχει γίνει πια μόδα, όποιος απομακρύνεται, δεν συμμορφώνεται και τον αποφεύγει είναι οπισθοδρομικός. Για να μην θεωρηθεί λοιπόν κάποιος οπισθοδρομικός και απροσάρμοστος και έχοντας αυτό τον λόγο σαν κίνητρο γίνεται τουρίστας παρά την επιθυμία του και τα οικονομικά του μέσα. Έτσι όταν αυτό γίνεται το συνηθίζει και το κάνει τουριστικό βίωμα (ΕΟΤ 1985, Ηγουμενάκης, 1997).

Από την άλλη μεριά θεωρείται σημαντικό κίνητρο για την τουριστική μετακίνηση και η επιθυμία απασχολήσεως μας, με θέματα εκτός καθημερινής ρουτίνας, πρώτον για

να αποτοξινωθούμε από τις σκέψεις της ανάγκης και κατά δεύτερον για να βρούμε καινούργια ενδιαφέροντα στην ζωή και να παρουσιαστούν καινούργιες ευκαιρίες προσωπικής δραστηριότητας. Υπάρχει πολλές φορές η μείωση του ενδιαφέροντος για αποταμίευση των εισοδημάτων επειδή: α) γίνονται διάφορες μορφές περιουσιακών δημεύσεων, β) λόγω της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, γ) τα αυξημένα φορολογικά βάρη και τις κοινωνικές εισφορές, δ) τις διαφορές και συχνές οικονομικές καταστροφές. Αυτή η μείωση της διάθεσης για αποταμίευση οδηγεί τον άνθρωπο περισσότερο στην απόλαυση της ζωής σήμερα, παρά την εξασφάλιση για το αύριο. Ένα άλλο που έδωσε επίσης αφορμή στον άνθρωπο να επιθυμεί περισσότερο από παλιά την περιήγηση, ήταν και οι παγκόσμιοι πόλεμοι. Όσοι μετακινήθηκαν για να στρατευθούν απέκτησαν κατά κάποιο τρόπο την διάθεση για περιήγηση. Η μετακίνηση όμως αυτή ήταν η αφορμή για την γνωριμία από κοντά της ζωής των άλλων λαών και των επιδόσεων τους, γνωριμία που οδηγεί στην αλληλοκατανόηση, η οποία διαλύει τις εχθρότητες μεταξύ των λαών, πράγμα που αποτελεί και την ενδόμυχη επιθυμία κάθε ανθρώπου. Επί πλέον η διάθεση του ανθρώπου να αισθανθεί ελεύθερος, ικανοποιείται σημαντικά από το τουριστικό ταξίδι που τον απομακρύνει από τις καθημερινές φροντίδες για την εξασφάλιση των πόρων ζωής από το καθήκον, την επαγγελματική ρουτίνα. Ο άνθρωπος από την στιγμή που ταξιδεύει αρχίζει να βγάζει από πάνω του τον καθημερινό άνθρωπο της φροντίδας και μετατρέπεται σε άνθρωπο της αμεριμνησίας (ΕΟΤ 1985, Ηγουμενάκης, 1997)

1.2 Η Ιστορική Εξέλιξη του Τουρισμού

Ο τουρισμός υπάρχει από την αρχαιότητα. Στην αρχαία Ελλάδα οι διάφορες γιορταστικές εκδηλώσεις, διάφορων πόλεων, οι ολυμπιακοί αγώνες και οι θρησκευτικές πανηγύρεις, αποτελούσαν μια αιτία για τις τουριστικές εξορμήσεις των αρχαίων Ελλήνων. Στην τελευταία περίοδο της ρωμαϊκής δημοκρατικής εποχής και κατά την αυτοκρατορική εποχή, ο τουρισμός ήταν αρκετά διαδομένος κύρια στις ευπορότερες τάξεις. Η κατάσταση στον Μεσαίωνα άλλαξε. Η καταστροφή του οδικού δικτύου και η ανασφάλεια των ταξιδιών, μετά την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ήταν για πολλούς αιώνες σχεδόν αξεπέραστα εμπόδια για την επανεμφάνιση του φαινομένου, που επέζησε όμως με τη μορφή κύρια της επίσκεψης με θρησκευτικό χαρακτήρα (π.χ. στους Άγιους Τόπους). Από την Αναγέννηση κι έπειτα εμφανίζεται με σκοπό την ανακάλυψη αρχαιολογικών λειψάνων στην Ευρώπη.

Κατά το 18ο αιώνα, η αύξηση του εισοδήματος σε μερικές χώρες (Μ. Βρετανία), η σχετική ασφάλεια στα ταξίδια, η βελτίωση των οδικών δικτύων κι η εμφάνιση μεταφορικών μέσων όλο και περισσότερο άνετων και γρήγορων δημιούργησαν το σύγχρονο τουρισμό που, περιορισμένος αρχικά σε λίγους προνομιούχους, απλώθηκε προοδευτικά και κατά το 19ο αιώνα καθώς και τον 20ο, ώστε να διαδοθεί σ' όλα τα κοινωνικά στρώματα και να γίνει σήμερα μαζικό φαινόμενο. Στην Ελλάδα από το 1929 λειτουργεί ο Ε.Ο.Τ. (ελληνικός οργανισμός τουρισμού) που έχει ως σκοπό την προσέλκυση ξένων από όλο τον κόσμο στην Ελλάδα. Όμως δεν μπορούμε να πούμε πως σήμερα, ανάλογα με τις δυνατότητες της χώρας μας, είναι και η τουριστική της κίνηση. Αυτό συμβαίνει, γιατί εκτός από τα μεγάλα κέντρα, δεν υπάρχουν παντού οι κατάλληλες υποδομές. Αποτέλεσμα των προσπαθειών του Ε.Ο.Τ. είναι η τεράστια αύξηση του αριθμού των ξένων τουριστών που επισκέφτηκαν τη χώρα μας μετά την ίδρυση του παραπάνω οργανισμού. Επίσης υπάρχουν πάρα πολλές τοπικές εορτές και πανηγύρια, που είναι χαρακτηριστικές για τον τόπο μας και έχουν μεγάλο τουριστικό ενδιαφέρον. Κάθε τουριστική κίνηση βοηθά τους ανθρώπους να μορφωθούν και να συνδεθούν μεταξύ τους. Επίσης όταν ξένοι κινούνται στην Ελλάδα εισάγεται από το εξωτερικό πολύ συνάλλαγμα κι αυτό μπορεί να καλύψει ως ένα σημείο το έλλειμμα του εμπορικού μας ισοζυγίου. Η εντυπωσιακή ανάπτυξη του τουρισμού της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια τον τοποθετεί ήδη σαν μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες της οικονομίας (Τουρισμός).

Δύο πολύ σημαντικοί φορείς – οργανισμοί που στηρίζουν και έχουν ως άμεσο στόχο την ανάπτυξη του ελληνικού τουρισμού είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) και το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ). Γενικά ο τομέας του τουρισμού είναι από εκείνους που στηρίζουν αποτελεσματικά την εθνική οικονομία. Η ισχυρή δυναμική του τομέα αυτού, τον κατέστησε, κύριο μοχλό οικονομικής ανάπτυξης όπως καταγράφεται στο μερίδιό του στο ΑΕΠ. Η επιστημονική προσέγγιση της τουριστικής δραστηριότητας απαιτεί ακριβή και σε βάθος γνώση των μηχανισμών που διέπουν τη λειτουργία του τουριστικού τομέα, σε διεθνές, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, και κατ' επέκταση την οικονομική τους ανάλυση. Οι μηχανισμοί που τον πλαισιώνουν, ιδίως όσον αφορά τον ελληνικό τουρισμό, φαίνεται να είναι ανεπαρκείς και αδυνατούν να ερμηνεύσουν την πραγματική του διάσταση και σημασία στα πλαίσια της εθνικής οικονομίας. (Τουρισμός).

Από το 1962 και μετά περισσότεροι τουρίστες εφτανάν στην Ελλάδα με αεροπλάνο, παρά με πλοίο. Συνέπεια της εξέλιξης αυτής είναι να έρχονται αεροπορικώς σήμερα πάνω από τα 3/5 του συνόλου των ξένων επισκεπτών της χώρας μας. Εξαιτίας της μεγάλης διάδοσης του

ιδιωτικού αυτοκινήτου στην Ευρώπη και της βελτίωσης του οδικού δικτύου, οι αφίξεις με το μέσο αυτό έφτασαν στη δεύτερη θέση εκείνες των θαλάσσιων μεταφορών, ενώ οι ξένοι ταξιδιώτες που φτάνουν με το σιδηρόδρομο έμειναν αριθμητικά στάσιμοι σε χαμηλά επίπεδα κατά τη δεκαετία 1962-1972 και μετά από το διπλασιασμό τους, κατά τα επόμενα τέσσερα χρόνια, σταθεροποιήθηκαν γύρω στους 140.000 μόνο το χρόνο. Χάρη στο κλίμα, τα ιστορικά μνημεία, τις ακτές και τα νησιά, την ποικιλία του τοπίου και της βλάστησης, καθώς και την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα της χώρας μας, όπου η παράδοση της φιλοξενίας δεν έσβησε ακόμη, υπάρχουν ακόμη μεγαλύτερα περιθώρια ανάπτυξης του τουρισμού, καθώς και ευνοϊκότερης κατανομής των επισκεπτών στη διάρκεια του χρόνου, με την αξιοποίηση των μεγάλων δυνατοτήτων του χειμερινού τουρισμού, χάρη στην ομορφιά των ελληνικών βουνών και τις πλούσιες χιονοπτώσεις τους. Μέχρι σήμερα το μεγάλο πλήθος των ξένων επισκεπτών έρχεται κατά την θερμή περίοδο του έτους (Απρίλιος-Σεπτέμβριος) και ιδιαίτερα κατά το δίμηνο Ιουλίου-Αυγούστου. Κατά το πεντάμηνο Νοεμβρίου-Μαρτίου, ο συνολικός αριθμός των επισκεπτών είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο του Αυγούστου και τρεις φορές μικρότερος από ότι κατά τους πέντε μήνες Απρίλιο-Ιούνιο και Σεπτέμβριο-Οκτώβριο (χωρίς δηλαδή τους δυο μήνες της αιχμής).

Ο τουρισμός σήμερα είναι βιομηχανία, παραγωγή ενός προϊόντος κατανάλωσης της μάζας, που προσπαθεί να ικανοποιήσει την ανάγκη του εργαζομένου για αναψυχή στον ελεύθερο χρόνο του. Η τουριστική βιομηχανία έχει επέλθει πάνω στο έδαφος που το μετασχημάτισε σε εμπόρευμα και προκάλεσε φαινόμενα με χαρακτήρα οικονομικο-κοινωνικό. Τα οικονομικά φαινόμενα φαίνονται στην αύξηση της τιμής της γης. Εκεί που εμφανίζονται τουριστικά ενδιαφέροντα. Έτσι γίνεται το καλό εμπόρευμα γιατί προσφέρει μεγαλύτερο εισόδημα όταν χρησιμοποιείται για τουριστικές εγκαταστάσεις, παράδειγμα η παραλία από το Φάληρο μέχρι το Σούνιο. Οι επιδράσεις κοινωνικού χαρακτήρα φαίνονται στην αλλαγή της απασχόλησης των κατοίκων διαφόρων περιοχών, από την απασχόληση στην γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία πέρασαν στην απασχόληση με τον τουρισμό. Οι αιτίες που συμβάλουν στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου έχουν χαρακτήρα υποκειμενικό, όπως η ανάγκη του ανθρώπου για αλλαγή περιβάλλοντος, η επιθυμία του να γνωρίσει διαφορετικούς τρόπους ζωής, καινούριους ανθρώπους, την ιστορία και τις συνήθειες άλλων λαών, ενώ οι αντικειμενικές αιτίες είναι η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος, η καλύτερευση των συγκοινωνιών, η καλύτερευση των αποδοχών και το δικαίωμα ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων, η απλοποίηση των τυπικών διαδικασιών για τους τουρίστες, διάφορες διευκολύνσεις στις πληρωμές, η αύξηση του πληθυσμού, η αύξηση του μέσου όρου ζωής και η αλλαγή νοοτροπίας (Γαλανή & Μουτάφη, 2002).

Η πρώτη χώρα στη Μεσόγειο, που δέχτηκε το τουριστικό φαινόμενο είναι η Ιταλία αργότερα εμφανίστηκαν η Ισπανία, η Γιουγκοσλαβία, η Ελλάδα και αργότερα

ακόμα η Τυνησία και το Μαρόκο. Η Ελλάδα αρχίζει να δέχεται τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα από το 1950, όμως δεν είναι μια καινούρια χώρα για τον τουρισμό, γιατί εκτός από τον ήλιο και την θάλασσα προσφέρει τον πολιτισμό και την ιστορία της. Η Ρόδος και η Κέρκυρα “εξοπλισμένες” από την Ιταλική κατοχή δέχτηκαν τα πρώτα ρεύματα και ακολούθησαν άλλες περιοχές της χώρας ιστορικού ενδιαφέροντος. Η Ελλάδα προσφέρει πλούσιο παραλιακό τουρισμό και είναι σημαντικό το ότι ακόμα και σήμερα υπάρχουν ζώνες που δεν τις έχει αγγίξει ο τουρισμός της μάζας, όπως η Δ. Πελοπόννησος, η Νότια Κρήτη και τα νησιά κοντά στην Τουρκία. Το 1950 η Ελλάδα τελείως εξαντλημένη από τους πολέμους βρίσκεται χωρίς πρόγραμμα, η βιομηχανοποίηση απαιτεί χρόνο και έτσι ο τουρισμός δίνει γρήγορες λύσεις στο οικονομικό πρόβλημα της χώρας που διαθέτει τις κατάλληλες προϋπόθεσεις όπως το καλό κλίμα, τις φυσικές καλλονές, την τέχνη και την ιστορία (Γαλανή & Μουτάφη, 2002).

Από το 1950 με την βοήθεια του κράτους αρχίζει η τουριστική ανάπτυξη, κατασκευάζονται δρόμοι καλύτερους οι επικοινωνίες και αρχίζουν οι δανειοδοτήσεις για τη κατασκευή ξενοδοχείων, bungalows, motels, camping και ιδρύονται σχολές τουριστικών επαγγελματιών, διοργανώνονται κρουαζιέρες στα νησιά, φεστιβάλ και αρχίζει η προβολή έργων Λαϊκής Τέχνης. Από το 1953 αρχίζει μια συνεχής αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Ελλάδα που σταθεροποιείται από το 1965 και μετά. Το 1963 αναπτύσσεται και ο εσωτερικός τουρισμός που βοηθά τη περιφερειακή ανάπτυξη. Ο εξωτερικός τουρισμός εξαρτάται από τη νοοτροπία και τις συνήθειες των τουριστών, αν κάθε περιοχή προσπαθεί να προσαρμοσθεί στη ζήτηση, για να προσφέρει τις κατάλληλες συνθήκες στους τουρίστες που δέχεται. Η ανάπτυξη του παραλιακού τουρισμού παίρνει μεγάλες διαστάσεις και αρχίζει η χώρα να αξιοποιεί με κατάλληλες εγκαταστάσεις τις παραλίες τις οποίες εκμεταλλεύονται. Υπάρχουν 4 τύποι επιχειρήσεων:

- α. οι πολυεθνικές
- β. οι μεγάλες εθνικές τουριστικές επιχειρήσεις
- γ. οι μικρές επιχειρήσεις και
- δ. μικρές οικογενειακού επιπέδου επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τα ελληνικά πρακτορεία ταξιδιών και δεν είναι τίποτε άλλο από αντιπρόσωποι των μεγάλων διεθνών πρακτορείων και χαρακτηρίζονται από τη διαίρεση σε πολλά μικρά πρακτορεία που αντιμετωπίζουν μεγάλο συναγωνισμό και έλλειψη συνεργασίας. Οι tours operators επιχειρήσεις με συγκεντρωμένα κεφάλαια, παρουσιάζονται στην Ευρώπη το 1960 και δημιουργούν μονοπώλια

που ελέγχουν το μεγαλύτερο μέρος του τουριστικού εμπορίου. Το κράτος ελέγχει άμεσα τις κρατικές και δημόσιες επενδύσεις, έμμεσα δε τις ιδιωτικές επενδύσεις. Η πολιτική στον τουριστικό τομέα έχει εξακολουθήσει την αρχή της συγκέντρωσης της προσφοράς των τουριστικών υπηρεσιών. Οι δημόσιες κρατικές επενδύσεις προορίζονται για τη κατασκευή τουριστικών εγκαταστάσεων, συνήθως στα ήδη ανεπτυγμένα τουριστικά κέντρα. Από το 1960 γίνεται μια προσπάθεια προγραμματισμού για την εξάπλωση του τουρισμού σε όλη τη χώρα με βασικό στόχο τη περιφερειακή ανάπτυξη. Το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στον τουρισμό απορροφάται από τα ξενοδοχεία (Γαλανή & Μουτάφη, 2002).

1.3 Διακρίσεις των Μορφών του Τουρισμού

Οι διακρίσεις του τουρισμού είναι πολλές και εξαρτώνται από τα κριτήρια με βάση τα οποία γίνεται η διάκριση. Τα κριτήρια αυτά δεν είναι άλλα από τα εννοιολογικά στοιχεία του τουρισμού (Κολτισδόπουλος 2001).

Γεωγραφική και διοικητική άποψη: Με βάση το κριτήριο της ύπαρξης δυο διαφορετικών τόπων έχουμε την διάκριση του τουρισμού στην μετακίνηση μέσα στην επικράτεια μιας χώρας και στην μετακίνηση έξω από αυτή. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε τον εσωτερικό τουρισμό και στην δεύτερη τον εξωτερικό. Η σημασία των δύο αυτών κατηγοριών είναι ιδιαίτερα σημαντική ιδιαίτερα στον χαρακτηρισμό μιας χώρας σαν τουριστική ή όχι και κατ' επέκταση στην διαμόρφωση της τουριστικής πολιτικής της.

- **Εσωτερικός τουρισμός:** όταν η μετακίνηση ατόμων για λόγους τουριστικούς πραγματοποιείται μέσα στα όρια της επικράτειας της χώρας, της οποίας είναι πολίτες, τότε ο τουρισμός αυτός λέγεται εσωτερικός τουρισμός. Ο εσωτερικός τουρισμός έχει σαν βασικό πλεονέκτημα την αναδιανομή του εισοδήματος, όταν οι μετακινήσεις γίνονται ιδιαίτερα από τα αστικά κέντρα, όπου το εισόδημα τις περισσότερες φορές είναι υψηλό, προς την περιφέρεια. Σημαντικό μειονέκτημα του εσωτερικού τουρισμού είναι το γεγονός ότι οι πολίτες της χώρας με το να μην επισκέπτονται άλλες χώρες στερούνται της ευκαιρίας να γνωρίσουν άλλες περιοχές με διαφορετικά φυσικά προσόντα και διαφορετικό πολιτισμό και γενικά κουλτούρα.

- **Εξωτερικός τουρισμός:** Όταν η μετακίνηση γίνεται έξω από τα όρια της επικράτειας της χώρας, της οποίας είναι πολίτες, τότε ο τουρισμός αυτός λέγεται

εξωτερικός τουρισμός. Ο εξωτερικός τουρισμός αφορά δύο χώρες και τους πολίτες που μπορούν να μετακινούνται.

Από άποψη τουριστικού πλήθους: Ο τουρισμός ανάλογα με το αν συμμετέχει ένα άτομο ή και οικογένεια σε σχέση με συμμετοχή ομάδας ατόμων διακρίνεται σε μεμονωμένο ή ατομικό τουρισμό και σε μαζικό ή ομαδικό τουρισμό.

- **Μεμονωμένος ή ατομικός τουρισμός:** Η μορφή αυτή του τουρισμού είναι η πρώτη μορφή που συναντάμε στην ιστορία της τουριστικής διαδικασίας και η πλέον διαδεδομένη μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70. Η μετακίνηση γίνεται από ένα άτομο ή μια οικογένεια οι οποίοι αναλαμβάνουν την οργάνωση και την μετακίνηση τους. Τα πλεονεκτήματα του μεμονωμένου τουρισμού είναι ότι η επιλογή του προγράμματος είναι ευθύνη του ίδιου του ατόμου που επιπλέον έχει την δυνατότητα διαφοροποίησης του ανάλογα με τις ορέξεις του και τις καταστάσεις που θα συναντήσει κατά την εκτέλεση του. Τα μειονεκτήματα του είναι ότι στοιχίζει ακριβότερα, είναι λιγότερο ασφαλής και πολλές φορές οι επιλογές της τουριστικής περιοχής δεν είναι σύμφωνες με τις προσδοκώμενες και αρχικές επιθυμίες.

- **Μαζικός ή ομαδικός τουρισμός:** Η πλέον διαδεδομένη μορφή τουριστικής μετακίνησης στην σημερινή τουριστική πραγματικότητα που καλύπτει σε ποσοστό το 80%-85% των μετακινούμενων τουριστών σε παγκόσμιο επίπεδο. Είναι η μετακίνηση που γίνεται από ομάδα ατόμων με βάση ένα προκαθορισμένο πρόγραμμα όσον αφορά την διάρκεια ή τις περιοχές και το κόστος του. Τα μεταφορικά μέσα που χρησιμοποιούνται είναι μαζικής μεταφοράς που τις περισσότερες φορές δεν ακολουθούν τα τακτικά δρομολόγια. Μειονέκτημα του είναι η πιστή εφαρμογή του προγράμματος του, αν και τα τελευταία χρόνια υπάρχει αρκετή ελαστικότητα σε πολλά σημεία του, η χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών του και η ανομοιογένεια του τουριστικού πλήθους επηρεάζει την ποιότητα του.

Από άποψη εποχής: Ανάλογα με τις εποχές του έτους που πραγματοποιούνται οι τουριστικές μετακινήσεις μπορούμε να διακρίνουμε ανά εποχή τον τουρισμό ή να το χαρακτηρίζουμε σαν συνεχόμενο. Έτσι έχουμε τις δύο μορφές δηλαδή τον συνεχή ή τον ετήσιο τουρισμό και τον εποχιακό τουρισμό.

- **Συνεχής ή ετήσιος τουρισμός:** Είναι η μορφή εκείνη που η τουριστική κίνηση σε μια περιοχή παραμένει ποσοτικά αμετάβλητη σε όλη την διάρκεια του έτους. Συνεπώς υπάρχει μια ισοκατανομή στον αριθμό των τουριστών ή υπάρχουν πολύ μικρές ποσοτικές

διακυμάνσεις οι οποίες δεν επηρεάζουν την όλη εικόνα και τον χαρακτηρισμό του τουρισμού της περιοχής σαν συνεχή.

- Εποχιακός τουρισμός: Από την μορφή αυτή του τουρισμού πηγάζουν τα περισσότερα προβλήματα του και συντονίζονται όλες οι προσπάθειες των αρμοδίων για την εξάλειψη τους. Ο εποχιακός τουρισμός είναι η παρουσία μεγάλου αριθμού τουριστών σε μια συγκεκριμένη εποχή του έτους. Ο τουρισμός αυτός χωρίζεται ανάλογα με την εποχή του έτους σε εαρινό, θερινό και φθινοπωρινό. Λόγω όμως των μεταβολών στις καιρικές συνθήκες ο τουρισμός πλέον διακρίνεται σε χειμερινό και σε καλοκαιρινό. Οι υψηλές θερμοκρασίες σε συνδυασμό με την θάλασσα και τον ήλιο έχουν κάνει τον καλοκαιρινό τουρισμό πλέον ανάγκη. Τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρείται μια αυξημένη κίνηση που πολλές φορές το μέγεθος της δημιουργεί προβλήματα τόσο στους τουριστικούς προορισμούς όσο και στους ίδιους τους τουρίστες.

Από άποψη μεγέθους του τουριστικού πλήθους: Με την διάκριση αυτή καθορίζουμε εκείνες τις περιόδους οι οποίες έχουν μια διακύμανση στον αριθμό των τουριστών που ανάλογα με την κατανομή τους τις χωρίζουμε σε τρεις υποπεριόδους που είναι η νεκρή, η μέση και η υψηλή περίοδος.

- Νεκρή περίοδος: Νεκρή περίοδος είναι εκείνη η τουριστική περίοδος στην οποία δεν υπάρχουν καθόλου τουρίστες ή ο αριθμός τους είναι πολύ μικρός.

- Μέση τουριστική περίοδο: Έχουμε όταν ο αριθμός των τουριστών σε μια χρονική περίοδο είναι σχετικά καλός με τάσεις ανόδου.

- Υψηλή περίοδος: Υψηλή περίοδο έχουμε όταν ο αριθμός των τουριστών σε μια χρονική περίοδο είναι πάρα πολύ μεγάλος σε σημείο πολλές φορές να μην έχει η περιοχή της δυνατότητα να εξυπηρετήσει τόσους τουρίστες.

Από άποψη μορφής (σκοπού ή λόγου): Ο σκοπός ή ο λόγος της τουριστικής μετακίνησης θα πρέπει να είναι τουριστικός σύμφωνα με τους ορισμούς που έχουν δοθεί. Ο βασικότερος σκοπός τουριστικής μετακίνησης που έχει αναφερθεί είναι η ψυχαγωγία, η αναψυχή. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για την κλασική μορφή που καθορίζει την τουριστική μετακίνηση που για τον περισσότερο κόσμο αφορά τον τουρισμό των διακοπών.

- Κλασική μορφή τουρισμού: Η μορφή αυτή αναφέρεται στον τουρισμό για διακοπές που πέρα από τους λόγους της ανάπαυσης και της αναψυχής περιλαμβάνει και επισκέψεις σε τουριστικά αξιοθέατα όπως φυσικές καλλονές και πολιτιστικά μνημεία και χώρους. Η συμμετοχή σε αυτή την μορφή του τουρισμού είναι και η μεγαλύτερη και συντελείται περισσότερο κατά την

καλοκαιρινή περίοδο και λιγότερο κατά την χειμερινή. Ο τουρισμός των διακοπών ή μαζικός τουρισμός έρχεται πρώτος στις προτιμήσεις των τουριστών και σε αρκετές περιπτώσεις λόγω της υπερβολικής συγκέντρωσης που πραγματοποιείται σε μια περιοχή και της αδυναμίας αυτής να ανταποκριθεί έχουμε πολλές επιπτώσεις και προβλήματα από αυτή την μορφή του τουρισμού.

- Εναλλακτικός τουρισμός: Πρόκειται για μια ειδική μορφή τουρισμού της οποίας βασικά χαρακτηριστικά είναι η επιθυμία για επαφή με την φύση, η διαφύλαξη του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και η προσφορά εθελοντικής εργασίας. Ο εναλλακτικός τουρισμός προέκυψε, αναπτύχθηκε και συνεχίζει να αναπτύσσεται από τον κορεσμό της παραδοσιακής μορφής τουρισμού. Οι εναλλακτικές ή ήπιες μορφές τουρισμού είναι αυτές στις οποίες στηρίζουν οι αρμόδιοι την μεγάλη επανάσταση στον τουρισμό και προσπαθούν να τις περάσουν στο τουριστικό καταναλωτικό κοινό ώστε να επιτευχθεί μια συνεχής ροή τουριστών στις περιοχές με όλες τις θετικές συνέπειες της και ίσως απεμπλακεί ένα μεγάλο μέρος της πελατείας της κλασικής μορφής τουρισμού και να απαλύνει το μεγάλο πρόβλημα της εποχικότητας. Έτσι κύριος στόχος είναι και η ανάπτυξη νέων θεματικών τρόπων προσέλκυσης τουριστών.

Αναλυτικά θα εξετάσουμε τον εναλλακτικό τουρισμό, ο οποίος έχει άμεση σχέση με το θέμα της εργασίας μας στο επόμενο κεφάλαιο.

1.4 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως. Η Ελλάδα κατατάσσεται ανάμεσα στους Top 10 τουριστικούς προορισμούς για το 2010 σύμφωνα με τη Lonely Planet και επίσης βρίσκεται στη δεύτερη θέση σύμφωνα με τα Telegraph Travel Awards 2008 της Αγγλίας στην κατηγορία της καλύτερης Ευρωπαϊκής Χώρας. Την τελευταία δεκαετία, ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται σταθερά. Το 2004, 14,2 εκατομμύρια άτομα επισκέφθηκαν την Ελλάδα, αριθμός που αυξήθηκε σε 17 εκατομμύρια το 2008 και αναμένεται ότι οι επισκέπτες θα αυξηθούν σε 20 εκατομμύρια τα επόμενα χρόνια, σχεδόν το διπλάσιο του πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού (ΠΟΤ), η δραστηριότητα αυτή αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά μέσα στα επόμενα χρόνια στην Ευρώπη, φθάνοντας το 2020 τα 1.6 δισεκατομμύρια αφίξεις από 665 εκατομμύρια που ήταν το 1999, καταγράφοντας δηλαδή μια εντυπωσιακή μέση ετήσια αύξηση 4,3%. Η Ευρώπη είχε πάντοτε τη μερίδα του λέοντος στην παγκόσμια τουριστική κίνηση με ποσοστό γύρω στο

64%, το οποίο προβλέπεται να διατηρήσει, έστω και ελαφρά μειωμένο, τα επόμενα χρόνια. Μέσα στο έντονα αυτό ανταγωνιστικό περιβάλλον, η Ελλάδα κατέχει μια εξαιρετικά προνομιούχα θέση με μοναδικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα. Ο ελληνικός τουρισμός, είναι ένας από τους δυναμικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, ο οποίος συνεισφέρει περίπου το 18% στο ΑΕΠ και απασχολεί περίπου 700.000 εργαζομένους σε πολύ μεγάλο αριθμό μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα στην περιφέρεια. Ακολουθώντας, έναν εντυπωσιακό ρυθμό ανάπτυξης κατά τις δεκαετίες 1960 και 1970, και μια σταθερά ανοδική πορεία τις δεκαετίες 1980 και 1990, ο ελληνικός τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις βασικότερες πηγές εσόδων για την ελληνική οικονομία.

Σήμερα, υπάρχουν νέες ευκαιρίες για τον ελληνικό τουρισμό, οι οποίες μπορούν να αξιοποιηθούν, με τα κατάλληλα βήματα. Για παράδειγμα η προσέλκυση ξένων επενδύσεων, ο διαρκής εκσυγχρονισμός όλων των τουριστικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη μιας σειράς υποστηρικτικών τουριστικών υποδομών θα ευνοήσουν την εξέλιξη ειδικών μορφών τουρισμού και θα αμβλύνουν την έντονη εποχικότητα που χαρακτηρίζει τη ζήτηση για τη χώρα. Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς του τουρισμού, γεγονός που οφείλεται αποκλειστικά στην ύπαρξη χιλιάδων νησιών στην Ελλάδα. Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας, 190.000 ακτές και 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά. Οι επισκέπτες ανακαλύπτουν ποικίλες επιλογές σε τομείς όπως η ιστιοπλοΐα και οι κρουαζιέρες, τα ταξίδια κινήτρων και τις αποδράσεις σαββατοκύριακου, που παρουσιάζουν νέες ευκαιρίες σε εξειδικευμένες (niche markets) και ελκυστικές αγορές.

Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας είναι ιδανικό για τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σήμερα μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ελληνικής Πολιτείας είναι να δημιουργήσει μία δυναμική και βιώσιμη τουριστική υποδομή για όλες τις εποχές του χρόνου που θα ανταποκρίνεται στις προκλήσεις του 21ου αιώνα (Ο τουρισμός στην Ελλάδα).

1.4.1 Χαρακτηριστικά του Ελληνικού Τουρισμού πλεονεκτήματα και αδυναμίες

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού τουρισμού είναι τα παρακάτω:

- Ανοδική τάση αφίξεων αλλοδαπών τουριστών με συνέπεια την δημιουργία νέων τουριστικών υποδομών για την προσέλκυση της αυξανόμενης πελατείας.

- Σημαντική μείωση του μεριδίου των Αμερικανών τουριστών με αποτέλεσμα την απώλεια υψηλού τουριστικού εισοδήματος και την αναζήτηση νέων αγορών.
- Αυξανόμενη συμμετοχή εσωτερικού τουρισμού με συνέπεια την δυνατότητα χρονικής κατανομής της ζήτησης.
- Μικρή διάρκεια τουριστικής περιόδου με συνέπεια την θερινή επιβάρυνση των υποδομών και την υπολειτουργία εκτός σεζόν γεγονός που κάνει αναγκαία την ανάπτυξη άλλων μορφών τουρισμού για τους υπόλοιπους μήνες.
- Μονοδιάστατο τουριστικό προϊόν: “Ήλιος – θάλασσα”, με συνέπεια την εύκολη υποκατάσταση από άλλες μεσογειακές χώρες.
- Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του ελληνικού τουρισμού είναι κυρίως κληρονομημένα όπως για παράδειγμα το φυσικό περιβάλλον και η πολιτισμική κληρονομιά με συνέπεια να υπάρχει σημαντικό περιθώριο ποιοτικής βελτίωσης με την δημιουργία υποδομών.
- Υψηλή γεωγραφική συγκέντρωση τουριστικής υποδομής με αποτέλεσμα την άνιση ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών.
- Περιορισμένη διάρθρωση τουριστικής ζήτησης με λίγους τουριστικούς πράκτορες με αποτέλεσμα την ύπαρξη ισχυρών πιέσεων για χαμηλές τιμές
- Ξενοδοχειακές μονάδες και καταλύματα τα οποία είναι μικρού ή μεσαίου μεγέθους και προσφέρουν χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών με αποτέλεσμα την αδυναμία διαπραγμάτευσης με τους ισχυρούς ταξιδιωτικούς πράκτορες.
- Διοικητικά εμπόδια εισόδου νέων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε ανεπτυγμένες τουριστικές περιοχές με συνέπεια την έλλειψη κινήτρων αναβάθμισης καταλυμάτων.
- Μικρό μέγεθος των μη – ξενοδοχειακών τουριστικών επιχειρήσεων με αποτέλεσμα την δημιουργία προβλημάτων βιωσιμότητας και δυσκολία προσαρμογής στα νέα τεχνολογικά δεδομένα(ΕΟΤ,2001).

Σύμφωνα με την σημερινή οικονομική κατάσταση της Ελλάδος, συνάγονται ορισμένα πλεονεκτήματα αλλά και αδυναμίες του Ελληνικού Τουρισμού. Τα **πλεονεκτήματα** της χώρας μας είναι τα εξής:

- Η αφθονία και ποικιλομορφία των φυσικών πόρων που επιτρέπουν τουρισμό 12μηνης βάσης.
- Η θέση της χώρας μας στον παγκόσμιο τουρισμό αφού κατέχει την 17^η θέση σε αφίξεις και σε εισπράξεις την 27^η.
- Το σημαντικό ιστορικό και πολιτιστικό απόθεμα καθώς και η σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή.

- Ο σημαντικός ρόλος του Τουρισμού στην Περιφερειακή Ανάπτυξη
- Η θετική συνεισφορά του Αναπτυξιακού Νόμου στην αναβάθμιση των ξενοδοχειακών και τουριστικών υποδομών γενικότερα
- Η δημιουργία κατά την τελευταία 15ετία σημαντικών επιχειρήσεων που προσφέρουν εμπλουτισμένο προϊόν για την προσέλκυση τουριστών ειδικών ενδιαφερόντων.
- Η πλούσια παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής.

Ο τουρισμός μας έχει τις εξής **αδυναμίες**:

- Ο έντονος εποχικός χαρακτήρας
- Η επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος λόγω των τουριστικών δραστηριοτήτων αφού δεν τηρούνται οι περιβαλλοντικοί όροι.
- Η μείωση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος εξαιτίας της ανάπτυξης νέων αγορών όπως είναι της Τουρκίας.
- Η αλλοίωση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών στις τοπικές κοινωνίες.
- Η μη διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.
- Η άνιση τουριστική ανάπτυξη των Περιφερειών της χώρας.
- Οι σημαντικές ελλείψεις σε υποδομές και ανωδομές όπως είναι οι μεταφορές, οι ξενοδοχειακές υποδομές και οι συνεδριακοί χώροι.
- Το υψηλό ποσοστό μέσης και χαμηλής τάξης κλινών.
- Η συντριπτική πλειοψηφία των τουριστικών μονάδων είναι Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις με περιορισμένη ικανότητα προώθησης, αξιοποίησης και αποτελεσματικής οικονομικής διαχείρισης.
- Δεν υπάρχει επαρκώς ειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό (Υπουργείο Ανάπτυξης).

1.5 Διεθνής Οικονομική Κρίση και Τουρισμός

Βάσει των εξελίξεων, είναι κατανοητό ότι η διεθνής οικονομική κρίση επηρεάζει σημαντικά το τουρισμό και οι επιπτώσεις της έχουν γίνει εμφανείς. Διάχυτος είναι ο προβληματισμός στον τουριστικό κόσμο σχετικά με την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που μπορεί να έχει στον ελληνικό τουρισμό. Η απαισιοδοξία είναι έντονη καθώς το κλίμα από τις

προκρατήσεις είναι ιδιαίτερα παγωμένο, παρά τις προσφορές στις οποίες έχουν καταφύγει οι ξενοδόχοι. Αυτή η προοπτική απεικονίζει τρεις φάσεις :

- Ενίσχυση του εσωτερικού τουρισμού
- Περιορισμό των ταξιδιών σε μακρινούς προορισμούς
- Υπερίσχυση των μεσαίας και μικρής απόστασης προορισμών στις προτιμήσεις των τουριστών (Βαρβαρέσος, 2009).

1.5.1 Διεθνής Οικονομική Κρίση και Ελληνικός Τουρισμός

Το 2009 οι διανυκτερεύσεις στα ξενοδοχειακά καταλύματα μειώθηκαν οδηγώντας σε περικοπή θέσεων εργασίας. Πολλαπλασιαστικά τα παραπάνω επηρέασαν αρνητικά τους περισσότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας οι οποίοι εμπλέκονται στην τουριστική παραγωγική διαδικασία. Τον Μάρτιο του 2009 εμφανίστηκε μια μείωση των τουριστικών αφίξεων, σε σχέση με τις αντίστοιχες του 2008, που σε ορισμένες περιπτώσεις πλησίαζε το 30%. Φυσικά σε απόλυτους αριθμούς αυτό συνεπάγεται μείωση των τουριστικών αφίξεων κατά 1,5 εκατ. άτομα (15,7 εκατ. Τουριστικές αφίξεις το 2008), γεγονός που οδήγησε σε ενδεχόμενη μείωση των τουριστικών εισπράξεων κατά 20% και απώλειες 120 χιλ. θέσεων εργασίας στον τουριστικό τομέα. Όμως εάν η διεθνής οικονομική κρίση η οποία έχει εμφανιστεί από το 2007, αναμενόταν να επηρεάσει τον διεθνή τουρισμό τουλάχιστον για τα επόμενα δύο χρόνια, το ελληνικό μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης έχει εισέλθει σε φάση κρίσης από την δεκαετία του 1990 (Βαρβαρέσος, 2009).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Με τον όρο εναλλακτικός τουρισμός ορίζεται το σύνολο των ολοκληρωμένων τουριστικών υπηρεσιών, οι οποίες διακρίνονται από εξειδίκευση ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και προτιμήσεις των πελατών τους, απευθύνονται σε ένα εξειδικευμένο κοινό, στηρίζονται σε οικολογικά ανεκτές και ήπιες δραστηριότητες, ενώ αναδεικνύουν χωρίς να καταστρέφουν τα φυσικά κάλλη μίας περιοχής.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του εναλλακτικού τουρισμού είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με την φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή των κοσμικών παραλιών, ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και προσφέρει

λύσεις σε προβλήματα της τουριστικής εποχικότητας. Θεωρείται μικρής κλίμακας ανάπτυξης του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς και προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα. Εναλλακτική μορφή Τουρισμού είναι, κατ' αναλογία και κατ' επέκταση, μια από τις πολλές μορφές τουρισμού που υπάρχουν, που μπορεί να αντικατασταθεί ή να αντικαταστήσει κάποια άλλη μορφή.

Τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί το ενδιαφέρον για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού από τουριστικούς επενδυτές και φορείς ανάπτυξης που δεν είναι ικανοποιημένοι από τη μαζικοποίηση της τουριστικής διακίνησης και τις επακόλουθες αρνητικές της συνέπειες. Ο εναλλακτικός τουρισμός προσδιορίζεται από εκείνες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες συνδέονται με τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές κοινοτικές αξίες που επιτρέπουν τόσο στους «οικοδεσπότες» όσο και στους «φιλοξενούμενους» να απορροφούν τις θετικές αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες. Ο εναλλακτικός τουρισμός όπως και η «αιεφόρος ανάπτυξη» είναι έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν ευρύτατα τα τελευταία χρόνια, καθότι εισάγουν καινούργια προσέγγιση και φιλοσοφία σε ένα παλιό πρόβλημα, προϋποθέτοντας εκδήλωση ενεργού ενδιαφέροντος εκ μέρους τόσο των «φιλοξενούμενων» όσο και των «οικοδεσποτών».

Σύμφωνα με τον Butler (1990) οι εναλλακτικοί τόποι τουρισμού (και τουρίστα) επιφέρουν λιγότερες αρνητικές συνέπειες στους προορισμούς υποδοχής τουριστών χωρίς όμως να μειώνουν τα θετικά οικονομικά αποτελέσματα, πραγματικότητα επιθυμητή από όλους όσους βρίσκονται σε θέσεις κλειδιά στην τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής καθώς και τον ντόπιο πληθυσμό.

Ενδεικτικά ο Fennell (2001) σημειώνει: οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δίνουν την ευκαιρία στις χώρες να εκμηδενίσουν τις εξωγενείς επιδράσεις, να αναπτύξουν τη δική τους υποδομή και ανωδομή, ώστε να συμμετέχουν οι ίδιες στην ορθολογική ανάπτυξη τους ουσιαστικά να κερδίσουν τη μάχη σε σημαντικά θέματα, αντί να τα παραχωρούν όλα σε ξένους επιχειρηματίες και ξένους θεσμικούς παράγοντες του τουριστικού χώρου.

Πολλοί συγγραφείς, όπως οι Cazes (1989), Himmetoglu (1992), θεωρούν τον εναλλακτικό τουρισμό ως μια σύγχρονη μορφή ανάπτυξης που έχει ερμηνευτεί σε σχέση με άλλες εκφράσεις όπως: «κατάλληλος», «οίκο-», «ήπιος», «υπεύθυνος», «ελεγχόμενος», «χαμηλών προσκρούσεων», «ευγενής», «μικρής κλίμακας», «διαφορετικός», «επιδέξιος», «παρορμητικός», «ανπιτουρισμός», «συμμετοχικός» και «πράσινος».

Όλες όμως οι παραπάνω εκφράσεις γενικεύουν και δεν μας δίνουν μια ολοκληρωμένη έννοια του εναλλακτικού τουρισμού, όπως έχει παρουσιαστεί από τον Inskoop (1991) και παρατίθεται παρακάτω:

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μικρής κλίμακας, μη συμβατικής φύσης, μη μαζικής εξειδίκευσης καθώς και κοινωνικά και περιβαλλοντολογικά ευαίσθητος και γεμάτος σεβασμό, σε αντίθεση με το συμβατικό τύπο μαζικού τουρισμού σε μεγάλα θέρετρα. Συνεπώς ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια διαδικασία που προωθεί μια μορφή ταξιδιού, φιλική προς το περιβάλλον, επιτρέποντας θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και από κοινού βιώματα μεταξύ των μελών διαφορετικών κοινωνιών. Ωστόσο δεν υπάρχει ένας ορισμός του εναλλακτικού τουρισμού αποδεκτός σε διεθνές επίπεδο από όλους εκείνους που με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο εμπλέκονται στην υπόθεση της «βιομηχανίας» του τουρισμού. Ορισμένοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οποιαδήποτε άλλη μορφή εκτός από το μαζικό τουρισμό αποτελεί τον εναλλακτικό τουρισμό, ο οποίος υπόσχεται στους τουρίστες κάτι διαφορετικό από το μαζικό τουρισμό ενώ άλλοι προσπαθούν να τον ταξινομήσουν, διαφοροποιώντας κυρίως τα άτομα ή τις καταστάσεις στα οποία αναφέρεται. Υπάρχει όμως ένας αριθμός συνισταμένων του εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες είναι γενικά αποδεκτές (Σφακιανάκης 2000, Doswell 2002):

- Η πρώτη αφορά το γεγονός ότι ο εναλλακτικός τουρισμός εφαρμόζεται σε εκείνες τις μορφές τουρισμού, οι οποίες δεν καταστρέφουν το περιβάλλον και δεν επιφέρουν τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί ο μαζικός τουρισμός στις περιοχές που αναπτύσσεται.
- Η δεύτερη αναφέρεται στο ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρήθηκε, μικρή κλίμακα ανάπτυξης του τουρισμού, που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό ή τους τοπικούς φορείς (ενδογενούς ανάπτυξη). Ο τρόπος αυτός της ανάπτυξης αφενός επιφέρει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις-κοινωνικές και πολιτισμικές και αφετέρου έχει μεγαλύτερες πιθανότητες ευνοϊκής αποδοχής από τον τοπικό πληθυσμό από ότι ο μαζικός τουρισμός.
- Η τρίτη αφορά στο γεγονός ότι μερικές μορφές τουρισμού θεωρούνται εναλλακτικές, διότι δεν εκμεταλλεύονται τον τοπικό πληθυσμό. Συγκεκριμένα, τα οικονομικά οφέλη από τις τουριστικές δραστηριότητες διοχετεύονται κυρίως προς τους μόνιμους κατοίκους της περιοχής ή προς τις μειονεκτικές περιοχές και όχι προς τις πόλεις ή τις άλλες χώρες, όπως συμβαίνει με το μαζικό τουρισμό.
- Τέλος ο τουρισμός που δεν καταστρέφει τον πολιτισμό της κοινωνίας υποδοχής συνήθως ονομάζεται εναλλακτικός, διότι εκτός των άλλων

προσπαθεί ενεργά να ενθαρρύνει το σεβασμό προς την πολιτισμική πραγματικότητα δια μέσου της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και γενικότερα των οργανωμένων «συναντήσεων».

Ο τουριστικός κλάδος αποτελεί αναμφισβήτητα έναν από τους μεγαλύτερους οικονομικούς κλάδους στον κόσμο. Όπως όμως είναι γνωστό, ο συμβατικός μαζικός τουρισμός, αναπτυσσόμενος άναρχα, προκαλεί έντονες επιβαρύνσεις στο φυσικό περιβάλλον, σπαταλά τους φυσικούς πόρους, αλλοιώνει το δομημένο περιβάλλον και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των περιοχών, ενώ ένα άλλο χαρακτηριστικό του είναι η άνιση περιφερειακή κατανομή των κερδών μεταξύ των διαφόρων περιοχών. Η κατάσταση αυτή, σε συνδυασμό με την ευαισθητοποίηση των πολιτών στα περιβαλλοντικά προβλήματα που δημιουργεί ο μαζικός τουρισμός, οδήγησε στην ανάγκη για ανάπτυξη νέων, ήπιων μορφών τουρισμού, που συμβάλλουν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτισμικής κληρονομιάς, ενώ παράλληλα ενισχύουν το εισόδημα των κατοίκων στις περιοχές-προορισμούς.

Πρέπει ωστόσο να αναφερθεί ότι συχνά γίνεται δυσδιάκριτος ο διαχωρισμός των εναλλακτικών μορφών τουρισμού τόσο με τον μαζικό τουρισμό, όσο και μεταξύ τους.

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού διαφέρουν από τον μαζικό τουρισμό όταν:

- Είναι μικρής, ελεγχόμενης και ρυθμιζόμενης κλίμακας.
- Ενισχύουν οικονομικά και κοινωνικά τις τοπικές κοινωνίες.
- Ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιδράσεις στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.
- Έχουν ποικιλία δραστηριοτήτων σε ατομική βάση.
- Στηρίζονται σε βιώσιμα πρότυπα ανάπτυξης.

(Σφακιανάκης 2000, Doswell 2002)

2.1 Σύγκριση Μαζικού με Εναλλακτικού Τουρισμού

Μαζικός είναι ο τουρισμός των μεγάλων αριθμών και αποτελεί την κυρίαρχη έκφραση της τουριστικής δραστηριότητας του αστικού πληθυσμού των ανεπτυγμένων χωρών μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο (Ρίγγας, 2003).

Μέχρι τα μέσα του αιώνα μας ο τουρισμός αποτελούσε κατ'έξοχήν προνόμιο των λίγων. Αυτών που είχαν ελεύθερο χρόνο και μεγάλη οικονομική άνεση. Τόσο

όμως στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες χώρες ο τουρισμός παρουσιάζει αλματώδη ανάπτυξη και είναι πλέον τρόπος ζωής. Αυτό οφείλεται στους παρακάτω παράγοντες:

-Λόγω του εισοδήματος το οποίο με την αύξησή του, ένα μέρος του ποσού μπορεί ο τουρίστας να το ξοδέψει σε ψυχαγωγία.

-Λόγω υποδομών στις οποίες συμβάλουν θετικά οργανωμένες και εξελιγμένες κτιριακές εγκαταστάσεις.

-Λόγω μεταφορικών μέσων (αεροπλάνα, τρένα κ.λ.π) τα οποία εξελίχθηκαν και παρέχουν εκτός από ασφάλεια, άνεση και ταχύτητα άφιξης στον τόπο προορισμού.

-Λόγω ελεύθερου χρόνου. Με την ψήφιση νόμου η υποχρεωτική αύξηση άδειας, συμβάλει στην αύξηση ελεύθερου χρόνου του τουρίστα.

-Λόγω της τουριστικής διαφήμισης, η οποία επιδιώκει την προώθηση και αύξηση του τουρισμού.

-Λόγω της δημογραφικής εξέλιξης, η οποία αποτελείται από τον ελεύθερο χρόνο και το χρήμα που χρειάζεται ο τουρίστας.

Όμως ο μαζικός τουρισμός όπως τον γνωρίσαμε μέχρι σήμερα, δεν μπόρεσε να αποφύγει την υποβάθμιση φυσικών πόρων, τον κορεσμό ορισμένων προορισμών και την αρνητική επίδραση σε παραδοσιακές, κοινωνικές δομές στους τόπους υποδοχής. Σήμερα ο μαζικός τουρισμός θεωρείται σαν μια εχθρική προς το περιβάλλον μορφή τουρισμού. Μια μορφή τουρισμού που δεν ενδιαφέρεται για το περιβάλλον του τουριστικού προορισμού και για τους πόρους του, αλλά το υπερεκμεταλλεύεται και εξαντλεί τους πόρους του μέχρι να γίνει μη ελκυστικό και οι πόροι του να μην επαρκούν για την ικανοποίηση των τουριστών οπότε και εγκαταλείπεται.

Συνήθως ο μαζικός τουρισμός εκφράζεται με τα μεγάλα ξενοδοχεία και τα τουριστικά θέρετρα που συνήθως δεν ανήκουν στον ντόπιο πληθυσμό, αλλά σε επιχειρηματίες (αλλοδαπούς, ημεδαπούς), που ο μόνος σκοπός τους είναι να συγκεντρώσουν όσο γίνεται περισσότερους τουρίστες και να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους, τα οποία δε μένουν στον τουριστικό προορισμό, για να χρησιμοποιηθούν προς όφελος του, αλλά μεταφέρονται όπου θέλει ο επιχειρηματίας. Συνέπεια της υπερσυγκέντρωσης τουριστών που αντιπροσωπεύει τον μαζικό τουρισμό είναι οι δυσμενείς επιδράσεις, όπως όλοι ξέρουμε, στο φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον του κάθε προορισμού. Παρόλο όμως που είναι γνωστά όλα αυτά σε όσους εμπλέκονται στον τουρισμό, από τους τουριστικούς φορείς έως τους τουρίστες, ο μαζικός τουρισμός εξακολουθεί

να είναι η κυριαρχούσα μορφή. Εξετάζοντας το γιατί συμβαίνει αυτό, από τη σκοπιά του κάθε εμπλεκόμενου θα λέγαμε ότι: Οι τουριστικοί επιχειρηματίες τον προτιμούν γιατί με τη μαζικότητά του αποφέρει μεγάλα κέρδη και οι τουρίστες γιατί είναι φθηνότερος από τον εναλλακτικό τουρισμό, γιατί τους προσφέρει ασφάλεια και τους απαλλάσσει από το σχεδιασμό, την προετοιμασία και την πραγματοποίηση του ταξιδιού τους, αφού γι'αυτό φροντίζουν κάποιοι άλλοι.

Ωστόσο η ανάγκη αντιμετώπισης των μειονεκτημάτων του μαζικού τουρισμού και μιας καλύτερης διαχείρισης πόρων, υπογραμμίζεται όλο και περισσότερο, ιδίως τα τελευταία 30 χρόνια. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της εφαρμογής εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Οι επιπτώσεις τότε στον τομέα του τουρισμού θα είναι ριζικές: α) Η μαζικότητα στις μετακινήσεις και στην διαμονή πολύ πιθανών θα αντικατασταθεί από πολυμέρεια και ποικιλότητα. β) Η στατικότητα και οι εποχικές αιχμές από την κινητικότητα και την διάχυση σε όλες τις εποχές του έτους. γ) Η συγκέντρωση στις κλασικές τουριστικές περιοχές από τη διασπορά σε όλα τα ενδιαφέροντα σημεία του χώρου. δ) Η παθητικότητα του επισκέπτη από την ενεργό συμμετοχή του. Έτσι ο σκοπός του εναλλακτικού τουρισμού θα είναι να αποτρέψει το στόχο των μεγάλων κερδών, τη χωροχρονική υπερσυγκέντρωση των τουριστών, την εκμετάλλευση των τουριστικών εγκαταστάσεων και προορισμών από ξένους επιχειρηματίες, την ηγετική θέση των tour operators, και θα προτείνει μέτρα προς όφελος του περιβάλλοντος του τουριστικού προορισμού (Ροδιτάκης 2001).

Όπως και να έχει, σκοπός όλων δεν είναι η εξάλειψη του μαζικού τουρισμού και η αντικατάστασή του από τον εναλλακτικό, αυτό θα είναι δύσκολο έως και ανέφικτο, αλλά η μείωση των επιπτώσεων του μαζικού τουρισμού και αυτό θα επιτευχθεί με την προσθήκη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

2.2 Μορφές Ειδικού Εναλλακτικού Τουρισμού στην Ελλάδα

Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού συνίστανται από περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες και επιτρέπουν στον τοπικό πληθυσμό και στους επισκέπτες να υφίστανται θετικές αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Οι μορφές του ειδικού εναλλακτικού τουρισμού είναι οι εξής:

- Αγροτουρισμός
- Οικοτουρισμός
- Τουρισμός υγείας
- Θρησκευτικός τουρισμός

- ✚ Ορεινός τουρισμός
- ✚ Τουρισμός άθλησης
- ✚ Τουρισμός περιπέτειας
- ✚ Θαλάσσιος τουρισμός
- ✚ Πολιτιστικός τουρισμός
- ✚ Επαγγελματικός-Συνεδριακός-Εκθεσιακός τουρισμός
- ✚ Χιονοδρομικός
- ✚ Μορφωτικός
- ✚ Κοινωνικός

1. Αγροτουρισμός

Αγροτουρισμός ονομάζεται η εναλλακτική εκείνη μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε μη τουριστικά κορεσμένες αγροτικές περιοχές και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους «οικοδεσπότες» όσο και στους «φιλοξενούμενους» των περιοχών αυτών να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες. Ως δραστηριότητα αναπτύσσεται από τους μόνιμους κάτοικους των περιοχών του πρωτογενούς τομέα, οι οποίοι χρησιμοποιούν τον αγροτουρισμό ως συμπληρωματική πηγή εισοδήματος. Τα άτομα που επιλέγουν την εναλλακτική αυτή μορφή του τουρισμού είναι άτομα που αναζητούν στις διακοπές τους τη «φόρμουλα των 3Φ» (Φύση-Φιλία-Φιλοξενία) και απορρίπτουν ή δεν νιώθουν ότι τους εκφράζει εκείνη των 3S (Sun-Sea-Sand) του μαζικού τουρισμού, όπως αυτή έχει εξελιχθεί στις μέρες μας. Τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές έχουν συγκεκριμένα ενδιαφέροντα (φυσιολάτρες, παρατηρητές πουλιών, παρατηρητές χλωρίδας και πανίδας, ορειβάτες κ.ά.) και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοποιημένα στα περιβαλλοντικά και κοινωνικά προβλήματα.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

Η απόλαυση του φυσικού περιβάλλοντος και η γνωριμία με τα χαρακτηριστικά φυσικά τοπία, τα τοπία φυσικού κάλλους και την πανίδα και χλωρίδα των εκάστοτε περιοχών η επαφή και η γνωριμία με την τοπική αγροτική πολιτιστική κληρονομιά, τα ήθη και τα έθιμα των κατοίκων, η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Η προσφορά διαφοροποιημένων, υψηλής ποιότητας τουριστικών προϊόντων (για παράδειγμα βιολογικών παραδοσιακών προϊόντων, προϊόντων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, προστατευόμενης γεωγραφικής ένδειξης) .Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και πιθανώς η

συμμετοχή σε αυτές η άσκηση παράλληλων τουριστικών δραστηριοτήτων στην ύπαιθρο (ορειβασία, πεζοπορία, ανεμόπτερο πλαγιάς).

Ως έννοια ο αγροτουρισμός εμφανίστηκε στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα σε ανεπτυγμένες χώρες της δύσης (Η.Π.Α. Δυτική Ευρώπη) με την ενθάρρυνση των εγχώριων τουριστών να επισκέπτονται την ύπαιθρο της χώρας τους για την στήριξη των αγροτικών εισοδημάτων (Έξαρχος & Καραγιάννης, 2004). Η διαφορά του από τον γενικό τουρισμό είναι ότι συντελείται στον αγροτικό χώρο και παρέχεται από τους αγρότες, αποτελώντας γι' αυτούς μια συμπληρωματική, ως προς την κύρια (αγροτική) απασχόληση. Ο συγκεκριμένος ορισμός του αγροτουρισμού είναι:

“Η τουριστική εκείνη δραστηριότητα που αναπτύσσεται σε χώρο μη αστικό από τους απασχολούμενους κυρίως στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και ειδικότερα σε οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές τουριστικές μονάδες παροχής αγαθών και υπηρεσιών και που στηρίζεται στην αξιοποίηση των φυσικών, πολιτιστικών και ανθρώπινων τοπικών πόρων, ικανοποιεί εξειδικευμένες προσωπικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου και αποβλέπει στη συγκράτηση και παλιννόστηση του γηγενή πληθυσμού, στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και της τοπικής οικονομίας και στην άνοδο του βιοτικού και πολιτιστικού επιπέδου” (Αποστολόπουλος, 2007).

Ο αγροτουρισμός κατατάσσεται στις ειδικές και συγκεκριμένα, στις ήπιες ή εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που άρχισαν σταδιακά να αναπτύσσονται μετά το 1980 σε μια προσπάθεια προώθησης ενός προτύπου τουριστικής ανάπτυξης με βασικό χαρακτηριστικό τη βιώσιμη ανάπτυξη (Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001). Ένας αρκετά περιεκτικός ορισμός της έννοιας «βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη» είναι ο παρακάτω: “Με τον όρο “βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη” περιγράφεται ο τύπος της τουριστικής ανάπτυξης που δραστηριοποιείται ισόρροπα στην τοπική, κοινωνική, οικονομική, πολιτισμική, και περιβαλλοντική δομή της κάθε τουριστικής περιοχής, διαμορφώνοντας παράλληλα όρους (υπηρεσίες, υποδομές, τεχνογνωσία) για τη συνεχή ανατροφοδότηση της” (Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001).

2. Οικοτουρισμός

Ο οικοτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που εμπνέεται κατά κύριο λόγο από τη φυσική ιστορία μιας περιοχής, συμπεριλαμβανομένης και της τοπικής κουλτούρας. Ο οικοτουρίστας επισκέπτεται μη ανεπτυγμένες περιοχές με πνεύμα

εκτίμησης, συμμετοχής και ευαισθησίας. Δεν χρησιμοποιεί με καταναλωτικό τρόπο τους φυσικούς πόρους και την άγρια φύση, ενώ συμβάλλει ακόμα στη ζωή της περιοχής που επισκέπτεται μέσα από την προσωπική του εργασία ή την οικονομική του βοήθεια για τη διατήρηση της περιοχής και την οικονομική ευημερία των κατοίκων της. Η επίσκεψη θα πρέπει να ενισχύει την αφοσίωση και την εκτίμηση του οικοτουρίστα απέναντι στα οικολογικά θέματα γενικώς και στις ανάγκες της κοινότητας ειδικότερα (Fennel, 2001).

Επίσης, ο οικοτουρισμός εμπεριέχει την έννοια της διαχείρισης από την πλευρά της χώρας υποδοχής, η οποία δεσμεύεται για την προστασία και τη διατήρηση της περιοχής με τη συμμετοχή των ντόπιων κατοίκων, τη σωστή προβολή της περιοχής, την τήρηση των κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος και τη χρήση των εσόδων των επιχειρήσεων για τη χρηματοδότηση της διαχείρισης των φυσικών πόρων της περιοχής και της ντόπιας ανάπτυξης.

Σήμερα οι άνθρωποι δίνουν μια αυξανόμενη προτεραιότητα στην οικολογική και περιβαλλοντική ποιότητα, όταν επιλέγουν ένα προορισμό. Επιζητούν καθαρό και υγιεινό περιβάλλον, καθαρό αέρα, δάση, καθαρά ποτάμια και λίμνες και ένα φυσικό τρόπο ζωής. Οι άνθρωποι που ζουν στις πόλεις, θέλουν να έχουν διαφορετικές εμπειρίες, θέλουν να γευτούν το μεγαλείο της φύσης. Έτσι, δημιουργήθηκαν προγράμματα τουριστικών μετακινήσεων με σκοπό να διαπιστωθούν βλάβες του περιβάλλοντος, αλλά και να το προστατέψουν. Πέρα από την προστασία, ο οικολογικός τουρίστας μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε πεζοπορίες, αναρριχήσεις υποβρύχιες παρατηρήσεις, κανό, καγιάκ και ορειβατικό σκι. Ο οικοτουρισμός έχοντας σαν πελάτες του κυρίως οικολόγους, προσπαθεί να διευρύνει την πελατεία του, ευαισθητοποιώντας και άλλα άτομα προς τη μορφή αυτή του τουρισμού, αλλά και γενικά στο οικολογικό πρόβλημα.

Χρειάζεται όμως και η ανάλογη υποδομή, όπως η χάραξη μονοπατιών, χαρτογράφηση των περιοχών, ανασύλωση παλιών κτισμάτων λαϊκής αρχιτεκτονικής και παλιών γεφυριών, να γίνουν παρατηρητήρια για την καλύτερη παρατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας και να εκπαιδευτούν κατάλληλα άτομα, που θα προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στους τουρίστες, αυτής της εναλλακτικής μορφής τουρισμού.

Η Ελλάδα διαθέτει ιδιαίτερα πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον, καθώς παρά την μικρή της έκταση παρουσιάζει σπάνια γεωμορφολογία με έντονες αντιθέσεις και πολλές περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας. Χιλιάδες δαντελωτές ακτές, επιβλητικά βουνά, σπήλαια και φαράγγια, λίμνες, ποτάμια, βιότοποι εξαιρετικής ομορφιάς και μοναδικά οικοσυστήματα «προικίζουν» την ελληνική γη με εντυπωσιακά τοπία, τα οποία σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα της χώρας καθιστούν

την Ελλάδα ιδανικό προορισμό για τους λάτρεις του οικολογικού εναλλακτικού τουρισμού(Fennel, 2001).

3. Πολιτιστικός Τουρισμός

Ο πολιτιστικός τουρισμός σχετίζεται με την επίσκεψη σε ένα τόπο με στόχο την επαφή με τα πολιτιστικά στοιχεία αυτού (αρχαιολογικά, βυζαντινά, κλασικά ή νεότερα μνημεία, ιστορία, τέχνες, λαογραφία). Συνήθως δεν εμφανίζεται μόνος του, εκτός των περιπτώσεων εκπαιδευτικών εκδρομών σχολείων, αλλά πραγματοποιείται συμπληρωματικά με κάποιο άλλο είδος τουρισμού, προσφέροντας γνώση και ποικιλία στο τουριστικό προϊόν.

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί ένα από τα παλαιότερα και δημοφιλέστερα είδη τουρισμού. Από τους περασμένους αιώνες άτομα ή ομάδες περιηγητών, αναζητώντας τη γνώση, την εμπειρία, την προσωπική ανακάλυψη, πραγματοποιούσαν ταξίδια σε τόπους με αρχαιολογικό, ιστορικό, λαογραφικό ή θρησκευτικό ενδιαφέρον, σε μέρη με διαφορετικό πολιτισμό και εθνολογικές ιδιομορφίες. Ο πολιτιστικός τουρισμός προσφέρει ευκαιρίες για πολιτιστική εμπειρία, προσφέρει την περιήγηση στη φυσική, καλλιτεχνική και πνευματική κληρονομιά μίας περιοχής καθώς και στη σημερινή δημιουργία.

Επίσης, περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε δραστηριότητες είτε παθητικές, όπως παρακολούθηση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων (μουσικών συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων κ.ά.), επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους, περιηγήσεις σε πολιτιστικές διαδρομές, είτε ενεργητικές, όπως εκμάθηση τοπικής μαγειρικής, τέχνης ή συμμετοχή σε λαογραφικές δραστηριότητες. Μία άλλη σημαντική παράμετρος που χαρακτηρίζει αυτή την μορφή τουρισμού, είναι η στενή και ουσιαστική επαφή που αποκτούν οι επισκέπτες με τον τοπικό πληθυσμό, τα ήθη και τις παραδόσεις του, σε συνδυασμό με τα πολιτισμικά δρώμενα στην περιοχή.

Αρχαιολογικοί χώροι. Πυκνό πλέγμα αρχαιολογικών χώρων καλύπτει ολόκληρη την ελληνική επικράτεια. Μετά τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους άρχισε να εκδηλώνεται αυξημένο ενδιαφέρον για την ανάδειξη της εθνικής κληρονομιάς. Ανασκαφική δραστηριότητα παρουσιάστηκε ήδη από το δεύτερο μισό του 19ου αι. τόσο από την Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία όσο και από τις ξένες αρχαιολογικές Σχολές (Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο). Την εποχή αυτή βέβαια το ενδιαφέρον στρεφόταν κυρίως προς τις

θέσεις των κλασικών χρόνων. Έτσι οι αποστολές των ξένων αρχαιολογικών σχολών ανάσκαψαν σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, εντοπισμένους ήδη από καιρό (π.χ. Δελφούς και Δήλο η Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, Ολυμπία το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο). Από ελληνικής πλευράς, πρωτοπόρος υπήρξε ο Έφορος Αρχαιοτήτων Χρ. Τσουντας, ο οποίος ανέδειξε πολλές θέσεις των προϊστορικών και πρωτοϊστορικών χρόνων, ανασκάπτοντας στις Μυκήνες (ανάκτορο, θολωτοί και θαλαμοειδείς τάφοι), στις Κυκλάδες και στη Θεσσαλία (νεολιθικές ακροπόλεις Διμηνίου και Σέσκλου). Σταδιακά το ενδιαφέρον των ερευνητών στράφηκε και σε άλλες περιόδους του ελληνικού πολιτισμού και από τις αρχές του 20ου αι. άρχισαν να ανασκάπτονται και θέσεις των προϊστορικών, πρωτοϊστορικών, ρωμαϊκών και βυζαντινών χρόνων. Παρά τη δραστηριότητα που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, μόνο μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου προχώρησαν ουσιαστικά οι ανασκαφικές έρευνες και κατέστη δυνατό έπειτα από κατάλληλες εργασίες συντήρησης και αναστήλωσης να δημιουργηθούν οι πρώτοι οργανωμένοι αρχαιολογικοί χώροι. Η οργανωμένη και συστηματική αρχαιολογική δραστηριότητα κατά το β΄ μισό του 20ου αι. είχε ως αποτέλεσμα να αναδειχθούν και να καταστούν επισκέψιμοι για το κοινό αρχαιολογικοί χώροι, που καλύπτουν την περίοδο από την Παλαιολιθική εποχή έως τους νεώτερους χρόνους. Οι αρχαιολογικοί χώροι τελούν υπό την εποπτεία του Υπουργείου Πολιτισμού μέσω των κατά τόπους Εφορειών της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, λειτουργούν με βάση συγκεκριμένο ωράριο, χειμερινό ή θερινό, και για την είσοδο σε αυτούς απαιτείται η έκδοση εισιτηρίου.

Μουσεία . Σε όλη τη χώρα λειτουργούν σήμερα περισσότερα από 200 κρατικά ή εποπτευόμενα από το Υπουργείο Πολιτισμού και 107 μη δημόσια μουσεία. Ο επισκέπτης στα μουσεία αυτά, έχει την ευκαιρία να θαυμάσει μοναδικά επιτεύγματα της τέχνης και της επιστήμης, όπως αναπτύχθηκαν στον ελληνικό χώρο για περισσότερα από 6.000 χρόνια. Το σύνολο των ελληνικών μουσείων και συλλογών κατανέμονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Αρχαιολογικά Μουσεία και Συλλογές .
- Βυζαντινά Μουσεία και Συλλογές .
- Ιστορικά και Λαογραφικά Μουσεία.
- Μουσεία Ελληνικής Τέχνης (αρχαίας, βυζαντινής, νεώτερης).
- Μουσεία Ασιατικής Τέχνης.
- Εικαστικά Μουσεία και Πινακοθήκες.
- Μουσεία Θεάτρου.
- Μουσεία Κινηματογράφου και Φωτογραφίας .

- Μουσεία Μουσικής .
- Ναυτικά Μουσεία .
- Μουσεία Φυσικής Ιστορίας .
- Μουσεία Επιστήμης και Τεχνολογίας .

Κάστρα

Η ανάγκη φρούρησης και άμυνας των οικισμών οδήγησε στην κατασκευή οχυρώσεων, ήδη από τους προϊστορικούς χρόνους. Ακροπόλεις (όρος χρησιμοποιούμενος για τους προϊστορικούς και αρχαίους χρόνους) ή κάστρα (όρος χρησιμοποιούμενος για τους μεσαιωνικούς και νεώτερους χρόνους) κατασκευάζονταν ανάλογα με τις απαιτήσεις και τα ιστορικά δεδομένα κάθε εποχής. Πρόδρομες μορφές οχυρωμένων ακροπόλεων συναντώνται στον ελληνικό χώρο στους νεολιθικούς οικισμούς του Σέσκλου και του Διμηνίου της Θεσσαλίας (5η χιλιετία π.Χ. περίπου). Οχυρωμένες ακροπόλεις, με εντυπωσιακή και μνημειώδη τοιχοδομία, εμφανίζονται κατά τους μυκηναϊκούς χρόνους (1600-1150 π.Χ. περίπου). Αποτελούσαν τον τόπο κατοικίας του ανώτατου άρχοντα και παράλληλα το διοικητικό, οικονομικό και θρησκευτικό κέντρο των μυκηναϊκών βασιλείων. Οι σημαντικότερες έχουν αποκαλυφθεί έως σήμερα σε Μυκήνες, Τίρυνθα, Θήβα και Αθήνα. Την παράδοση των μυκηναϊκών ακολουθούν οι ακροπόλεις των αρχαίων ελληνικών πόλεων. Καταλαμβάνουν κατά κανόνα την κορυφή φυσικά προστατευμένων λόφων και οχυρώνονται με τείχη. Στο χώρο των ακροπόλεων αυτών κατασκευάζονται επί το πλείστον οικοδομήματα που σχετίζονται με τη λατρεία των θεών. Γύρω από αυτές εκτείνεται ο οικισμός (το άστυ), που συχνά περιβάλλεται με οχύρωση. Την παράδοση των αρχαίων ακροπόλεων ακολούθησαν τα κάστρα που κατασκευάστηκαν κατά τους μεσαιωνικούς και νεώτερους χρόνους. Σε αρκετές περιπτώσεις μάλιστα διαπιστώνεται συνεχιζόμενη κατοίκηση από τους αρχαίους έως τους νεώτερους χρόνους (π.χ. Ακρόπολη Αθήνας, Ακρόπολη Κορίνθου / Ακροκόρινθος). Και τα κάστρα που προστάτευαν τις πολιτείες των βυζαντινών χρόνων κατασκευάζονταν σε κορυφές λόφων. Τα τείχη τους ακολουθούσαν τις ανωμαλίες του εδάφους, ενώ κατά διαστήματα προέβαλλαν από αυτά ορθογώνιοι ή στρογγυλοί πύργοι. Κάστρα όμοια με τα βυζαντινά έκτισαν και οι Φράγκοι στα εδάφη του ελληνικού χώρου που κατέλαβαν μετά το 1204. Πολλά φραγκικά κάστρα και πύργοι σώζονται στην Πελοπόννησο (τα πιο γνωστά στο Χλεμούτσι, την Καρύταινα, το Μιστρά και το Γεράκι). Οι Οθωμανοί, μετά την κατάληψη και των τελευταίων βυζαντινών κέντρων στα μέσα του 15ου αι., δεν προχώρησαν στην κατασκευή νέων κάστρων. Αρκέστηκαν απλώς να επισκευάσουν τα ήδη υπάρχοντα ή να κατασκευάσουν συμπληρωματικά

έργα. Ιδιαίτερη μνημεία πρέπει να γίνει στα κάστρα που έκτισαν οι Βενετοί στις περιοχές του ελληνικού χώρου που κατέλαβαν κατά τους μεσαιωνικούς χρόνους. Πρόκειται για έργα επιβλητικά, με επιμελημένη τοιχοποιία, μνημειώδεις πύλες και χαρακτηριστικό γλυπτό διάκοσμο, χτισμένα σε χαμηλούς λόφους ή πεδινές παραθαλάσσιες εκτάσεις. Τα γνωστότερα ενετικά φρούρια βρίσκονται στην Κρήτη (Ηράκλειο, Χανιά, Ρέθυμνο), στην Κέρκυρα κ.α.

Άλλα μνημεία

Εκτός από τα αρχαία, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία και τους αρχαιολογικούς χώρους, σημαντικοί πόλοι έλξης για τους επισκέπτες είναι και τα ποικίλα κτίσματα διαφόρων χρήσεων και μορφών, που εξυπηρετούσαν σε άλλες εποχές τις πρακτικές, λειτουργικές και κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων: γεφύρια, ανεμόμυλοι, περιστερεώνες, υδρόμυλοι, κρήνες, ηρώα και ανδριάντες, ιστορικά και δημόσιας χρήσης κτήρια, ακόμη και παλιά βιομηχανικά κτίσματα που σήμερα έχουν αλλάξει χρήση, περιμένουν τον επισκέπτη να τα ανακαλύψει και να τα θαυμάσει .

Εκδηλώσεις

Η Ελλάδα είναι μια χώρα με εξαιρετικά πλούσια πολιτιστική παράδοση και λαϊκό πολιτισμό. Έτσι, ο επισκέπτης σ' αυτήν έχει πολλές ευκαιρίες να εμπλουτίσει το ταξίδι του, παρακολουθώντας τις πολυποίκιλες πολιτιστικές ή αθλητικές εκδηλώσεις, που πραγματοποιούνται σε κάθε περιοχή της χώρας, να συμμετάσχει στα δρώμενα, τα οποία συνδέονται με γοητευτικά έθιμα και να γνωρίσει άγνωστες αλλά ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες πτυχές της ελληνικής λαϊκής κληρονομιάς.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις - Φεστιβάλ

Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, κυρίως την καλοκαιρινή περίοδο, σε όλη τη χώρα πραγματοποιούνται εκατοντάδες πολιτιστικές εκδηλώσεις και διοργανώνονται δεκάδες μεγαλύτερα ή μικρότερα φεστιβάλ για όλες τις μορφές της τέχνης. Στο πρόγραμμα των εκδηλώσεων αυτών, εντάσσονται οι σημαντικότεροι Έλληνες και ξένοι καλλιτέχνες, που παρουσιάζουν έργα από ένα ευρύ φάσμα καλλιτεχνικής παραγωγής (κλασικής και σύγχρονης). Μερικές από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του Ελληνικού Φεστιβάλ, το οποίο τους καλοκαιρινούς μήνες οργανώνει το Φεστιβάλ Αθηνών, το Φεστιβάλ Επιδαύρου (θέατρο) και το «Μουσικό Ιούλιο» (στην Επίδαυρο), που θεωρούνται από τα σπουδαιότερα καλλιτεχνικά φεστιβάλ της ευρωπαϊκής ηπείρου. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, όπου υπάρχει μία από τις πλέον σύγχρονες αίθουσες συναυλιών στον κόσμο και στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες

παραγωγές παρουσιάζει το χειμώνα, αλλά και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, η Εθνική Λυρική Σκηνή (Ε.Λ.Σ.), ενώ στο χώρο του θεάτρου, εκτός από τους ιδιωτικούς θιάσους και τα Δημοτικά Περιφερειακά Θέατρα, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παραστάσεις που ανεβάζουν οι δύο κρατικές σκηνές, το Εθνικό Θέατρο της Ελλάδας στην Αθήνα και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος (Κ.Θ.Β.Ε.) στη Θεσσαλονίκη. Στο χώρο του κινηματογράφου, πραγματοποιείται κάθε Νοέμβριο στη Θεσσαλονίκη το διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, που τα τελευταία χρόνια έχει αναδειχθεί ως ένα από τα σημαντικότερα περιφερειακά φεστιβάλ της Ευρώπης, ενώ για το βιβλίο διοργανώνεται κάθε χρόνο (Μάιο) η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου στη Θεσσαλονίκη (Σφακιανάκης,2000).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού εκτιμά ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνει ένα πολιτιστικό στοιχείο. Από την άλλη, ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό μόνο 8% τον χρόνο.

4. Επαγγελματικός Τουρισμός

Ο επαγγελματικός τουρισμός είναι η δραστηριότητα των ατόμων τα οποία χρησιμοποιούν τις υποδομές και τις υπηρεσίες που ανήκουν στην τουριστική βιομηχανία για λόγους που σχετίζονται ή προέρχονται από το εργασιακό τους περιβάλλον.

Ο επαγγελματικός τουρισμός χωρίζεται σε τέσσερις μεγάλες κατηγορίες:

- 1) το γενικό επαγγελματικό τουρισμό,
- 2) το συνεδριακό τουρισμό,
- 3) τα ταξίδια κινήτρων και
- 4) τον εκθεσιακό τουρισμό

Θεωρείται μια από τις παλαιότερες μορφές τουρισμού, αφού από τα αρχαία χρόνια οάνθρωπος ταξίδευε σε διάφορα μέρη του κόσμου για επαγγελματικούς λόγους, οι οποίοι τότε σχετίζονταν κυρίως με το εμπόριο. Ο επαγγελματικός τουρισμός αποτελεί έναν ιδιαίτερα δυναμικό τουριστικό τομέα και θεωρείται σημαντική πηγή εσόδων και δημιουργίας θέσεων εργασίας, καθώς και αναζωογόνησης της τουριστικής κίνησης (Λαζανά 2003).

Στην Ελλάδα το φαινόμενο αυτό παρατηρείται έντονα την τελευταία δεκαετία, κυρίως πάλι στη δράση του ιδιωτικού τομέα. Οι συνέπειες του επαγγελματικού τουρισμού είναι οι εξής:

Ο επαγγελματικός τουρισμός επιφέρει οφέλη για τον κάθε προορισμό και τους κατοίκους του. Σύμφωνα με διεθνείς στατιστικές, ο τουρίστας που ταξιδεύει για επαγγελματικούς λόγους ξοδεύει πολύ περισσότερα από τον τουρίστα αναψυχής, προτιμά μεταξύ άλλων πολυτελή ξενοδοχεία για τη διαμονή του και επιλέγει πρώτη θέση στα μέσα μεταφοράς. Παράλληλα, μετά το τέλος των επαγγελματικών του υποχρεώσεων, ασχολείται με επιπλέον δραστηριότητες, όπως επισκέψεις σε μουσεία, ψώνια στα μαγαζιά, δείπνα σε ακριβά εστιατόρια κ.λ.π. Συμβάλλει στη μείωση της εποχικότητας του τουριστικού προϊόντος, αφού πραγματοποιείται καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Οι τουρίστες που ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους συγκαταλέγονται στους τουρίστες που δείχνουν σεβασμό προς το περιβάλλον.

Τα συνέδρια διακρίνονται:

Με βάση το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται σε:

- 1) επαγγελματικά,
- 2) επιστημονικά,
- 3) πολιτιστικά,
- 4) πολιτικά,
- 5) κοινωνικά

Με βάση τη συχνότητα με την οποία συνέρχονται σε σταθερά συνέδρια ή ημερίδες, που τελούνται σε συνδυασμό με εκθέσεις, και σε μη σταθερά, περιοδικά και μη περιοδικά συνέδρια, όσα δηλαδή δεν παρουσιάζουν ούτε περιοδικότητα ούτε σταθερότητα. Με βάση την χρονική τους διάρκεια. Η διάρκεια του συνεδρίου εξαρτάται από το πρόγραμμα που θα ακολουθήσει. Έτσι, τα διακρίνουμε σε ημερήσια, ολιγοήμερα κ.α. Συνήθως όμως, οι σύνεδροι φτάνουν στο τόπο διεξαγωγής του συνεδρίου μια μέρα πριν την έναρξη. Ωστόσο, συχνά οι σύνεδροι παρατείνουν την παραμονή τους για κάποιες μέρες μετά την διεξαγωγή του συνεδρίου, ιδιαίτερα αν ακολουθεί Σαββατοκύριακο.

Με βάση το γεωγραφικό τους χαρακτήρα σε τοπικής, περιφερειακής, εθνικής και διεθνούς εμβέλειας. Με βάση τον αριθμό των συμμετεχόντων σε ολιγομελή ή πολυάριθμα. Ανάλογα με τον τύπο και το θέμα του συνεδρίου, οι συμμετέχοντες είναι επιχειρηματίες, στελέχη επιχειρήσεων, ειδικοί επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων(Βενετσανοπούλου ,2006).

5. Τουρισμός Περιπέτειας

Η ανθρώπινη τάση για αναζήτηση της περιπέτειας αφορά μια αντίσταση στις συνήθειες της καθημερινότητας, που κυριαρχείται από τον ορθολογισμό, την οργάνωση, το συνεχή υπολογισμό και τη διαρκή εξυπηρέτηση συμφερόντων συγκεκριμένων ομάδων. Εξάλλου, κατά την εξέταση των κινήτρων του τουρισμού, διαπιστώνει κανείς ότι πολλά από τα κίνητρα έχουν συναισθηματικό και μη λογικό χαρακτήρα, όπως η αναζήτηση του μακρινού, του άγνωστου, του ανέγγιχτου. Τα τελευταία χρόνια ολοένα και περισσότεροι επιλέγουν, αντί της κλασικής ηλιοθεραπείας, πιο ριψοκίνδυνες δραστηριότητες. Στον τομέα του τουρισμού όλο και περισσότερο κατακτούν έδαφος οι εναλλακτικές προτάσεις τουρισμού, που έχει τη δυνατότητα να προσφέρει κάθε χώρα στους επισκέπτες της. Μια σημαντική κατηγορία τουρισμού που αναπτύσσεται είναι ο τουρισμός περιπέτειας, του οποίου οι δραστηριότητες έχουν μικρό ή μεγάλο βαθμό επικινδυνότητας.

Ως τουρισμός περιπέτειας ορίζεται "η δραστηριότητα αναψυχής που λαμβάνει χώρασε έναν ασυνήθιστο, εξωτικό, απομονωμένο ή δυσπρόσιτο προορισμό και χαρακτηρίζεται από ένα βαθμό ρίσκου και συγκίνησης για αυτόν που την πραγματοποιεί. Ο τουρισμός περιπέτειας προσφέρεται για να γνωρίσει κανείς βουνά, διεθνή ορειβατικά μονοπάτια, απότομα φαράγγια, κοιλάδες, ήρεμες λίμνες, ορμητικά ποτάμια. Με τον τουρισμό περιπέτειας επιτυγχάνεται η ανάδειξη του φυσικού τοπίου, των παραδοσιακών οικισμών, η προστασία της χλωρίδας και της πανίδας της περιοχής, χωρίς να διαταράσσονται οι περιβαλλοντικές ισορροπίες. Συνδυάζονται φυσική άσκηση, δράση, τόλμη, θάρρος και σεβασμός στη φύση. Απαραίτητες επίσης είναι σε αρκετές περιπτώσεις οι τεχνικές γνώσεις, καθώς και η σωστή οργάνωση και ο εξοπλισμός.

Τέλος, σημαντικός στόχος για όλες αυτές τις δραστηριότητες είναι να γνωρίσουμε καλύτερα τις ομορφιές της φύσης και να ζήσουμε κάποιες ώρες ή μέρες σ' ένα μοναδικό περιβάλλον. Οι πιο γνωστές δραστηριότητες τουρισμού περιπέτειας που καταγράφονται διεθνώς είναι : Trekking-πεζοπορία, Rivertrekking-καταβαση ποταμού, Kayak, Hydrospeed, Rafting, Monoraft -ραφτινγκ με σχεδία,CanoeKayak, Climbing (Αναρρίχηση), Canoying, MountainBike-ποδηλασία βουνου, Jeepsafari, Ski, Ιππασία (Βενετσανοπουλου,2006).

6. Εκπαιδευτικός Τουρισμός

Η κατηγορία αυτή του τουρισμού περιλαμβάνει κυρίως σπουδαστές, οι οποίοι μεταβαίνουν διάφορες χώρες για να φοιτήσουν σε πανεπιστήμια ή άλλες σχολές, να παρακολουθήσουν σεμινάρια επιμόρφωσης ή εξειδίκευσης ή επιστήμονες

που κάνουν μεταπτυχιακές σπουδές. Ο μορφωτικός τουρισμός είναι ιδιαίτερα δημοφιλής σε ευρωπαϊκά σχολεία κυρίως στη Γαλλία και Αυστρία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης ευνοεί τέτοιες πρωτοβουλίες, οι οποίες φθάνουν μέχρι τη λειτουργία "πράσινων τάξεων" ή "τάξεων κοντά στη θάλασσα", για όλους τους μαθητές από το δημοτικό ως το λύκειο. Τα τμήματα αυτά συνδυάζουν το ταξίδι, τη γνωριμία με την περιοχή που θα επισκεφθούν οι μαθητές και τη διδασκαλία.

Βασικό κίνητρο για την προσέλκυση του μαθητικού και φοιτητικού τουρισμού είναι η προσφορά συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, τα οποία μπορεί να στηρίζονται και στη βάση ανταλλαγής μαθητών και φοιτητών, που ενισχύονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Για εκπαιδευτικούς σκοπούς οργανώνονται επίσης ομαδικές εκδρομές σπουδαστών σε διάφορες χώρες, όπου συνδυάζεται η απόκτηση γνώσεων με ταυτόχρονη ψυχική ανάταση. Τελευταία έχουν επινοηθεί κρουαζιέρες με ειδικά πλοία, στις οποίες παίρνουν μέρος ολόκληρες τάξεις με το εκπαιδευτικό προσωπικό τους, που συνεχίζουν τα μαθήματα τους ταξιδεύοντας (Βενετσανοπούλου, 2006).

7. Θαλασσιός Τουρισμός

Θαλάσσιος τουρισμός είναι ο τουρισμός του οποίου προορισμός είναι η ανοιχτή θάλασσα. Αυτό σημαίνει ότι οι τουρίστες ικανοποιούν τις βασικές τουριστικές τους ανάγκες (διαμονή, διατροφή, ψυχαγωγία, άθληση, πολιτιστικές ανάγκες, κ.λ.π) εν πλώ, δηλαδή ενώ ταξιδεύουν με ένα πλοίο, το οποίο σ' αυτή την περίπτωση έχει τη μορφή ενός πλωτού ξενοδοχείου (Σφακιανάκης, 2000).

Μέσα για την ύπαρξη του θαλάσσιου τουρισμού, είναι τα κρουαζιερόπλοια, τα σκάφη αναψυχής, τα ιστιοφόρα και άλλα. Η θαλάσσια διαδρομή και οι τόποι προορισμού, καθώς και ο ελλιμενισμός των σκαφών και οι διάφορες συμπληρωματικές υπηρεσίες, συνθέτουν τα κύρια συστατικά του θαλάσσιου τουρισμού. Η ναύλωση των σκαφών αποτελεί την πιο παραγωγική και κερδοφόρα δραστηριότητα αυτού του τύπου τουρισμού. Η πελατεία στην οποία απευθύνεται και τις ανάγκες της οποίας ικανοποιεί ο θαλάσσιος τουρισμός, είναι ως επί τω πλείστον άτομα υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Επίσης, σημαντικά κέρδη απορρέουν από τις κρουαζιέρες, η ζήτηση των οποίων παρουσιάζει διεθνώς σημαντική αύξηση. Οι σύγχρονες τάσεις της αγοράς των κρουαζιέρων συγκλίνουν στα μεγαλύτερα και πολυτελέστερα κρουαζιερόπλοια, τα οποία εξασφαλίζουν υψηλή ποιότητα διαμονής και ψυχαγωγίας στους τουρίστες.

Τελευταία, επικρατεί και η τάση της ναύλωσης πολυτελών θαλαμηγών, ιστιοφόρων και φουσκωτών σκαφών, με πλήρωμα ή όχι, για μίνι ιδιωτικές κρουαζιέρες, γεγονός που ανθεί στη χώρα μας λόγω των νησιών μας. Ο θαλάσσιος τουρισμός συνδυάζεται πάντοτε και με άλλες μορφές τουρισμού. Έτσι, για παράδειγμα το πρόγραμμα μιας κρουαζιέρας θα μπορούσε να προβλέπει επισκέψεις σε πολιτιστικά μνημεία των περιοχών που προσεγγίζει, ή περιηγήσεις στα τοπικά αξιοθέατα, επισκέψεις στις τοπικές αγορές και άλλα. Χώρες που διαθέτουν θάλασσα μπορούν να αναπτύξουν θαλάσσιο τουρισμό, από τη στιγμή που οι καιρικές συνθήκες το επιτρέπουν και η υποδομή υφίσταται. Το πρόβλημα για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού εντοπίζεται στη δυνατότητα ύπαρξης πολλών και οργανωμένων μαρίνων, οι οποίες είναι αναγκαίες για την εξυπηρέτηση των σκαφών και των επιβατών τους. Στη χώρα μας παρόλο που υπάρχουν σύγχρονα λιμάνια, δεν υπάρχουν τόσες οργανωμένες μαρίνες, όσες θα έπρεπε. Επίσημως, υπάρχουν περίπου 40 μαρίνες, οι οποίες φυσικά δεν καλύπτουν την υπάρχουσα ζήτηση. Παρόλο, που η χώρα μας διεκδικεί μια ξεχωριστή θέση στον κατάλογο των τουριστικών προορισμών του θαλάσσιου τουρισμού, οι υπάρχουσες μαρίνες είναι δυστυχώς λίγες στον αριθμό και ελλιπείς στην οργάνωσή τους. Βέβαια, η πραγματοποίηση των Ολυμπιακών Αγώνων στη χώρα μας βοήθησε κατά μεγάλο βαθμό στη δημιουργία νέων υποδομών και στον εκσυγχρονισμό των ήδη υπάρχόντων. Σημαντική ώθηση στο θαλάσσιο τουρισμό έδωσαν και οι ιδιωτικές μαρίνες που κατασκευάστηκαν, προκειμένου να ικανοποιήσουν το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών και να προσφέρουν υπηρεσίες υψηλού επιπέδου (Σφακιανάκης 2000, Ghiolman 1996).

Επομένως, για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού δεν αρκούν μόνο οι ευνοϊκές καιρικές συνθήκες, η ύπαρξη πολλών νησιών και οι ήσυχες θάλασσες, χρειάζονται σύγχρονες και άρτια εξοπλισμένες μαρίνες και λιμάνια, για τον ελλιμενισμό, τον ανεφοδιασμό και γενικά για την εξυπηρέτηση τόσο των σκαφών αναψυχής, όσο και των επιβατών και των πληρωμάτων τους.

8. Ορεινός Τουρισμός

Ο ορεινός τουρισμός περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, οι οποίες εκδηλώνονται αποκλειστικά και μόνο σε ορεινές περιοχές των χωρών υποδοχής που αναπτύσσουν αυτή τη μορφή τουρισμού και δεν έχει χρονικούς περιορισμούς για την εκδήλωσή του.

Και όταν αναφερόμαστε σε ορεινές περιοχές, εννοούμε όλες τις περιοχές που: Είναι λοφώδης, περιοχές, δηλαδή που καλύπτονται από λόφους ύψους 300-500

μέτρων, βατούς και προσπελάσιμους καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Είναι μέσες ορεινές ή ημιορεινές, περιοχές δηλαδή που καλύπτονται από βουνά ύψους μέχρι 1500 μέτρα, με στρογγυλές κορυφές και όχι με απότομες πλαγιές. Περιοχές που είναι βατές και προσπελάσιμες καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, εκτός από το χειμώνα, οπότε μπορεί να καλύπτονται από χιόνια. Είναι ορεινές περιοχές, που καλύπτονται δηλαδή από βουνά με υψόμετρο πάνω από 1500 μέτρα και έχουν συνήθως σκληρή ανάγλυφη μορφή, με αιχμηρές κορυφές, απότομες πλαγιές, χαράδρες, οι οποίες είναι βατές και προσπελάσιμες μόνο κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Η χώρα μας στο μεγαλύτερο μέρος της, είναι καλυμμένη από βουνά. Αντίθετα με τα παράλια, που το κλίμα είναι τυπικά μεσογειακό, στα βουνά οι βροχοπτώσεις είναι πιο ομοιόμορφα κατανεμημένες μέσα στη χρονιά. Επίσης, δεν είναι σπάνιες οι καλοκαιρινές καταιγίδες, ενώ στα υψηλότερα σημεία των βουνών διατηρείται το χιόνι για μεγάλο χρονικό διάστημα του έτους. Οι κλιματολογικές συνθήκες σε συνδυασμό με τον πολιτισμό που αναπτύχθηκε στους ορεινούς όγκους της χώρας μας, ευνοεί την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού. Πρόκειται για ένα πολιτισμό κατά κύριο λόγο ποιμενικό και γεωργικό, που δραστηριοποιήθηκε και στην ανάπτυξη διαφόρων επαγγελμάτων, που τα έργα τους τα θαυμάζουμε και σήμερα, έργα όπως η ζωγραφική, η ξυλογλυπτική και η κατασκευή μονοπατιών και θολωτών γεφυριών.

Επίσης, προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού είναι η καλή και ασφαλής προσπέλαση των περιοχών, καθώς και η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων, που να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των επισκεπτών και των εργαζομένων σε αυτά, τα οποία θα δένουν με το φυσικό περιβάλλον και θα διαθέτουν όσο το δυνατόν περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, καφετέριες, μαγαζιά.

Οι σημαντικότερες δραστηριότητες του ορεινού τουρισμού είναι η ορειβασία, οι περιηγήσεις με ειδικά οχήματα εκτός χαραγμένων δρόμων, οι πεζοπορίες, οι αναρριχήσεις, το ορειβατικό ποδήλατο, ο αλπινισμός, οι ορεινές κατασκηνώσεις, το πέταγμα με δελτα πλάνο ή παραπέντε, και άλλα (Σφακιανάκης, 2000).

9. Χιονοδρομικός Τουρισμός

Ski στην αγγλική γλώσσα σημαίνει ένα μονό ή ένα ζευγάρι ειδικά πέδιλα, από στενόμακρα κομμάτια ξύλου ή πλαστικού ή άλλου συνθετικού υλικού ή Plexiglas, τα οποία είναι καμπυλωτά στο μπροστινό μέρος τους, έχουν μήκος 1,70-1,80 μέτρα και πλάτος 15 cm και χρησιμοποιούνται για να γλιστράει αυτός που τα

φοράει, πάνω στο χιόνι, στον πάγο ή στο νερό, μόνος του ή επιβοηθούμενος (Σφακιανάκης,2000).

Το άθλημα κατά το οποίο κάποιος γλιστράει μόνος του ή επιβοηθούμενος πάνω στο χιόνι, λέγεται χιονοδρομία ή σκι επί χιονιού. Όταν γλιστράει πάνω στον πάγο λέγεται παγοδρομία ή σκι επί πάγου, ενώ όταν γλιστράει πάνω στο νερό λέγεται σκι επί νερού. Ο χιονοδρομικός τουρισμός είναι εκείνη η εναλλακτική μορφή τουρισμού κατά τη διάρκεια της οποίας, η κύρια δραστηριότητα των τουριστών είναι οι χιονοδρομίες. Συχνά, αλλά όχι σωστά, ο χιονοδρομικός τουρισμός αναφέρεται σαν χειμερινός ή ορεινός τουρισμός. Είναι πράγματι και χειμερινός και ορεινός όμως αυτά είναι κάποια από τα χαρακτηριστικά του και όχι αυτή καθ' αυτή η κατηγορία. Γιατί υπάρχουν και άλλες μορφές τουρισμού που είναι χειμερινές ή ορεινές, όπως ο τουρισμός παραχείμασης ή ο ορειβατικός τουρισμός. Συνεκδοχικά, και τα παραπάνω αθλήματα αναφέρονται σαν χειμερινά, ενώ το σωστό θα ήταν να αναφέρονται σαν χιονοδρομικά και παγοδρομικά. Όμως συχνά στην τουριστική βιβλιογραφία επικρατεί ο όρος χειμερινά αθλήματα (Παυλόπουλος, 2002).

10. Τουρισμός υγείας

Κίνητρο του είναι η υγεία, ψυχική και σωματική. Διακρίνεται σε θεραπευτικό τουρισμό, τουρισμό υγιεινής και φυσικής διαβίωσης και τουρισμό απόμων με ειδικές ανάγκες (Ηγουμενάκης κ.α., 1989). Ο θεραπευτικός – ιαματικός τουρισμός τα τελευταία 15 χρόνια εξελίσσεται σε μια από τις βασικότερες μορφές τουρισμού. Αφορά την επίσκεψη σε περιοχές που διαθέτουν ιαματικά λουτρά, πηγές, κέντρα θαλασσοθεραπείας, Spa, υδροθεραπευτήρια κτλ, με σκοπό την ίαση από κάποιο νόσημα ή την επίσκεψη για λόγους κοσμετολογίας, ξεκούρασης και χαλάρωσης. Η νέα αυτή εξειδίκευση του τουρισμού υγείας κερδίζει διαρκώς και μεγαλύτερη πελατεία στις ανεπτυγμένες χώρες και ιδιαίτερα στην Κεντρική και Βόρεια Ευρώπη. Τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής της μορφής τουρισμού αναφέρονται από τη μια πλευρά στη σύνθεση της πελατείας τους, που δεν αποτελείται αποκλειστικά από άτομα της δεύτερης και τρίτης ηλικίας αλλά και από νεότερους ανθρώπους. Η μορφή αυτή τουρισμού, εκτός από ειδικές εγκαταστάσεις υδρόλουτρο θαλασσοθεραπείας, καταλύματα αξιώσεων με συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, απαιτεί και ειδικές ιατρικές και φυσιοθεραπευτικές υπηρεσίες περιλαμβάνει τις υπηρεσίες που έχουν σχέση με την υγεία, τον ιατρικό έλεγχο, την ειδική

δαιτητική, την θεραπεία με βιταμίνες, τις βοτανοθεραπείες, τη γυμναστική, τις ειδικές θεραπείες όπως αντικαπνιστική, θεραπεία του άγχους, ψυχοθεραπεία, κινησιοθεραπεία. Η φύση εκτός από σπάνια τοπία και ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές, «χάρισε» στην Ελλάδα και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους(Ο τουρισμός υγείας,2010) .

11. Τουρισμός Άθλησης

Τουρισμός Άθλησης: σκοπός αυτής της μορφής τουρισμού είναι η προβολή των θετικών δράσεων της άθλησης. Διακρίνεται σε τουρισμό αθλητών για προπονήσεις, σε τουρισμό άθλησης τουριστών που δραστηριοποιούνται ευκαιριακά και σε τουρισμό μετακίνησης φιλάθλων. Πολλοί συγγραφείς ορίζουν την έννοια του αθλητικού τουρισμού ως όλες τις μορφές ενεργητικής και παθητικής ανάμιξης σε αθλητικές δραστηριότητες όπου η συμμετοχή είναι τυχαία ή οργανωμένη και γίνεται για επαγγελματικούς ή μη λόγους με προϋπόθεση τη μετακίνηση μακριά από τον τόπο διαμονής και εργασίας. Είναι φανερό ότι ο αθλητικός τουρισμός αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και ευρύφαινόμενο. Για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού υπάρχει η ανάγκη για διευρυμένη υψηλής ποιότητας υποδομή σε διάφορους τομείς υποστήριξης, οι οποίοι είναι το φυσικό περιβάλλον, οι υπηρεσίες, η διασκέδαση, οι μεταφορές, το τεχνητό περιβάλλον, η στέγαση, η πολιτιστική κληρονομιά, οι οργανισμοί και οι κατασκευασμένες διευκολύνσεις. Ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων αποκτώντας την αντίστοιχη οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές(Ο τουρισμός άθλησης,2012).

12. Θρησκευτικός Τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός δεν είναι κάποια καινούρια έννοια, πρόσφατα επινοημένη. Πρόκειται για την παλαιότερη και επικρατέστερη μορφή μετακίνησης στην ιστορία της ανθρωπότητας, καθώς τα μέλη όλων των κοινωνιών επιζήτησαν να επικοινωνήσουν με το θείο. Ως συνέπεια, το θρησκευτικό ταξίδι ανάγει τις καταβολές του στην προσκυνηματική δραστηριότητα παλαιότερων εποχών. Από τους αρχαίους χρόνους ακόμη, το ταξίδι με θρησκευτικό χαρακτήρα αποτέλεσε ισχυρό κίνητρο που οδήγησε Έλληνες και ξένους να κατευθυνθούν σε θρησκευτικά κέντρα ανά την Ελλάδα. Ανέκαθεν οι Έλληνες συνήθιζαν να εκφράζουν το θρησκευτικό τους αίσθημα, τη βαθιά τους πίστη και ευλάβεια προς το Θεό, βασικό χαρακτηριστικό της Ορθοδοξίας εδώ και 2.000 χρόνια.

Επιπλέον, η θρησκεία ως **πολιτισμικό** φαινόμενο συνδέεται άμεσα με τον τουρισμό και συνιστά ειδικό τουριστικό απόθεμα που βασίζεται σε διακριτό πολιτιστικό υπόβαθρο και παραδόσεις. Έλληνες και ξένοι επισκέπτες συγκλονίζονται από τους μεγαλοπρεπείς βυζαντινούς ναούς, τα αμέτρητα ξωκλήσια, μοναστήρια και μετόχια, ιερά προσκυνήματα και θρησκευτικά κέντρα που προκαλούν το δέος. Ο επισκέπτης κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού με θρησκευτικούς ή αμιγώς τουριστικούς σκοπούς θα θαυμάσει τόσο στα νησιά όσο και στην ενδοχώρα αναρίθμητους τόπους λατρείας με σπουδαίες αναφορές ιερότητας. Συχνά, ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να συναντήσει, επίσης, κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων και θρησκειών, που συνυπάρχουν σε ένα διαρκή διάλογο, αναδεικνύοντας το σπάνιο ιστορικό και πολιτισμικό παλίμψηστο του ελληνικού χώρου(Ο θρησκευτικός Τουρισμός, 2010)

13. Κοινωνικός Τουρισμός

Ο τουρισμός ως κοινωνικό αγαθό έγινε απαίτηση και ανάγκη για όλους τους ανθρώπους. Αυτή την απαίτηση και ανάγκη έρχεται να υπηρετήσει ο κοινωνικός τουρισμός, ο οποίος απευθύνεται σε όλα τα στρώματα του πληθυσμού και ιδιαίτερα σε εκείνα με χαμηλά εισοδήματα. Πρόκειται για μια μορφή κοινωνικής παροχής του κράτους, η οποία σκοπεύει στην ενίσχυση των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων (άνεργοι, νέοι, ηλικιωμένοι, χαμηλόμισθοι) ενός πληθυσμού.

Απευθύνεται ιδιαίτερα σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού όπως π.χ. σε άνεργους, άτομα με ειδικές ανάγκες, πολύτεκνους, γυναίκες και άνδρες εν χηρεία, πρόσφυγες, και γενικότερα σε άτομα με ιδιαίτερα οικονομικά προβλήματα, οι οποίοι αποτελούν τους δικαιούχους του κοινωνικού τουρισμού.

Οι φορείς που επιδοτούν και υποστηρίζουν το πλαίσιο ανάπτυξής τους είναι σε Ευρωπαϊκό επίπεδο η Ε. Ε, σε εθνικό ο ΕΟΤ, Εργατική εστία, και η Γενική

Γραμματεία Νέας Γενιάς, σε περιφερειακό οι Νομαρχίες και τέλος σε τοπικό επίπεδο οι ΟΤΑ με την συμπληρωματική υποστήριξη των αναπτυξιακών εταιρειών τους (Σφακιανάκης, 2000).

14. Γαστρονομικός Τουρισμός

Προσδιορίζοντας τον όρο "γαστρονομικός τουρισμός", εννοούμε τη νέα μορφή ενός εναλλακτικού τρόπου διακοπών, στον οποίο κυριαρχεί η κουλτούρα της τοπικής κουζίνας. Η γαστρονομία αποτελεί ένα ιδιαίτερα πρόσφορο τουριστικό προϊόν για την Ελλάδα, με τη μεγάλη ποικιλία πρώτων υλών που διαθέτει και τον ανεξάντλητο πλούτο των παραδοσιακών συνταγών. Αναφερόμαστε δηλαδή στην ανάδειξη του γαστρονομικού μας πλούτου (φαγητό και κρασί) και στην ενσωμάτωση του στο τουριστικό προϊόν της Ελλάδας.

Πιο συγκεκριμένα σε πρόσφατη έρευνα του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, φαίνεται πως το 44% των ταξιδιωτών συγκαταλέγει το φαγητό μέσα στα ανώτερα ιεραρχικά κριτήρια για την επιλογή ενός προορισμού ως τόπο διακοπών. Επίσης σύμφωνα με άλλες έρευνες οι τουρίστες ξοδεύουν το 40% του συνολικού τους ταξιδιωτικού προϋπολογισμού στο φαγητό και στο ποτό, και συνηθίζουν να επισκέπτονται ξανά έναν τόπο σε περίπτωση που αποκομίσουν μια ευχάριστη γαστρονομική εμπειρία. Επιπλέον, είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως όταν ένας τουρίστας μείνει ικανοποιημένος από την κουζίνα μιας περιοχής, είναι διατεθειμένος να δαπανήσει ακόμα μεγαλύτερα ποσά για να δοκιμάσει και άλλα τοπικά εδέσματα αλλά και να αγοράσει γαστρονομικά δώρα. Είναι κατανοητό δηλαδή πως μέσω της ανάδειξης της τοπικής κουζίνας μπορούμε όχι μόνο να προσελκύσουμε επισκέπτες, αλλά να κατορθώσουμε να αυξήσουμε τα ήδη ικανοποιητικά από τον τουρισμό έσοδα. Έναν τουρισμό που αποτελεί κατά μέσο όρο το 16% του Α.Ε.Π και χαρακτηρίζεται ως η βαριά μας βιομηχανία. Ο γαστρονομικός τουρισμός ανήκει στην πολιτική έξυπνης ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει γιατί η ανάπτυξη του δεν απαιτεί μεγάλες επενδύσεις σε πάγια και άλλα στοιχεία (κάτι που είναι μονόδρομος λόγω της οικονομικής κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει η χώρα). Το βασικό προϊόν υπάρχει (καλό φαγητό και καλό κρασί). Το μόνο που χρειάζεται είναι η κατάλληλη ανάπτυξη και εφαρμογή μιας στρατηγικής διαφήμισης, η οποία θα έχει ως στόχο της, τη δημιουργία ποιοτικών μορφών τουρισμού, τη δημιουργία υπεραξίας (added value) στον τουρίστα και την άμβλυνση της εποχικότητας της τουριστικής περιόδου (Ο γαστρονομικός τουρισμός, 2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο πλαίσιο της πρωτογενούς έρευνας αξιοποιήθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη για τη συλλογή δεδομένων από δύο πηγές, ένα στέλεχος της Περιφέρειας και έναν επιχειρηματία που δραστηριοποιείται στον τομέα του αγροτουρισμού, και στην Περιφέρεια Κρήτης και στην Περιφέρεια Κυκλάδων. Κατά συνέπεια διεξήχθησαν τέσσερις συνεντεύξεις, δύο για κάθε Περιφέρεια, κατά το χρονικό διάστημα από 25/8/2014 έως 5/9/ 2014.

3.1 . Άξονες ερωτήσεων συνεντεύξεων

Σκοπός της έρευνας ήταν να εξετάσει κατά πόσο έχουν αναπτυχθεί εναλλακτικές μορφές τουρισμού στις νήσους Κρήτη και Σαντορίνη, ποια οφέλη και ποιες

δυσκολίες παρατηρούνται σε σχέση με την παροχή εναλλακτικών μορφών τουρισμού και ποιες περαιτέρω ενέργειες είναι σκόπιμο να γίνουν για την ανάπτυξη των μορφών αυτών. Ειδικότερα, τα ερωτήματα που αποτέλεσαν τους άξονες των συνεντεύξεων ήταν τα εξής:

1. Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας(Κρήτης/Σαντορίνης);
2. Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ;
3. Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας , για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια).
4. Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Κρήτης/Σαντορίνης);
5. Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία Υψηλοτερών εισοδημάτων;
6. Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού;
7. Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;
8. Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό;
9. Με ποιά εναλλακτική μορφή ασχολεσται; Αναπτύξτε την απαντησή σας.(απαντούν μόνο οι ξενοδόχοι)
10. Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής σαιζόν;
11. Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό;
12. Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές;
13. Σε ποια κατηγορία υπόκειται η επιχείρησή ή οι επιχειρήσεις σας ; (Ερώτηση που απαντούν μόνο οι ξενοδόχοι).
14. Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

3.2 Ανάλυση Δεδομένων των Περιφερειών Κρήτης και Σαντορίνης

- ❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στην περιφέρεια Κρήτης μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Οι εναλλακτικές μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί της Κρήτης, όπως μας απάντησαν από την Περιφέρεια, είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο τουρισμός υγείας, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός άθλησης. Η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει έχει αξιοποιηθεί είναι ο χιονοδρομικός λόγω έλλειψης υποδομών, σε γεννικές γραμμές όμως οι τουριστικές υποδομές στην Κρήτη είναι κάλεις, παρολαυτά υπάρχουν μελλοντικά σχέδια ανάπτυξης για τα οποία χρειάζεται η συνεργασία της Πολιτείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων. Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, πέραν της αξιοποίησης του μαζικού τουρισμού, έτσι ώστε το νησί να μπορέσει να προσελκύσει ακόμα περισσότερους τουρίστες και με υψηλότερα εισοδήματα, για την δεδομένη χρονική στιγμή όμως, δεν υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την επίτευξη των στόχων αυτών. Για την ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού χρειάζεται η σχεδίαση και εφαρμογή προγραμμάτων διαφημιστικής προβολής των προορισμών του νησιού, γεγονός που απαιτεί την συνεργασία μεταξύ των οργανώσεων των τουριστικών επιχειρήσεων, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Οργανισμών του Δημοσίου και ακόμα καλύτερη σχεδίαση και υλοποίηση προγραμμάτων προβολής του τουριστικού προϊόντος του νησιού στο εξωτερικό. Καθώς οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν ακόμα και να αντικαταστήσουν πλήρως τον μαζικό τουρισμό και να προσελκύσουν νέες αγορές. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να αποφέρουν την εισροή κεφαλαίων τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε εθνικό, την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης από την άνθιση των επιχειρήσεων του εναλλακτικού τουρισμού, την βελτίωση της ζωής της ποιότητας των κατοίκων του τόπου, να περιορίσουν το φαινόμενο της ερήμωσης

των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της υπαίθρου, να αναδείξουν την τοπική κουλτούρα και το τοπικό πολιτισμό, να συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην αξιοποίηση των πόρων φυσικών και πολιτιστικών. Για αυτούς τους λόγους ο σχεδιασμός του ειδικού εναλλακτικού προϊόντος πρέπει να είναι ολοκληρωμένος για να υπάρξουν και αποτελέσματα.

❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στην περιφέρεια Κυκλάδων μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Οι εναλλακτικές μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί της Σαντορίνης όπως μας απάντησαν από την Περιφέρεια, είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο οινολογικός, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός υγείας. Η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει έχει αξιοποιηθεί στο νησί είναι ο αθλητικός τουρισμός λόγω έλλειψης υποδομών, σε γενικές γραμμές όμως οι τουριστικές υποδομές της Σαντορίνης είναι ικανοποιητικές, παρολαυτά στα άμεσα μελλοντικά σχέδια είναι η δημιουργία καλύτερων υποδομών ή ακόμα και αναβάθμισης των ήδη υπάρχοντων. Οι Κυκλάδες είναι από τις περιοχές που ενδείκνυται για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και της δυνατότητας προσέλκυσης τουριστών με υψηλότερα εισοδήματα γεγονός που συντέλεσε κατά το παρελθόν στην κρατική κινητοποίηση για την περαιτέρω ανάπτυξη του, που μελλοντικά όμως αδρανοποιήθηκε, γεγονός απογοητευτικό καθώς για την ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού χρειάζεται η μελέτη και εκτέλεση έργων ολοκληρωμένης ανάπτυξης και υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους ή πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ωστόσο θεωρείται ότι η προβολή του συγκεκριμένου νησιού στο εξωτερικό είναι ικανοποιητική. Οι εναλλακτικές μορφές επίσης μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν ακόμα και να αντικαταστήσουν τον μαζικό

τουρισμό προσελκύοντας νέες αγορές, επιπλέον έχουν το πλεονέκτημα να αποφέρουν έσοδα, να συμβάλλουν στην ανάδειξη των περιοχών, στην προβολή του νησιού προς τα έξω, στην βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και στην δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης καθώς και την μεγιστοποίηση του μεριδίου της αγοράς. Για αυτούς τους λόγους οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού δημιουργούν μεγάλη ευθύνη τόσο στην διασφάλιση της προστασίας του περιβάλλοντος όσο και στη δημιουργία της κατάλληλης τουριστικής υποδομής και στη σωστή διαχείρισή που αναδεικνύονται σε σημαντικούς παράγοντες για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

3.3 Ανάλυση Δεδομένων των Αγροτουριστικών Καταλυμάτων Κρήτης και Σαντορίνης

- ❖ Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στους υπεύθυνους του αγροτουριστικού καταλύματος «Αρόλιθος», στην περιοχή Ηρακλείου Κρήτης, έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.

Οι εναλλακτικές μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί, όπως μας απάντησε ο υπεύθυνος του καταλύματος είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός άθλησης. Η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί είναι ο χιονοδρομικός τουρισμός. Η εικόνα που υπάρχει για τις τουριστικές υποδομές στο νησί ότι αφορά τον ιδιωτικό τομέα έχουν γίνει πολύ προσεγμένες δουλειές ότι αφορά τον δημόσιο πρέπει να γίνει μεγαλύτερη προσπάθεια με τις υποδομές, το σχεδιασμό και τη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος καθώς η ενασχόληση με τον εναλλακτικό τουρισμό κρίνεται απαραίτητη και μπορεί να προσελκύσει πελατεία με υψηλότερα εισοδήματα και θα έπρεπε να υπάρχει ενεργή κρατική πρωτοβουλία, γεγονός που δεν ισχύει. Για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού απαιτείται η συνεργασία του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και να γίνουν έργα υποδομής τα οποία θα αναδεικνύουν

τοποθεσίες που είναι κατάλληλες για τον εναλλακτικό τουρισμό, να έχουν προσβασιμότητα από τον επισκέπτη με κατάλληλα οδικά δίκτυα και μέσα μεταφοράς και να γίνει μια πιο σωστή και παραπάνω προωθηση του τουριστικού προϊόντος. Η ασχολία με τον αγροτουρισμό, έδειξε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σαφέστατα και μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν ακόμα και να αντικαταστήσουν τον μαζικό τουρισμό και να προσελκύσουν νέες αγορές. Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν επίσης να συμβάλλουν στη γενικότερη βελτίωση της ποιότητας της ζωής κυρίως των κατοίκων των ορεινών και απομονωμένων περιοχών, στην ενίσχυση της απασχόλησης και την αύξηση του εισοδήματος, μπορούν όμως και να προκαλέσουν ανταγωνιστικές σχέσεις με τους άλλους βασικούς τομείς της τοπικής παραγωγής ειδικά της γεωργοκτηνοτροφίας, διότι η δημιουργία υποδομών απαιτεί οικοπεδοποίηση και κατά συνέπεια απορρόφηση φυσικών πόρων (γη και νερό) αλλά και επενδύσεων που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα.

❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε στις υπεύθυνες του αγροτουριστικού καταλύματος « Aegagros Caldera Houses», μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Οι εναλλακτικές μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί όπως μας απάντησε η υπεύθυνη του καταλύματος της Σαντορίνης, είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο οινολογικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο τουρισμός άθλησης και ο τουρισμός υγείας. Η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς ακόμα στο νησί Σαντορίνης, είναι ο τουρισμός υγείας, όμως σε γενικές γραμμές οι τουριστικές υποδομές της Σαντορίνης είναι αρκετά ικανοποιητικές, είναι από τα νησιά που μπορεί να στηρίξει και τον εναλλακτικό τουρισμό και κρίνεται απαραίτητη η ενασχόληση με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού καθώς μπορεί να προσελκύσει επισκέπτες με υψηλότερα εισοδήματα, γεγονός που σημαίνει ότι είναι απαραίτητη η ύπαρξη κρατικής πρωτοβουλίας που την συγκεκριμένη στιγμή δεν υπάρχει και η οποία είναι σημαντική για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού όπως και η μεγαλύτερη προωθηση του τουριστικού

προϊόντος, με τον κατάλληλο συντονισμό των δράσεων μεταξύ των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων. Η ασχολία με τον αγροτουρισμό έδειξε ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν και να αντικαταστήσουν τον μαζικό τουρισμό όπως και να προσελκύσουν νέες αγορές. Επίσης μπορούν να αποφέρουν έσοδα με αποτέλεσμα την βελτίωση της ποιότητας της ζωής της κοινωνίας της Σαντορίνης και τη μεγιστοποίηση του μεριδίου της αγοράς, παράλληλα όμως επειδή η Σαντορίνη είναι ένας κορεσμένος παραδοσιακός προορισμός του μαζικού τουρισμού πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ως τουριστικό προϊόν και να κερδίσει εκ νέου το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην παγκοσμιοποιημένη αγορά και στον εναλλακτικό τουρισμό.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μια προσπάθεια να αποτυπωθεί - στο βαθμό που επιτρέπει μια πτυχιακή εργασία - η σπουδαιότητα των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού όπως αυτές εμφανίζονται στα νησιά Κρήτη και Σαντορίνη. Η αφετηρία της συζήτησης ήταν (και θα εξακολουθεί να είναι για τα επόμενα χρόνια) ο κορεσμός πλέον του μοντέλου μαζικού τουρισμού, τόσο για τα νησιά όσο και για την Ελλάδα γενικότερα. Η άνιση ανάπτυξη των νησιών των Κυκλάδων επικεντρώθηκε σε 4 με 5 προορισμούς ένας από τους οποίους και η Σαντορίνη, αφήνοντας τα υπόλοιπα νησιά στην 'αφάνεια' και την αργή οικονομική ανάπτυξη. Αυτό βέβαια με τα νέα δεδομένα όπως μας είπαν και οι συμμετέχοντες στην έρευνα, αποδεικνύεται πως λειτουργεί ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τους μικρότερους - άγνωστους μέχρι πρόσφατα προορισμούς, που είναι 'παρθένοι' και αναλλοίωτοι από την άκρατη ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού. Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού ταιριάζουν απόλυτα στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων μιας και αυτές πληρούν όλες τις προϋποθέσεις για την επιτυχημένη ανάπτυξή τους. Ακόμα και οι κορεσμένοι παραδοσιακοί προορισμοί (π.χ. Μύκονος και Σαντορίνη) μπορούν να επαναπροσδιοριστούν ως τουριστικό προϊόν και να κερδίσουν εκ νέου το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην παγκοσμιοποιημένη αγορά.

Απο την άλλη η Κρήτη, ένα μεγάλο νησί , που οι ειδικές αυτές μορφές τουρισμού μπορούν να λειτουργήσουν συμπληρωματικά με τον παραθεριστικό τουρισμό, που ανθεί στονησί , εμπλουτίζοντας, διευρύνοντας και διαφοροποιώντας το τουριστικό της προϊόν, με την ανάπτυξη τους μπορεί να επιτευχθεί η απομάκρυνση μέρους της τουριστικής δραστηριότητας από τα βόρεια παράλια της Κρήτης, τα οποία έχουν πια κορεσθεί τουριστικά. Η αποκέντρωση αυτή της τουριστικής κίνησης και η διοχέτευση της στο εσωτερικό του νησιού,θα δώσει στις κωμοπόλεις και τα χωριά του νησιού τη δυνατότητα να αναπτυχθούν τουριστικά.

Από οικονομικής άποψης συνεισφέρουν τα μέγιστα μιας και τα έσοδα από τις επιχειρήσεις μένουν στο εκάστοτε νησί – τα ξένα κεφάλαια δεν ενδιαφέρονται για τόσο μικρές επενδύσεις. Υπάρχουν όμως και τα κοινωνικά – πολιτισμικά οφέλη μιας και η ύπαρξη θέσεων εργασίας για τους ντόπιους συμβάλει στην ευημερία των νησιών και σταματά αν μη τι άλλο τη μετανάστευση και τον κίνδυνο ερήμωσης που αντιμετωπίζει η Ελληνική επαρχία εδώ και δεκαετίες. Η ήπια ανάπτυξη μπορεί να δώσει πνοή στους μικρούς και άγνωστους προορισμούς χωρίς να τους αλλοιώσει σε μεγάλο βαθμό, όπως έγινε στην περίπτωση των προορισμών που δέχτηκαν τουρίστες μαζικά.

Η υιοθέτηση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού ως κεντρικό άξονα της αναπτυξιακής πολιτικής, μπορεί αποδεδειγμένα να συμβάλει στη βιώσιμη ανάπτυξη των νησιών. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να προωθούνται συγκροτημένα σχέδια τουριστικής ανάπτυξης, τα οποία αποβλέπουν στη λειτουργική διασύνδεση των διαφορετικών κλάδων της οικονομίας με τον τουρισμό και στην προστασία και ανάδειξη του τοπικού φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

Η ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, πρέπει να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην τοπική πρωτοβουλία, ενώ η πολιτεία και η τοπική αυτοδιοίκηση πρέπει να ενθαρρύνουν και να υποστηρίζουν τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις των περιοχών, για να συμβάλλουν στην αειφόρο περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

Βαρβαρέσος Σ. (2008). *Οικονομική του τουρισμού*. Αθήνα: Προπομπός.

Βαρβαρέσος, Σ. (2009). *Η κρίση του ελληνικού μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης και η διεθνής οικονομική κρίση*, διεθνής οικονομική κρίση και Τουρισμός, Επιστημονική ημερίδα από το Τμ. Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Αθήνας, 19 Μαρτίου 2009,σελ. 10-18.

Βενετσανοπούλου Μ.,(2006). *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, ιστορική εξέλιξη-θεσμικό πλαίσιο*, Εκδόσεις Interbooks.

Γαλάνη – Μουτάφη Β. (2002). *Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο, μια ανθρωπολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Προπομπός.

Γαλανή – Μουτάφη, Β. (2002), *Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο*. Αθήνα: Προπομπός.

ΕΟΤ/Τουρισμός (1985).*Ανάπτυξη, συμμετοχή, ποιότητα ζωής*. Εκδοση Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού 1985.

Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, (2001).*Τουριστική Πολιτική 2002 –2006*. ΕΟΤ.

Ηγουμενάκης Ν.(2007).*Τουριστική οικονομία*. Αθήνα :Εκδόσεις Σταμούλης .

Ηγουμενάκης Ν., (1997).*Τουριστική Οικονομία*. Αθήνα :Εκδόσεις Interbooks.

Hellastat A.E(2009)Ελληνική Εταιρεία Στατιστικών & Οικονομικών Πληροφοριών.
Ανάλυση αγοράς.

Κομίλης Π. & Βαγιονής Ν. (1999).*Τουριστικός σχεδιασμός*. Προπομπός.

Κολτισδόπουλος, Γ., Δ. (2001).*Τουρισμός: Θεωρητική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.

Λαζανά,Φ.,(2003).*Εισαγωγή στον επαγγελματικό τουρισμό*.Αθήνα:Εκδόσεις Interbook.

Παυλόπουλος,Π.,(2002).*Ο Χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα*. ΙΤΕΠ.

Ρίγγας, Χρ. (2003).*Αειφορία και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Ηράκλειο.

Ροδιτάκης, Χ. (2001).*Τουρισμός και Οικολογία*. Ηράκλειο :Εκδόσεις Μεταίχμιο.

Σφακιανάκης Μ.,(2000).*Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*.Αθήνα:Εκδόσεις Έλλην.

Τσάρτας Π. (1996). *Τουρίστες, ταξίδια, τόποι*. Εξάντας, UNWTO (2005), Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού.

Ξένηβιβλιογραφία

Butler,R.W.,(1990),"*Alternativetourism: pioushopear Trojan Horse*", Journal Of Travel Research, Vol. 28(3), pp. 40-45.

Cazes,G.H. (1989),"*Alternative tourism: Reflections on an ambiguous concept*. In:Singh, T.V., Theus, H.L & Go, F.M (eds).*Towards Appropriate Tourism: The Case of Developing Countries* , Frankfurt: Peter Lang,pp117-126".

Fennell D.,(2001),"Οικοτουρισμός",Εκδόσεις Έλλην .

Inskeep,E.,(1991),"*Tourism Planning:An Integrated and Sustainable Development Approach*, New York: Van Nostrand Reinhold.

Ghiolman,M.,(1996),"*Ελληνικός τουρισμός, μύθοι και πραγματικότητα, το Yachting στην Ελλάδα*,Εκδόσεις Anubis,1996.

Himmetoglu,B.,(1992),"*What is soft tourism?* Proceedings of the International Conference on Architecture of Soft Tourism Trabzon, Turkey: Yildz University Faculty of Architecture Press.

Roger Doswell,(2002) "Τουρισμός-Ο ρόλος του αποτελεσματικού μανάτζμεντ" , Κριτική .

Δικτυογραφία

Το Βήμα (29/08/2010), «Στροφή στον αθλητικό τουρισμό».Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/finance-business/article/?aid=351113>
[πρόσβαση 24 Μαΐου 2014].

Το Βήμα (28/06/2011), «Έμφαση στην ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού». Διαθέσιμο στο: <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=408589>
[πρόσβαση 24 Μαΐου 2014].

Θρησκευτικός τουρισμός Στην Ελλάδα.
Διαθέσιμο στο: <http://www.visitgreece.gr/el/religion>[πρόσβαση 30 Μαΐου 2014].

Εναλλακτικός τουρισμός.

Διαθέσιμο

στο: <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=37&la=2>

[πρόσβαση 24 Μαΐου 2014].

Τουρισμός υγείας εναλλακτικός τουρισμός. Διαθέσιμο στο:

<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=47&la=2>

[πρόσβαση 10 Ιουνίου 2014].

Πολύζος Β. Γαστρονομικός τουρισμός. Διαθέσιμο στο :

<http://www.tastygreece.gr/about-us/gastronomikos-tourismos.html> 10/7/2014

[πρόσβαση 24 Ιουνίου 2014].

Το νησί της Κρήτης. Διαθέσιμο

στο: <http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο εναλλακτικός τουρισμός στη Κρήτη. Διαθέσιμο

στο: <http://www.cretetaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο αγροτουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.crete.tournet.gr/el/alternative-tourism/outdoor-activities>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο οικοτουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/1365/index.el.html>

<http://www.enagron.gr/gr/about-enagron-ecotourism-village/ecotourism-crete-greece>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο πολιτιστικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_ohanah&view=events&Itemid=676&lang=el#.U--zWVPBB91

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο συνεδριακός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/58/index.el.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο τουρισμός περιπέτειας στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/1370/index.el.htm>

<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>

<http://www.cretanadventures.gr/gr/drast-istioploia.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο τουρισμός άθλησης στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/1417/index.el.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/165/index.el.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο γαστρονομικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο :

<http://www.cretetaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο Εκπαιδευτικός τουρισμός στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.explorecrete.com/greek/archaeology-gr.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο τουρισμός υγείας στην Κρήτη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.incrediblecrete.gr/1395/index.el.html>

[πρόσβαση 10 Ιουλίου 2014].

Ο αγροτουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

<http://santorini-living.blogspot.gr/p/a.html>

http://www.santorini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=131&Itemid=106&lang=el[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο συνεδριακός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο: http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_7516.html

http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_7516.html

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο ορεινός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.santorini365.com/el/climbing-santorini>

<http://www.kathimerini.gr/498408/article/oikonomia/epixeirhseis/epimhkynshtoyristikhs-sezon-me-en-oreinos>

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο οικοτουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

<http://www.minenv.gr/1/12/121/12103/viotopoi/g4220003.html>

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο θαλάσσιος τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

http://www.santorini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=155&Itemid=101&lang=el

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο εκπαιδευτικός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_16.html

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο γαστρονομικός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_5104.html

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο οινολογικός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

<http://santorini-living.blogspot.gr/p/a.html>

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο θρησκευτικός τουρισμός στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_6878.html

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

Ο τουρισμός υγείας στην Σαντορίνη. Διαθέσιμο στο:

<http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page.html>

[πρόσβαση 12 Ιουλίου 2014].

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- ❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στην περιφέρεια Κρήτης μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Στην ερώτηση: Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας(Κρήτη);

Από την περιφέρεια Κρήτης μας απάντησαν, ότι οι μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο τουρισμός υγείας, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός άθλησης.

Στην ερώτηση: Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση, η απάντηση που μας δώθηκε απο την Περιφέρεια Κρήτης, είναι ότι η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς ακόμα στο νησί λόγω έλλειψης υποδομών, είναι ο χιονοδρομικός τουρισμός, υπάρχουν πολλές περιοχές της Κρήτης, όπου το χειμώνα χιονίζει και οι οποίες είναι κατάλληλες για την δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων

Στην ερώτηση: Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας , για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια)

Η απάντηση που πήραμε σε αυτη την ερώτηση είναι ότι σε γεννικές γραμμές οι τουριστικές υποδομές είναι κάλες, αλλά σίγουρα χρειάζεται δουλειά ακόμη, υπάρχουν μελλοντικά σχέδια ανάπτυξης που για την υλοποίησή τους, χρειάζεται η συνεργασία της Πολιτείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων. Υπάρχουν και τα Ευρωπαϊκά κονδύλια, με τα οποία μπορούν να υπάρξουν σημαντικά αποτελέσματα εφόσον διατεθούν σωστά, όπως η δημιουργία οδικών δικτύων και η βελτίωση των ήδη υπάρχοντων.

Στην ερώτηση: Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Κρήτη);

Από την Περιφέρεια Κρήτης μας απάντησαν, ότι είναι σημαντικό να αξιοποιήσουμε τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, πέραν της αξιοποίησης του μαζικού τουρισμού, έτσι ώστε το νησί μας να προσελκύσει ακόμα περισσότερους τουρίστες και να είναι έτοιμο να ικανοποιήσει την κάθε τους επιθυμία.

Στην ερώτηση: Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία υψηλοτερών εισοδημάτων;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός φυσικά και μπορεί να προσελκύσει πελατεία με υψηλά εισοδήματα,

καθώς υπάρχουν πολλές δραστηριότητες, όπως τα θαλάσσια σπόρ, τα αθλήματα κτλ που το κόστος τους δεν είναι για τουρίστες με πολύ χαμηλά εισοδήματα.

Στην ερώτηση: *Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού;*

Στην συγκεκριμένη ερώτηση η απάντηση που πήραμε από την Περιφέρεια, είναι ότι για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο νησί, κατά καιρούς υπήρξαν αναπτυξιακά προγράμματα τα οποία χρηματοδοτούνται είτε από την Ε.Ε. είτε από το ίδιο το κράτος, που μπορούσαν να ενισχύσουν την επιχειρηματική δραστηριότητα πάνω στον εναλλάκτικό τουρισμό, όμως για την δεδομένη χρονική στιγμή που μιλάμε, δεν υπάρχει κάποια νέα κρατική πρωτοβουλία.

Στην ερώτηση: *Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;*

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, απαιτείται η συνεργασία με τις οργανώσεις των τουριστικών επιχειρήσεων, τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους Οργανισμούς του Δημοσίου για την επεξεργασία, σχεδίαση και εφαρμογή προγραμμάτων διαφημιστικής προβολής των προορισμών του νησιού.

Στην ερώτηση: *Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό;*

Η απάντηση που πήραμε από τους υπεύθυνους της Περιφέρειας Κρήτης σε αυτήν την ερώτηση είναι, ότι απαιτείται μια καλύτερη σχεδίαση και υλοποίηση προγραμμάτων προβολής του τουριστικού προϊόντος του νησιού στο εξωτερικό.

Στην ερώτηση: *Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής Σαιζόν;*

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σαφέστατα και μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της

τουριστικής σαιζόν, οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού εμπεριέχουν δραστηριότητες για όλες τις εποχές.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό;

Οι Υπεύθυνοι της Περιφέρειας της Κρήτης μας απάντησαν, ότι σαφώς οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν πλήρως τον μαζικό τουρισμό, αλλά η κάθε μορφή έχει το δικό της target group και ένα τουριστικό μέρος πρέπει να φροντίζει να απευθύνεται και να προσελκύει όλα τα target group.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές;

Η απάντησή που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού σαφώς και μπορούν να προσελκύσουν νέες αγορές, γιατί όσο περισσότερα προσφέρει ένα τουριστικό μέρος, τόσες περισσότερες νέες αγορές προσελκύει.

Στην ερώτηση:Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η απάντηση που μας δώθηκε, από τους υπεύθυνους της Περιφέρειας Κρήτης είναι, ότι τα θετικά που αντιμετωπίζουν είναι η εισροή κεφαλαίων τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε εθνικό φυσικά, δεν ξεχνάμε ότι ο τουρισμός συμβάλλει με ένας σημαντικό ποσοστό στο ΑΕΠ της χώρας, η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης από την άνθιση των επιχειρήσεων του εναλλακτικού τουρισμού, η βελτίωση της ζωής της ποιότητας των κατοίκων του τόπου, ο περιορισμός του φαινομένου της της ερήμωσης των ορεινών καιμειονεκτικών περιοχών της υπαίθρου,ανάδειξη της τοπικής κουλτούρας και του τοπικού πολιτισμού, προστασία του περιβάλλοντος και αξιοποίηση των πόρων φυσικών και πολιτιστικών.

Όσο για τα αρνητικά ο σχεδιασμός του ειδικού εναλλακτικού προϊόντος πρέπει να είναι ολοκληρωμένος για να υπάρξουν και αποτελέσματα, γεγονός που είναι δύσκολο, μονο να αναλογιστούμε ότι σε μια τουριστική χώρα, δημιουργήθηκε

υπουργείο τουρισμού μόλις πρίν από δέκα χρόνια σχεδόν, καταλαβαίνουμε οτι για να έχει επιτυχία ο εναλλακτικός τουρισμός στο νησί πρέπει να συνεργαστούν με αρμονία πολλοί παραγοντες, από τον δημόσιο μέχρι τον ιδιωτικό τομέα.

❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στην περιφέρεια Κυκλάδων μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Στην ερώτηση: Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας(Σαντορίνη);

Οι υπέθυνοι από την περιφέρεια Κυκλάδων μας απάντησαν, ότι οι μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί της Σαντορίνης είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο οινολογικός, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός υγείας.

Στην ερώτηση: Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση, η απάντηση που μας δώθηκε απο την Περιφέρεια Κυκλάδων, είναι ότι η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς ακόμα στο νησί λόγω έλλειψης υποδομών, είναι ο αθλητικός τουρισμός, πέραν από τα θαλάσσια σπόρ και τις αθλητικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο νερό, δεν υπάρχουν υποδομές όπως γήπεδα γκολφ, ή κάποιο μεγάλο αθλητικό κέντρο στο νησί της Σαντορίνης.

Στην ερώτηση: Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας , για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια)

Η απάντηση που πήραμε σε αυτή την ερώτηση είναι ότι σε γενικές γραμμές οι τουριστικές υποδομές είναι ικανοποιητικές, αλλά στα άμεσα μελλοντικά σχέδια είναι η σχεδίαση και υλοποίηση προγραμμάτων για την βελτίωση του εναλλακτικού προϊόντος, μέσω της δημιουργίας καλύτερων υποδομών ή ακόμα και αναβάθμισης των ήδη υπάρχοντων.

Στην ερώτηση: Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Σαντορίνη);

Από την Περιφέρεια Κυκλάδων μας απάντησαν, ότι είναι απαραίτητη η στροφή στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, καθώς στις Κυκλάδες υπάρχουν περιοχές που ενδείκνυται μόνο για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού και όχι τόσο για τον μαζικό, λόγω της δομής και της αγνότητας του περιβάλλοντος των περιοχών αυτών.

Στην ερώτηση: Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία υψηλοτερών εισοδημάτων;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός σαφώς και μπορεί να προσελκύσει πελατεία με υψηλότερα εισοδήματα, καθώς η πελατεία αυτή δεν αρκείται μόνο στον μαζικό τουρισμό, αλλά αποζητά ακόμα περισσότερα στην ψυχαγωγία και την διαμονή του.

Στην ερώτηση: Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση η απάντηση που πήραμε από την Περιφέρεια Κυκλάδων, είναι ότι για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο νησί, πέραν από κάποια συνέδρια που έχουν πραγματοποιηθεί με την παρουσία κάποιων πολιτικών προσώπων και ότι σχεδόν πριν από δέκα χρόνια είχε επιτραπεί η συμμετοχή των κυκλάδων στο πρόγραμμα leader, για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, για την δεδομένη χρονική στιγμή που μιλάμε, δεν υπάρχει κάτι νεότερο από το κράτος.

Στην ερώτηση:Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, απαιτείται, η μελέτη και εκτέλεση έργων ολοκληρωμένης ανάπτυξης και υποδομής, τα οποία χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους ή πόρους Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ή χωρίς συνεργασία άλλων φορέων.

Στην ερώτηση:Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό;

Η απάντηση που πήραμε από τους υπεύθυνους της Περιφέρειας Κυκλάδων σε αυτήν την ερώτηση είναι, ότι θεωρούν ότι γίνεται σωστή προβολή του νησιού στο εξωτερικό, αλλά μια συνεργασία από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την περαιτέρω προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Σαντορίνης επιπλέον, δεν θα έβλαπτε.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής σαιζόν;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού, φυσικά και μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό;

Οι Υπεύθυνοι της Περιφέρειας των Κυκλάδων μας απάντησαν, ότι σαφώς οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ερώτηση, θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν τον μαζικό τουρισμό, υπάρχουν περιοχές που ενδείκνυται μόνο για αυτό τον σκοπό.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές;

Η απάντησή που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να προσελκύσουν νέες αγορές, υπάρχουν target group, που αποζητούν κάτι το διαφορετικό.

Στην ερώτηση:Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η απάντηση που μας δώθηκε, από τους υπεύθυνους της Περιφέρειας Κυκλάδων είναι, ότι στα θετικά συμπεριλαμβάνονται τα έσοδα, η ανάδειξη των περιοχών,η προβολή μας προς τα έξω,η βελτίωση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και νέες ευκαιρίες απασχόλησης, μεγιστοποίηση του μεριδίου της αγοράς με τον εντοπισμό νέων αγορών –στόχων.

Όσο για τα αρνητικά υπάρχει μεγάλη ευθύνη με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού τίθενται στην πρώτη γραμμή της τουριστικής ανάπτυξης οι φυσικοί και οι πολιτιστικοί πόροι και θα πρέπει να διασφαλίζεται η προστασία του περιβάλλοντος τόσο κατά τη δημιουργία της τουριστικής υποδομής όσο και κατά τη διάρκεια της τουριστικής χρήσης των φυσικών πόρων. Το εύρος, η ποιότητα, η εξειδίκευση και σωστή διαχείρισή τους αναδεικνύονται σε σημαντικούς παράγοντες για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

❖ Η συνέντευξη που πραγματοποιήσαμε στους υπεύθυνους του αγροτουριστικού καταλύματος «Αρόλιθος», στην περιοχή Ηρακλείου Κρήτης, έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.

Ο **Αρόλιθος** είναι η μοναδική αγροτουριστική επιχείρηση σε μορφή ενός παραδοσιακού κρητικού χωριού. Βρίσκεται μόλις 11 χλμ έξω από το Ηράκλειο, στον παλιό εθνικό δρόμο Ηρακλείου – Ρεθύμνου. Κτισμένος στην πλαγιά ενός βουνού, μέσα στο άγριο κρητικό τοπίο αποτελεί ένα στολίδι στο χάρτη της κρητικής φύσης, θυμίζοντας στους παλαιότερους αναμνήσεις από τον τρόπο της ζωής τους και δείχνοντας στους νεώτερους την απλότητα και την ομορφιά του παρελθόντος. Ο

Αρόλιθος είναι οικογενειακή επιχείρηση, η οποία ανήκει στην οικογένεια Σαλούστρου. Έχει δημιουργηθεί με πολύ πάθος και αγάπη. Στόχος του είναι να προβάλλει την κρητική παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα του τόπου, την αρχιτεκτονική και τις αξίες του κρητικού λαού, μέσα από ένα έργο, το οποίο θα μείνει ζωντανό ανά τους αιώνες.

Ο Αρόλιθος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ένα τουριστικό συγκρότημα το οποίο περιλαμβάνει: Ξενοδοχείο, Εστιατόριο Εκδηλώσεων, Ταβέρνα, Καφενείο, Καφετέρια Μουσείο Αγροτικής Ιστορίας & Λαϊκής Τέχνης, Παραδοσιακά Σπίτια, Εργαστήριο Κεραμικών, Εργαστήριο Ζωγραφικής, Εργαστήριο Υφαντών, Παλιό Σιδεράδικο, Μαγαζιά με Κρητικά Προϊόντα, Εκκλησία, Αίθουσα συνεδρίων.

Οι επισκέπτες, αν το θελήσουν μπορούν να συμμετέχουν στις αγροτικές δουλειές του αγροτουριστικού καταλύματος. Έχουν τη δυνατότητα να αρμέξουν πρόβατα και κατσίκες, να ταΐσουν τις κότες και να πάρουν τα αυγά που έχουν κάνει και γενικά να φροντίσουν τα οικόσιτα ζώα του καταλύματος. Μπορούν επίσης να βοηθήσουν στην μετατροπή του κατσικίσιου ή και προβατίσιου γάλατος σε διαφόρων ειδών τυριά, όπως κεφαλοτύρι, γραβιέρα, φέτα ή ακόμα και να φτιάξουν κρητικό παραδοσιακό γιαούρτι, στο ζύμωμα του ψωμιού, στο μαγείρεμα φαγητών της κρητικής κουζίνας σε και πολλές άλλες ακόμα δραστηριότητες.

Στην ερώτηση: Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας (Κρήτη);

Ο υπεύθυνος του καταλύματος μας απάντησε, ότι οι μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός και ο τουρισμός άθλησης.

Στην ερώτηση: Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση, η απάντηση που μας δώθηκε από την είναι ότι η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς ακόμα στο

νησί, είναι ο χιονοδρομικός τουρισμός, ενώ υπάρχουν όλες οι προδιαγραφές για να αναπτυχθεί και αυτό το είδος εναλλακτικού τουρισμού στο νησί της Κρήτης.

Στην ερώτηση: Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας, για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια)

Η απάντηση που πήραμε σε αυτή την ερώτηση είναι ότι αφορά τον ιδιωτικό τομέα έχουν γίνει πολύ προσεγμένες δουλειές, με όρεξη και μεράκι, ότι αφορά τον δημόσιο πρέπει να γίνει προσπάθεια με τις υποδομές, το σχεδιασμό και τη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος με προϋποθέσεις οι οποίες θα πρέπει να στοχεύουν στην ικανοποίηση των επισκεπτών, του τοπικού πληθυσμού και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Στην ερώτηση: Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Κρήτη);

Ο υπεύθυνος του αγροτουριστικού καταλύματος αρόλιθος, μας απάντησε, ότι είναι απαραίτητο η ενασχόληση και με τον εναλλακτικό τουρισμό, χωρίς βέβαια να αποκλείουμε τον μαζικό, ένας μέρος όπως το νησί της Κρήτης πρέπει να βρίσκει όσον το δυνατόν περισσότερους τρόπους, έτσι ώστε να αυξάνεται ο αριθμός των επισκεπτών και να προσελκύει νέες αγορές.

Στην ερώτηση: Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία υψηλότερων εισοδημάτων;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να προσελκύσει πελατεία με υψηλότερα εισοδήματα, είναι αυτόνομο.

Στην ερώτηση: Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση η απάντηση που πήραμε είναι ότι, δεν υπάρχει κρατική πρωτοβουλία, περισσότερο ενδιαφέρον υπάρχει από ιδιωτικούς φορείς,

Στην ερώτηση:Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, απαιτείται η συνεργασία του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα και να γίνουν έργα υποδομής τα οποία θα αναδεικνύουν τοποθεσίες που είναι κατάλληλες για τον εναλλακτικό τουρισμό, να έχουν προσβασιμότητα από τον επισκέπτη με κατάλληλα οδικά δίκτυα και μέσα μεταφοράς και φυσικά η σωστή προβολή.

Στην ερώτηση:Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό;

Η απάντηση που πήραμε είναι, ότι μπορεί να γίνει και πιο σωστή και παραπάνω προώθηση του τουριστικού προϊόντος, οι κατά τόπους αρμόδιοι φορείς θα πρέπει να έρθουν σε επαφή με τουριστικά πρακτορεία του εξωτερικού ώστε να προβληθεί κατάλληλα η περιοχή, να σχεδιάσουν τουριστικά προγράμματα και πακέτα με ποικίλα τουριστικά ενδιαφέροντα και να τα προτείνουν στους πράκτορες.

Στην ερώτηση: Με ποιά εναλλακτική μορφή ασχολείται;

Η απάντηση που μας δώθηκε είναι ο αγροτουρισμός.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής Σαιζόν;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού σαφέστατα και μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν, με τον εναλλακτικό τουρισμό μπορούμε να έχουμε επισκεψιμότητα καθ' όλη την διάρκεια του έτους, όπως γίνεται και με το κατάλυμα

του αρόλιθου, εμπεριέχει τόσες υπηρεσίες και δραστηριότητες, με αποτέλεσμα να λειτουργεί τμηματικά και τους δώδεκα μήνες του χρόνου.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό;

Ο υπεύθυνος του αγροτουριστικού καταλύματος μας απάντησε, ότι βέβαια οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν τον μαζικό τουρισμό, εξάλλου το νησί της Κρήτης διαθέτει τη μοναδική δυνατότητα να προσφέρει σύγχρονες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υψηλής ποιότητας, αναπτύσσοντας καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές;

Η απάντησή που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να προσελκύσουν νέες αγορές, γιατί όσο περισσότερες νέες υπηρεσίες και προϊόντα προσφέρουμε, άλλο τόσο μεγιστοποιούμε το μερίδιό μας στις νέες αγορές.

Στην ερώτηση: Σε ποια κατηγορία υπόκειται η επιχείρηση ή οι επιχειρήσεις σας ;

Ο υπεύθυνος του αρόλιθου μας απάντησε ότι, η επιχείρηση υπόκειται στην κατηγορία του αγροτουριστικού καταλύματος.

Στην ερώτηση:Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η απάντηση που μας δώθηκε, είναι η γενικότερη βελτίωση της ποιότητας ζωής κυρίως των κατοίκων των ορεινών και απομονωμένων περιοχών, με έμφαση στην ενίσχυση της απασχόλησης και την αύξηση του εισοδήματος. Ωστόσο η ανάπτυξη

του τουρισμού και η προώθηση των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού, μπορεί να δημιουργήσουν αρνητικές επιπτώσεις, δημιουργώντας ανταγωνιστική σχέση με τους άλλους βασικούς τομείς της τοπικής παραγωγής ειδικά της γεωργοκτηνοτροφίας, διότι η δημιουργία υποδομών απαιτεί οικοπεδοποίηση και κατά συνέπεια απορρόφηση φυσικών πόρων (γη και νερό) αλλά και επενδύσεων που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα.

❖ **Η συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε στις υπεύθυνες του αγροτουριστικού καταλύματος « Aegagros Caldera Houses», μας έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα.**

Τα **Aegagros Caldera Houses**, στη Σαντορίνη, είναι ένα αγροτουριστικό κατάλυμα το οποίο αποτελείται από πέντε οικίες και μια ιδιωτική εκκλησία της Αγίας Μαρίας του 17 αι., που πέρασε στα χέρια της οικογένειάς της κ. Κατερίνα Ακύλα και της αδελφής της Πόπη Παράβα, μέσα σε έναν αμπελώνα έξι στρεμμάτων στο φρύδι της Καλντέρας του Μεγαλοχωρίου, απέναντι από το ηφαίστειο. Οι επισκέπτες μπορούν να απολαύσουν τα σπιτικά προϊόντα, όπως αβγά, ψωμί, μαρμελάδες, τηγανίτες και κάθε λογής πίτες, μπορούν επίσης να θαυμάσουν τα σπάνια κυκλαδίτικα αντικείμενα, τα κομμάτια-αντίκες και τα χειροποίητα έπιπλα που δίνουν έναν ιδιαίτερο χαρακτήρα στη κάθε οικία, έτσι ώστε να μη μοιάζει καμιά με τις υπόλοιπες. Ο επισκέπτης μπορεί να βοηθά στο μάζεμα των βιολογικών φρούτων και λαχανικών από τον κήπο ή να συμμετέχει στο πάτημα του κρασιού, που συνοδεύεται από μια μικρή γιορτή τον Αύγουστο.

Στην ερώτηση: Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας(Σαντορίνη);

Η υπεύθυνη του καταλύματος μας απάντησε, ότι οι μορφές που είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο εκπαιδευτικός, ο φυσιολατρικός τουρισμός, ο ορεινός τουρισμός, ο θρησκευτικός, ο γαστρονομικός, ο οινολογικός τουρισμός, ο τουρισμός περιπέτειας, ο θαλάσσιος τουρισμός, ο τουρισμός άθλησης και ο τουρισμός υγείας.

Στην ερώτηση: Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ;

Στην συγκεκριμένη ερώτηση, η απάντηση που μας δώθηκε είναι, ότι η μορφή εναλλακτικού τουρισμού που δεν έχει αξιοποιηθεί επαρκώς ακόμα στο νησί της Σαντορίνης, είναι ο τουρισμός υγείας, ενώ υπάρχουν όλες οι προδιαγραφές για να αναπτυχθεί και αυτο το είδος εναλλακτικού τουρισμού στο νησί της Σαντορίνης ακόμα περισσότερο καθώς υπάρχουν θεραπευτικές πηγές που είναι ακόμα ανεκμετάλλετες ή παραμελημένες.

Στην ερώτηση: Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας , για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια)

Η απάντηση που πήραμε σε αυτη την ερώτηση είναι, ότι οι τουριστικές υποδομές της Σαντορίνης είναι αρκετά ικανοποιητικές, αλλά για να έχουμε ακόμα καλύτερες υπηρεσίες και προϊόντα, δεν πρέπει να επαναπαύονται ούτε οι δημόσιοι φορείς, ούτε οι ιδιωτικοί, αλλά να επιζητούν συνεχώς την βελτίωση.

Στην ερώτηση: Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Σαντορίνη);

Η υπεύθυνη του αγροτουριστικού καταλύματος, μας απάντησε ότι είναι απαραίτητη η ενασχοληση και με τον εναλλακτικό τουρισμό, καθώς η Σαντορίνη είναι απο τα νησιά που μπορεί να στηρίξει και τον εναλλακτικό τουρισμό, όπως και τον μαζικό άλλωστε.

Στην ερώτηση: Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία υψηλοτερών εισοδημάτων;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι ο εναλλακτικός τουρισμός μπορεί να προσελκύσει πελατεία με υψηλότερα εισοδήματα.

Στην ερώτηση: *Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού;*

Στην συγκεκριμένη ερώτηση η απάντηση που πήραμε είναι ότι, δεν υπάρχει κρατική πρωτοβουλία, περισσότερη προσπάθεια γίνεται από ιδιωτικούς φορείς.

Στην ερώτηση: *Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού;*

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι για την περαιτέρω ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού, απαιτείται η κρατική πρωτοβουλία, να βελτιώσει τις τουριστικές υποδομές και περισσότερο προβολή προς το εξωτερικό.

Στην ερώτηση: *Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό;*

Η απάντηση που πήραμε είναι, ότι μπορεί να γίνει μεγαλύτερη προωθηση του τουριστικού προϊόντος, με τον κατάλληλο συντονισμό των δράσεων μεταξύ των ιδιωτικών και δημόσιων φορέων, μπορεί να αποτελέσουν δυναμικούς πόλους ανάπτυξης.

Στην ερώτηση: *Με ποιά εναλλακτική μορφή ασχολείται;*

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ο αγροτουρισμός.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής σαιζόν;

Η απάντηση που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι φυσικά οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού μπορούν να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της τουριστικής σαιζόν.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό;

Η υπεύθυνη του αγροτουριστικού καταλύματος μας απάντησε, ότι και βέβαια οι μορφές του εναλλακτικού τουρισμού θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν τον μαζικό τουρισμό, αλλά η Σαντορίνη είναι ένα νησί που είναι προτιμότερο ο μαζικός και ο εναλλακτικός τουρισμός να δρουν συμπληρωτικά.

Στην ερώτηση:Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές;

Η απάντησή που μας δώθηκε σε αυτήν την ερώτηση, είναι ότι οι μορφές εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να προσελκύσουν νέες αγορές, επειδή ο εναλλακτικός τουρισμός εμπεριέχει πολλές δραστηριότητες, μπορεί να καλύψει και περισσότερες ανάγκες- επιθυμίες ενός απλού τουρίστα, αλλά και του εναλλακτικού τουρίστα, οπότε σίγουρα ένα εναλλακτικό τουριστικό πακέτο μπορεί να προσελκύσει νέες αγορές.

Στην ερώτηση: Σε ποια κατηγορία υπόκειται η επιχείρηση ή οι επιχειρήσεις σας ;

Η υπεύθυνη μας απάντησε ότι, η επιχείρηση υπόκειται στην κατηγορία του αγροτουριστικού καταλύματος.

Στην ερώτηση:Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Η απάντηση που μας δώθηκε, είναι ότι στα θετικά συγκαταλέγονται, η απόκτηση εσόδων από τον εναλλακτικό τουρισμό με αποτέλεσμα της βελτίωσης της ποιότητας της ζωής της κοινωνίας της Σαντορίνης, η μεγιστοποίηση του μεριδίου της αγοράς με τον εντοπισμό νέων αγορών – στόχων, μείωση της εποχικότητας και στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Στα αρνητικά αυτό που έχει διαπιστωθεί είναι ότι η Σαντορίνη είναι ένας κορεσμένος παραδοσιακός προορισμός του μαζικού τουρισμού με αποτέλεσμα να πρέπει να επαναπροσδιοριστεί ως τουριστικό προϊόν και να κερδίσει εκ νέου το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην παγκοσμιοποιημένη αγορά και στον εναλλακτικό τουρισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Ο ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

Στο κεφάλαιο 2 αναλύσαμε τις μορφές του εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα, με σκοπό να κατατοπιστούμε και να κατανοήσουμε περισσότερο την μορφή και την έννοια αυτού του είδους τουρισμού, έτσι ώστε να προχωρήσουμε στην ανάπτυξη της συγκεκριμένης πτυχιακής εργασίας. Στον παρόν παράρτημα θα εξετάσουμε τις μορφές εναλλακτικού τουρισμού που εφαρμόζονται στα νησιά Κρήτη και Σαντορίνη.

Ο Εναλλακτικός Τουρισμός στην Κρήτη

Γενικά

Η Κρήτη είναι το μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα και το δεύτερο μεγαλύτερο (μετά την Κύπρο) της ανατολικής Μεσογείου. Βρίσκεται στο νότιο άκρο του Αιγαίου

πελάγους και καλύπτει μια περιοχή 8.336 km². Ο πληθυσμός της είναι 622.913 άνθρωποι (απογραφή 2011). Έχει μήκος 260 χλμ και ποικίλλει στο πλάτος με ένα μέγιστο 60 χλμ (από το ακρωτήριο Δίον έως το ακρωτήριο Λίθινο), σε ένα ελάχιστο 12 χλμ στον ισθμό Ιεράπετρας στην ανατολική Κρήτη. Η ακτογραμμή της παρουσιάζει βαθύ γεωγραφικό διαμελισμό, ο οποίος παρουσιάζει στην Κρήτη πάνω από 1.000 χλμ ακτών. Το νησί είναι εξαιρετικά ορεινό και καθορίζεται από μια υψηλή σειρά βουνών που το διασχίζει την από τη δύση ως την ανατολή, διαμορφωμένη από τρεις διαφορετικές ομάδες βουνών. Αυτές είναι:

- τα Λευκά Όρη (2.452 μ).
- η οροσειρά Ίδη (2.456 μ).
- το όρος Δίκτη (2.148 μ).

Σ' αυτά τα βουνά οφείλεται η ύπαρξη στο νησί εύφορων οροπεδίων ο Ομαλός, η Νίδα και το οροπέδιο Λασιθίου, σπηλαίων όπως το Δικταίο και το Ίδαίο άντρο και φαράγγια όπως το διάσημο φαράγγι της Σαμαριάς, το φαράγγι Ίμπρου, το Κουρταλιώτικο φαράγγι, το Φαράγγι των Νεκρών στην Κάτω Ζάκρο Λασιθίου κ.α. Η οικονομία της Κρήτης, η οποία βασιζόταν κυρίως στη γεωργία, άρχισε να αλλάζει ορατά κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970. Ενώ διατηρείται η παραδοσιακή έμφαση στη γεωργία και στην κτηνοτροφία, λόγω του κλίματος και της έκτασης του νησιού, παρουσιάζεται μια πτώση στις κατασκευές, καθώς και μια μεγάλη αύξηση στην παροχή υπηρεσιών (κυρίως σχετικών με τον τουρισμό). Και οι τρεις αυτοί τομείς της κρητικής οικονομίας, η (γεωργία, η επεξεργασία-συσσκευασία, και οι υπηρεσίες), συνδέονται άμεσα και αλληλοεξαρτώνται. Η Κρήτη εμφανίζει μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα που αγγίζει το 100% εκείνου της υπόλοιπης χώρας και η ανεργία κυμαίνεται περίπου στο 4%. Το νησί διαθέτει τρεις σημαντικούς αερολιμένες: τον αερολιμένα Νίκος Καζαντζάκης στο Ηράκλειο που είναι το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ελλάδα σε κίνηση Επιβατών και εμπορευμάτων, τον αερολιμένα Δασκαλογιάννης στα Χανιά και το νέο, μικρότερης έκτασης αερολιμένα στη Σητεία. Η Κρήτη έχει ένα καλά ανεπτυγμένο οδικό δίκτυο, ιδιαίτερα στο βόρειο τμήμα του νησιού. Συνδέεται ακτοπλοϊκώς καθημερινά με τον Πειραιά με τα λιμάνια του Ηρακλείου, που είναι από τα μεγαλύτερα της Ελλάδας και της Σούδας, τα οποία είναι τα κύρια λιμάνια του νησιού. Άλλα λιμάνια στη βόρεια ακτή της Κρήτης είναι του Κισάμου, των Χανίων, του Ρεθύμνου, του Άγιου Νικόλαου και της Σητείας. Υπάρχει συχνή αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα.

Η Κρήτη είναι ένας από τους δημοφιλέστερους ελληνικούς προορισμούς διακοπών. Το 15% των συνολικών αφίξεων, λιμένα και αερολιμένα, στη χώρα

γίνονται μέσω της πόλης του Ηρακλείου. Το 2006 οι ναυλωμένες πτήσεις στο Ηράκλειο αριθμούσαν το 20% του συνόλου των πτήσεων ναύλωσης στη χώρα και συνολικά, περισσότεροι από δύο εκατομμύρια τουρίστες επισκέφθηκαν την Κρήτη κατά το έτος αυτό. Η αύξηση αυτή στον τουρισμό απεικονίζεται στον αριθμό κλινών των ξενοδοχείων, ο οποίος αυξήθηκε στην Κρήτη κατά 53% από το 1986 ως το 1991, ενώ το υπόλοιπο της Ελλάδας παρουσίαζε αύξηση των 25%. Η σημερινή τουριστική υποδομή στην Κρήτη εξυπηρετεί μεγάλο εύρος προτιμήσεων, από μεγάλα, πολυτελή ξενοδοχεία, με όλες τις προδιαγεγραμμένες εγκαταστάσεις (πισίνες, εγκαταστάσεις αθλητισμού και αναψυχής κλπ), έως μικρότερα ιδιόκτητα οικογένειακα διαμερίσματα ή οργανωμένες κατασκηνώσεις. Η πρόσβαση των επισκεπτών στο νησί γίνεται αεροπορικώς μέσω του διεθνούς αερολιμένα στο Ηράκλειο και των κρατικών αερολιμένων στα Χανιά και στη Σητεία, ή ακτοπλοϊκώς στους λιμένες Ηρακλείου, Χανίων, Ρεθύμνου, Αγίου Νικολάου, Σητείας και Καστελίου Κισσάμου.

Η επίσημη ιστοσελίδα τουρισμού της Περιφέρειας Κρήτης είναι προσβάσιμη στη διεύθυνση www.incrediblecrete.gr(<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CF%81%CE%AE%CF%84%CE%B7>).

Η Κρήτη, η ναυαρχίδα του τουρισμού, η ιδιαιτερότητα του νησιού, η μορφολογία του εδάφους, ο νησιωτικός χαρακτήρας, οι έντονες διαφορές που υπάρχουν από βορρά σε νότο, από τη θάλασσα στον ορεινό όγκο, ο πλούτος των χρωμάτων των συναισθημάτων των ανθρώπων αλλά και των προϊόντων της Κρητικής γης κάνουν το καταλληλότερο σημείο για να αναπτυχθούν οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

Ο εναλλακτικός τουρισμός θέλει να κάνει τον καθένα να «αισθάνεται σαν στο σπίτι του», «οικειώνοντας» τον με τις τοπικές αρετές, τα τοπία, τις τροφές, τα τραγούδια, το χορό, τη ζωγραφική, την οδοιπορία (<http://www.cretetaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>).

➤ **Ο Αγροτουρισμός στην Κρήτη**

Ο Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουριστικής ανάπτυξης στον αγροτικό χώρο η οποία έχει στόχο να συμβάλει ώστε ο επισκέπτης να γνωρίσει τις αγροτικές ασχολίες, την αυθεντική ζωή των κατοίκων στα χωριά, την κρητική παραδοσιακή κουζίνα και τα πολιτισμικά στοιχεία του χώρου αυτού. Ο επισκέπτης μέσω του αγροτουρισμού έρχεται σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο στις οποίες συμμετέχοντας ανακαλύπτει το διαφορετικό που δε του παρέχει ο μαζικός τουρισμός. Ο αριθμός των παραδοσιακών καταλυμάτων στην Κρήτη αυξάνεται συνεχώς. Σε αρκετές περιοχές του νησιού υπάρχουν ξενοδοχεία και μονάδες διαμονής με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά προσαρμοσμένα στο φυσικό περιβάλλον και στην παραδοσιακή αρχιτεκτονική της κρητικής υπαίθρου. Η διαμονή σε παραδοσιακούς οικισμούς από πέτρα και ξύλο σίγουρα θα ενθουσιάσει τον επισκέπτη και θα δώσει μια άλλη διάσταση στις διακοπές του. Και φυσικά θα έχει τη δυνατότητα να γνωρίσει από κοντά τη γνήσια κρητική φιλοξενία όπως μόνο οι κάτοικοι στα χωριά της Κρήτης ξέρουν να την παρέχουν. Οι διακοπές σε αγροτουριστικό κατάλυμα στην Κρήτη συνδέονται άρρηκτα με τη φημισμένη Κρητική Διατροφή, όπου ο επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει ή/και να βοηθήσει στην προετοιμασία της. Οι περισσότερες αγροτουριστικές μονάδες έχουν ιδιόκτητες καλλιέργειες και φάρμες, όπου παράγονται προϊόντα βιολογικά ή απαλλαγμένα από κάθε είδους φάρμακα και χημικά. Έτσι γνήσια κρητικά προϊόντα όπως τυρί και μέλι, λαχανικά, ελαιόλαδο, θυμάρι, φασκόμηλο, παξιμάδια, ρίγανη, κρασί και τσικουδιά από ντόπια σταφύλια και αρωματικά φυτά καθώς και αρκετά άλλα θα αποτελέσουν τα κύρια συστατικά του φαγητού τους, το οποίο συνήθως θα είναι μαγειρεμένο από την ίδια την ιδιοκτήτρια ή κάποια άλλη νοικοκυρά του πλησιέστερου χωριού βασισμένο πάντα σε παραδοσιακές συνταγές. Επιπρόσθετα σε κάποιους οικισμούς θα δοθεί η δυνατότητα στον επισκέπτη να συμμετέχει ενεργά στην ετοιμασία του φαγητού ή ακόμα και να μάθει τα μυστικά της παραδοσιακής κρητικής μαγειρικής, της παραδοσιακής βιολογικής καλλιέργειας κηπευτικών και της παρασκευής γλυκών μέσα από οργανωμένα μαθήματα που παρέχονται. Αγροτουριστικές μονάδες στο νησί υπάρχουν κ στους 4 νομούς (<http://www.crete.tournet.gr/el/alternative-tourism/outdoor-activities>).

➤ **Ο Οικοτουρισμός ή φυσιολατρικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Ο οικότουρισμός αποτελεί μια μορφή τουρισμού η οποία συνδέεται με διάφορες μορφές τουριστικής δραστηριότητας στη φύση. Πρόκειται για δραστηριότητες που δεν συμβάλουν απαραίτητα στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, αλλά περιλαμβάνουν όλες εκείνες τις δραστηριότητες που διοργανώνονται στο φυσικό περιβάλλον. Το πλούσιο και προικισμένο φυσικό περιβάλλον της Κρήτης ενδείκνυται για πλήθος δραστηριοτήτων

Τα τοπία Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους :

Δυτικά Αστερούσια (από Αγιοφάραγγο έως Κόκκινο Πύργο).

Η περιοχή αποτελείται από δύο κυρίως τμήματα. Το πρώτο είναι βραχώδες με κρημνούς και φαράγγια. Το δεύτερο περικλείει μια αμμώδη παραλία (όπου ωτοκεί η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*), καθώς και την εκβολή του ποταμού Γεροπόταμου. Η περιοχή φθάνει ως τον Κόκκινο Πύργο, περιλαμβάνοντας τα δύο τρίτα της ακτογραμμής του κόλπου της Μεσσαράς. Τα φαράγγια παρουσιάζουν συνεχείς εναλλαγές τοπίου, ιδιαίτερα το Αγιοφάραγγο. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία μικρών φυτοκοινωνιών. Ανάμεσά τους αναπτύσσονται συστάδες με *Nerium oleander*, μια μικρή συστάδα *Phoenix theophrastii* στην περιοχή του Μάρτσαλου, ένα μικτό δάσος με *Juniperus phoenicea*, μακκία *Oleo-Ceratonion (matorral)* και φρύγανα.

Όρος Αστερούσια (Κόφινας). Η περιοχή περιλαμβάνει την ανατολική έκταση του ορεινού όγκου των Αστερουσίων στη νότια Κρήτη. Η θαλάσσια έκταση καλύπτει λιγότερο από το 1% της περιοχής. Η σημασία της περιοχής συνίσταται στα ενδημικά και προστατευόμενα φυτικά είδη, στις θέσεις φωλιάσματος που παρέχει το βουνό Κόφινας στα μεγάλα αρπακτικά πουλιά, στην παρουσία της Μεσογειακής φώκιας στις θαλάσσιες σπηλιές, στα ενδιαφέροντα ενδημικά σαλιγκάρια, εννιά από τα οποία είναι ενδημικά της Κρήτης, ενώ το *Albinaria terebra* είναι ενδημικό στα Αστερούσια. Μεγάλη είναι η αρχαιολογική της αξία (η όλη περιοχή περιλαμβάνει πολύ ενδιαφέρουσες σπηλιές με προϊστορικά υπολείμματα, αρχαιολογικά ευρήματα και τέμπλα, Βυζαντινά μοναστήρια κ.λπ.) αλλά και η αισθητική της αξία που οφείλεται στη μορφολογία της.

Όρος Δίκη: Ομαλός Βιάννου (Σύμη-Ομαλός). Η περιοχή είναι ορεινή, εντοπίζεται στη νότια κεντρική Κρήτη και καλύπτει μέρος του ορεινού όγκου της νότιας Δίκης στο Ηράκλειο. Ορίζεται από το οροπέδιο του Ομαλού και το ρέμα Έργανας σε υψόμετρο 700 έως 800 μέτρα, περιλαμβάνοντας τις νοτιοανατολικές κορυφές και

πλαγιές (Τουρλού, Κυνηγού, Γρασπιάσματα κ.λπ.) των βουνών της Δίκτης, την έκταση του Άνω Βιάννου στα νότια και τη Σύμη στα νοτιοανατολικά. Η περιοχή έχει μεγάλη οικολογική και αισθητική αξία εξαιτίας της ύπαρξης ενός φάσματος τύπων οικοτόπων, με βλάστηση σε καλή κατάσταση κατά το πλείστον. Η χλωρίδα και η πανίδα αυτών των βιότοπων περιέχει τυπικά ενδημικά και επιπλέον τοπικά ενδημικά είδη της Κρήτης.

Το τμήμα του Κρασίου του όρους Δίκη. Η περιοχή βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της κεντρικής Κρήτης. Χαρακτηρίζεται από μια οροσειρά που αποτελείται από τη Δίκη (2.148 m), το Σελέκανο, το Καθαρό και τη Σελένα, που περικλείουν το μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Λασιθί (800 m). Οι δολίνες παρουσιάζουν μεγάλο ενδιαφέρον. Η οικολογική της σημασία και αξία οφείλονται στη μεγάλη ποικιλία οικοτόπων, οι περισσότεροι καλά διατηρημένοι και στη χλωρίδα της, που είναι ιδιαίτερα πλούσια σε κοινά αλλά και σε σπάνια και τρωτά ενδημικά είδη.

Επίσης, άξια μνείας είναι επίσης τα κηρυγμένα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, τα οποία αφορούν είδη της κρητικής χλωρίδας και είναι:

Ο Δρυς Κορφών

Βρίσκεται κοντά στο χωριό Κορφές της επαρχίας Μαλεβιζίου, του Ηρακλείου. Πρόκειται για αιωνόβιο δρυ με ιδιαίζουσα βοτανική αξία που συνδέεται με ιστορικά γεγονότα της περιοχής.

Το κρητικό Κεφαλάνθηρο, Καμάρες. Βρίσκεται στη θέση «Μάνα νερού» σε υψόμετρο 1.400 μέτρων κοντά στα χωριά Καμάρες και Βορίζα του Ηρακλείου. Η προστατευόμενη περιοχή είναι ο βιότοπος του σπάνιου και απειλούμενου είδους ορχιδέας, που ονομάζεται κρητικό Κεφαλάνθηρο. Είναι ένα από τα πέντε είδη αυτού του γένους που φύονται στην Ελλάδα και είναι ενδημικό στο βουνό Ίδη της Κρήτης.

Νήσος Κουφονήσι. Το Κουφονήσι βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του Ξερόκαμπου και ζωγραφίζει με το σχήμα του το φόντο της θάλασσας. Εδώ η αρχαιολογική σκαπάνη έφερε στο φως ερείπια από εγκαταστάσεις μινωικής αλλά και ρωμαϊκής εποχής. Φαίνεται ότι το νησί πυκνοκατοικήθηκε από τα παλαιότερα χρόνια μέχρι και τα ύστερα ρωμαϊκά. Αυτό αποδεικνύεται από το μεγάλο ελληνορωμαϊκό θέατρο των 1000 θέσεων που ανασκάφτηκε. Σύμφωνα με τα ευρήματα το νησί ήταν κέντρο συλλογής και επεξεργασίας του θαλάσσιου όστρακου πορφύρα που ζει στις θάλασσες της περιοχής.

Φαράγγι Ζάκρου. Το διασημότερο και περισσότερο επισκέψιμο φαράγγι της ανατολικής Κρήτης. Μια υπέροχη διαδρομή που ξεκινάει νοτιοανατολικά από το χωριό Άνω Ζάκρος, διασχίζει το φαράγγι και καταλήγει δίπλα από το μινωικό ανάκτορο στον κόλπο της Κάτω Ζάκρου. Είναι βατό όλο το χρόνο σχεδόν, έχει συνολικό μήκος 2,5 χιλιόμετρα και η υψομετρική διαφορά εισόδου - εξόδου είναι περίπου 100 μέτρα. Είναι μέρος του ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 και εύκολα σε μια ώρα περίπου μπορείτε να το διασχίσετε.

Όρος Θρυπτή. Η περιοχή του όρους Θρυπτή χαρακτηρίζεται από υψηλή αισθητική αξία, ειδικά στις νότιες πλαγιές με τα πευκοδάση τραχείας πεύκης και από μεγάλη βιολογική ποικιλότητα, τόσο σε ότι αφορά την πανίδα (σπάνια και τρωτά αρπακτικά πουλιά, σπάνια, ενδημικά και στενοενδημικά ασπόνδυλα κλπ), όσο και τη χλωρίδα (στενοενδημικά, φυτικά είδη της Θρυπτής). Οι κορυφογραμμές που εκτείνονται ανάμεσα στις κορυφές Αφέντης (1.476μ), Κάψα(997μ), Παπούρα (1.010μ), Κουφωτό (912μ) και το θεαματικό φαράγγι του Χα με εσωτερικούς γκρεμούς, χαράδρες και ορθοπλαγιές κάνουν το ανάγλυφο ιδιαίτερα τραχύ και δημιουργούν έναν από τους πλέον σημαντικούς βιοτόπους στην Κρήτη για τα αρπακτικά πουλιά αλλά και πολλά άλλα μέλη της εντόπιας πανίδας.

Όρος Όρνον. Γραφικό χωριό με θαυμάσια θέα και πράσινο στις υπώρειες του βουνού Αφέντης (1475 μ.) 11 χλμ. από το Νότιο άξονα χτισμένο σε υψόμετρο 640μ. Είναι το νοτιοδυτικότερο χωριό της επαρχίας Σητείας, στα σύνορα με την επαρχία Ιεράπετρας. Ονομάζεται έτσι λόγω της ορεινής τοποθεσίας του. Οι ντόπιοι το προφέρουν Ορνό. Η αρχαιότερη μνεία του οικισμού αναφέρεται σε έγγραφο του Δουκικού Αρχείου του Χάνδακα του 1368. Στη συνέχεια αναφέρεται στη Σητεία το 1577 από τον Μπαρότση, ενώ στην απογραφή των Ενετών του 1583 γράφεται Όρνο και είχε 217 κατοίκους.

Όρος Δίκητη. Η Δίκητη αντιπροσωπεύεται στο δίκτυο Natura 2000 με την ευρύτερη περιοχή Ομαλού – Βιάννου, τις περιοχές Σελάκανου, Κρασίου και Σελένας και τα οροπέδια Λασιθίου και Καθαρού. Τα κύρια στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα της φυσικής βλάστησης στο ορεινό συγκρότημα της Δίκητης είναι τα δάση της τραχείας πεύκης κυρίως στις νότιες πλαγιές, οι θαμνότοποι με φρυγανική και ελάχιστη μακκία βλάστηση στο σύνολο του ορεινού όγκου και τα πρινοδάση στις βορεινές πλαγιές. Οι θαμνότοποι καλύπτουν το 65% περίπου του συνόλου ενώ δασικές

εκτάσεις με τραχεία πεύκη και κυπαρίσσια αντιστοιχούν στο 10% της κάλυψης. Με τα σημερινά δεδομένα οι πληθυσμοί τραχείας πεύκης στους νότιους και ανατολικούς πρόποδες και πλαγιές της οροσειράς της Δίκτης συγκαταλέγονται μεταξύ των σημαντικότερων πευκοδασών της Κρήτης. Τονίζεται ότι όλα τα εναπομείναντα δάση έχουν ιδιαίτερη σημασία για την Κρήτη λόγω του ότι η έκτασή τους έχει περιοριστεί στο 5% της επιφάνειάς της. Στο ανάγλυφο ολόκληρου του ορεινού όγκου οι έντονες βραχώδεις εξάρσεις σε όλα τα υψόμετρα ενώ στα οροπέδια έχουμε καλλιέργειες αμπελιού και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες σπυροφόρων δέντρων και δημητριακών, σημαντικό στοιχείο της έντονης ανθρώπινης δράσης από το παρελθόν.

Σεληνάρι. Τους νότιους πρόποδες του όρους Αναύλοχου διασχίζει το φαράγγι Σεληνάρι που αποτελεί από τα αρχαία ακόμη χρόνια το φυσικό πέρασμα από τη βόρεια ακτή της κεντρικής Κρήτης προς τον κόλπο του Μιραμπέλλου. Εδώ βρίσκουν καταφύγιο πολλά αρπακτικά πουλιά. Κάποτε ζούσαν ομάδες από κρι κρι, σπάνιοι κρητικοί αίγαγροι, οι οποίοι δυστυχώς εξαφανίστηκαν. Επίσης υπάρχουν αρκετές πηγές με νερό, αλλά το γνωστότερο αξιοθέατο αποτελεί το ιστορικό μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου.

Φοινικόδασος Βαί - Βορειοανατολικό άκρο Κρήτης. Το μοναδικό φοινικόδασος στην Ευρώπη με την όμορφη παραλία και την πεντακάθαρη θάλασσα στο βόρειο άκρο της επαρχίας πάνω στο ακρωτήριο Σίδερο, αποτελεί μια μοναδικής ομορφιάς γωνιά της κρητικής γης. Οι φοίνικες εδώ είναι αυτοφυείς και οι συστάδες τους καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της μικρής ρεματιάς μέχρι τη θάλασσα. Το Βαί εκτός από αισθητική έχει και μεγάλη βιολογική αξία. Ο υδροβιότοπος που δημιουργείται ανάμεσα στο Φοινικόδασος και στην παραλία είναι σημαντικός για την ορνιθοπανίδα, ενώ μέσα στη θάλασσα αναπτύσσεται τεράστιος πλούτος θαλάσσιας ζωής. Αν και το «Αισθητικό Δάσος» του Βαΐου, όπως είναι γνωστό το φοινικόδασος στο βορειοανατολικό άκρο της Κρήτης, καταλαμβάνει μια έκταση μόλις 20 εκταρίων, μία ευρύτερη περιοχή γύρω από αυτό, 9.630 εκταρίων, εντάσσεται στο δίκτυο NATURA 2000. Περιλαμβάνει το ακρωτήριο Σίδερο, τις Διονυσάδες και την Ελάσα μέχρι το ακρωτήριο Πλάκα, στο νότο. Οι σημαντικότεροι βιολογικοί παράγοντες που οδήγησαν σε ένταξη ολόκληρη την περιοχή, εκτός από την μοναδικότητα του φοινικοδάσους, ήταν η σημασία των βραχονησίδων στο φώλιασμα του μαυροπετρίτη (*Falco eleonora*), η συχνή παρουσία μεγάλων αρπακτικών πουλιών συμπεριλαμβανομένων των γυπαετών, η παρουσία

υποθαλάσσιων λιβαδιών ποσειδώνιας (*Posidonia Oceanical*) και η παρουσία δελφινιών (*Tursiops truncatus*) και μεσογειακής φώκιας (*monachus monachus*).

Φυσικό Πάρκο Σητείας. Η ιστορία αυτής της γης κυλά για χιλιάδες χρόνια παράλληλα με την ιστορία των ανθρώπων της. Και αν συνήθως ο χρόνος των ανθρώπων αφήνει κενά και ανεξερεύνητα σημεία, ο χρόνος της γης στην Σητεία έχει καταγράψει τα σημάδια του μέχρι την τελευταία λεπτομέρεια πάνω της. Πάνω στην πέτρα, μέσα στις χαράδρες, στα σπήλαια και στα μοναδικά της φαράγγια. Οι πορείες του ανθρώπου και της γης εδώ στην ανατολική Κρήτη συμπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται. Τα σημάδια των ανθρώπων αποκαλύπτονται στις πλούσιες αρχαιολογικές ανακαλύψεις αλλά και στη σημερινή, ανόθευτη ακόμα, ζωή των κατοίκων. Η γη αποκαλύπτεται σε κάθε ένα από τα εκατοντάδες σημεία γεωλογικού ενδιαφέροντος της περιοχής. Αυτή την παράλληλη διαδρομή με τα σημεία των ανθρώπων και τα σημεία της γης, τα «γεωσημεία» μπορεί να ανακαλύψει ο σημερινός επισκέπτης του Φυσικού Πάρκου Σητείας. Στο Φυσικό πάρκο Σητείας, θα έχετε τη δυνατότητα να παρατηρήσετε Μαυροπετρίτη ή γεράκι της Ελεονώρας *Falco eleonora*, Αρτέμη *Colonectris diomedea*, τον Θαλασσοκόρακα *Phalacrocorax aristotelis*, το Κιρκινέζι *Falco naumanni*, το ρυσαετό ή Βισσία *Aquila chrysaetos*, το Πετρίτη *Falco peregrines brookei* και πολλά άλλα σπάνια πουλιά.

Νήσος Χρυσή. Η Χρυσή είναι ένα σχεδόν επίπεδο νησί έχοντας μέσο υψόμετρο μόλις 10m. Από μακριά φαίνεται σα μια λεπτή λωρίδα γης που προεξέχει από τη θάλασσα. Έχει μέγιστο μήκος 5km, μέσο πλάτος 1km και καταλαμβάνει έκταση περίπου 5km². Το ψηλότερο σημείο βρίσκεται ανατολικά στη θέση Κεφάλια και φτάνει τα 31 m. Εκεί υπάρχει και το δασικό φυλάκιο, που έχει θέα ολόκληρο το νησί. Περίπου 700m ανατολικά της Χρυσής υπάρχει το Μικρονήσι, ένα βραχώδες νησάκι, το οποίο καταλαμβάνει έκταση μόλις 117 στρέμματα. Η θάλασσα γύρω από τα νησιά είναι ρηχή. Σε απόσταση 1km προς Βορρά και σχεδόν 500m προς Νότο δεν είναι βαθύτερη από 100m, ενώ η ισοβαθής των 5m ενώνει τη Χρυσή με το Μικρονήσι.

Τα πετρώματα και το έδαφος

Τα βασικά πετρώματα της Χρυσής δημιουργήθηκαν με τη στερεοποίηση λάβας, που εκχύθηκε από υποθαλάσσιο ηφαίστειο εκατομμύρια χρόνια πριν. Περιπατώντας στην περιφέρεια του νησιού ο επισκέπτης θα εντυπωσιαστεί από τα χρώματα των πετρωμάτων (καστανοκόκκινο, γκριζοπράσινο, μαύρο). Το μεγαλύτερο μέρος της Χρυσής καλύπτεται από άμμο. Στα επίπεδα μέρη το έδαφος είναι σχετικά

συμπαγές και αποτελείται από λεπτόκοκκη κοκκινωπή άμμο, που σε μεγάλο ποσοστό είναι καλυμμένο από βρυόφυτα και λειχήνες. Στα μέρη όπου υπάρχουν αμμοθίνες η άμμος είναι χοντρόκοκκη και κιτρινωπή. Αυτή συγκρατείται κυρίως από το εκτεταμένο ριζικό σύστημα των κέδρων, αλλά και από το φύλλωμά τους, το οποίο αγγίζει το έδαφος.

Τα απολιθώματα

Όλα τα απολιθώματα (49 συνολικά είδη, κοχύλια, πεταλίδες, κοράλλια, αχινοί). που έχουν βρεθεί στο νησί είναι θαλάσσιας προέλευσης. Αποτέθηκαν πάνω στα ηφαιστειακά πετρώματα πριν από 350.000 έως 70.000 χρόνια, όταν η Χρυσή ήταν ακόμη βυθισμένη στο νερό. Οι βόρειες ακτές της Χρυσής είναι γεμάτες κοχύλια και ιδιαίτερα στην ανατολική πλευρά της βόρειας παραλίας το πλήθος τους είναι τέτοιο, που αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά του νησιού.

Χλωρίδα και πανίδα

Παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία σε σχέση με το μέγεθος του νησιού. (Κυριαρχεί ο κέδρος, το θαμνοκυπάρισσο, ο σχίνος, που υπάρχουν σε μορφή θάμνου και δέντρου, και αμμόφιλη βλάστηση). Το κεδρόδασος της Χρυσής είναι ιδιαίτερα σπάνιο σε έκταση και σε δομή για τον ελλαδικό χώρο. Έχει έκταση 350 περίπου στρέμματα και η πυκνότητα των κέδρων είναι 14 δέντρα ανά στρέμμα. Περιλαμβάνει αιωνόβια δέντρα με μέση ηλικία από 200 ως 300 χρόνια, ύψος μέχρι και 10 μέτρα και διάμετρο του κορμού που φτάνει το 1 m. Οι κέδροι έχουν ριζικό σύστημα που αναπτύσσεται σε ακτίνα τουλάχιστον διπλάσια από το ύψος τους. Εκτός από τις μεγάλες ρίζες τους μια τεράστια ποσότητα πολύ λεπτών ριζών διαμορφώνουν ένα πυκνό πλέγμα που συγκρατεί την άμμο. Ο αριθμός των φυτικών ειδών της Χρυσής είναι πολύ μεγάλος σε σχέση με την έκτασή της και αντιστοιχεί στο 1/20 της κρητικής χλωρίδας. Τα είδη αυτά, που υπάρχουν στο νησί, κυμαίνονται από σπάνια σε ακτές της νότιας κυρίως Ευρώπης έως μοναδικά σ' όλο τον κόσμο. Στη θαλάσσια περιοχή γύρω από τη Χρυσή η ποικιλία και οι πληθυσμοί των θαλάσσιων ειδών αυξάνουν κατακόρυφα, γιατί το νερά είναι πολύ ρηχά. Μια έκταση περίπου εξαπλάσια αυτής του νησιού (30km²) το κυκλώνει, χωρίς να ξεπερνά σε βάθος τα 20m. Τα περισσότερα είδη ζώων του νησιού έχουν μεσογειακή εξάπλωση. Κανένα δεν είναι επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* έχει παρατηρηθεί πολλές φορές στο νησί, χωρίς, όμως, να έχει αναφερθεί ωοτοκία.

Έχουν αναφερθεί συνολικά πάνω από 120 είδη πουλιών, στην πλειοψηφία τους μεταναστευτικά, τα οποία βρίσκουν τροφή και ξεκούραση στο νησί, για να συνεχίσουν το ταξίδι τους. Στα πρόσφατα χρόνια είχαν εισαχθεί από τους κατοίκους της απέναντι ακτής πέρδικες, λαγοί και κουνέλια. Οι λαγοί, έχουν εκλείψει, ενώ γίνεται συστηματική προσπάθεια για να απομακρυνθούν και τα κουνέλια. Παλιότερα, όταν ακόμα δεν την απειλούσε τόσο έντονα ο άνθρωπος, η μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*) έβγαινε για να λιαστεί στις παραλίες του νησιού. Σήμερα σπάνια κάνει την εμφάνισή της και μόνο το τοπωνύμιο «Φωκόσπηλιο» στο βορειοδυτικό άκρο της Χρυσής μας θυμίζει την άλλοτε συχνή παρουσία της (<http://www.incrediblecrete.gr/1365/index.el.html>).

Η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της Κρήτης καθορίζεται από την παρουσία του Ψηλορείτη που είναι το υψηλότερο βουνό 2458 μ υψόμετρο ,ο ο οποίος δεσπόζει στο κέντρο του νησιού.

- Η πλούσια βιοποικιλότητα, με την χλωρίδα να περιλαμβάνει πάνω από 1700 είδη από τα οποία το 10% είναι ενδημικά.
- Η απίστευτη ποικιλία ζώων που επιβιώνουν στις μικροκλιματικές συνθήκες κάθε περιοχής.
- Τα εκατοντάδες πουλιά που ζουν μόνιμα στο νησί ,αλλά και αυτά που το χρησιμοποιούν ως σταθμό, όταν μεταναστεύουν.
- Τα ιδιαίτερα γεωλογικά φαινόμενα αυτά που δημιούργησαν και συνεχίζουν να δημιουργούν το Ψηλορείτη - τα τελευταία 5 εκατομμύρια χρόνια το βουνό ψήλωσε 1500 μ ως αποτέλεσμα της σύγκρουσης των λιθοσφαιρικών πλακών της Αφρικής και της Ευρώπης.
- Αλλά και οι άνθρωποι που κατοικούν αυτή τη γη από την παλαιολιθική περίοδο μέχρι σήμερα με πολιτισμό, με τους μύθους, την ιστορία, τα ήθη και τα έθιμα, με τις τεχνικές που καλλιεργούν και αξιοποιούν την γη.

Τα παραπάνω είναι οι βασικοί λόγοι, για τους οποίους, ο Ψηλορείτης έχει χαρακτηριστεί ΦΥΣΙΚΟ ΓΑΙΟΠΑΡΚΟ και είναι υπό την προστασία της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Όλα αυτά είναι που καθιστούν την Κρήτη και τον Ψηλορείτη μοναδικό μέρος , για επισκέψεις οικολογικές, φυσιολατρικές, αθλητικές, επιστημονικές μα και αναψυχής (<http://www.enagron.gr/gr/about-enagron-ecotourism-village/ecotourism-crete-greece>) .

➤ Πολιτιστικός Τουρισμός στην Κρήτη

Οι ρίζες των σύγχρονων πολιτιστικών εκδηλώσεων πρέπει να αναζητηθούν στις εορτές και τα πανηγύρια, τα οποία διοργανώνονταν στην ύπαιθρο της Κρήτης με αφορμή κυρίως θρησκευτικές εορτές. Σε πολλά χωριά της Κρήτης, με πρωτοβουλία των πολιτιστικών συλλόγων ή μεμονωμένα, εξακολουθούν να διοργανώνονται πανηγύρια, όπως π.χ. το πανηγυρι του Αϊ-Γιάννη του Κλήδονα, Δήμος Γόρτυνας, Αρχανων – Αστερουσίων, το πανηγύρι της Αγίας Μαρίας, Δήμος Μαλεβιζίου, Μινώα Πεδιάδας, το πανηγύρι του Αγίου Τίτου, Δήμος Ηρακλείου, αγώνες δρόμου, όπως π.χ τα Δικταία που πραγματοποιούνται τον Αυγουστο προς τιμήν του Δία, στο Οροπέδιο Λασιθίου, Αγώνες δρόμου στη Βιάννο επίσης τον Αυγούστο, αφιερωμένος στα 70 χρόνια από το ολοκαύτωμα της Βιάννου από τα στρατεύματα της Γερμανικής κατοχής, εκδηλώσεις μνήμης, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, που πραγματοποιούνται σε κάθε νομό της Κρήτης, οι οποίες αποτελούν αφορμή συνεύρεσης του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτων, ενώ παράλληλα συμβάλλουν στη διατήρηση των εθίμων και των παραδόσεων του τόπου(http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_ohanah&view=events&Itemid=676&lang=el#.U--zWVPBB91).

➤ Ο Επαγγελματικός Τουρισμός στην Κρήτη

Στην Κρήτη πραγματοποιείται σημαντικός αριθμός συνεδρίων κάθε χρόνο. Τα συνεδριακά κέντρα των μεγάλων, αλλά και των μικρότερων ξενοδοχείων παρέχουν σύγχρονες τεχνολογικές δυνατότητες για την ικανοποίηση και της πιο απαιτητικής εκδήλωσης. Συνδυάζοντας τη διοργάνωση και την υλοποίηση του συνεδρίου των επαγγελματιών με ξεκούραστες διακοπές και ποικίλες δραστηριότητες στο νησί. Ταυτόχρονα δημόσιοι και δημοτικοί χώροι αποτελούν πρόσθετες επιλογές για διοργάνωση εκθέσεων, ποικίλων εκδηλώσεων, συνεδρίων κ.τ.λ. Οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου και του Πολυτεχνείου Κρήτης

προσφέρουν επίσης πλήθος πλήρως εξοπλισμένων αιθουσών, όπως και τα παρακάτω ξενοδοχεία που θα αναφέρουμε ενδεικτικά για τον κάθε νομό ANGELASUITESBOUΤIQUΕHOTEL ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ASTORΙACAPSIS ΗΡΑΚΛΕΙΟ, CRETARΟYAL ΡΕΘΥΜΝΟ , ΕΛΟΥΝΔΑΒΑΥ ΕΛΟΥΝΤΑ , LUISCRETAPRINCESS ΧΑΝΙΑ (<http://www.incrediblecrete.gr/58/index.el.html>).

➤ **Ο Τουρισμός Περιπέτειας στην Κρήτη**

Ο τουρισμός περιπέτειας στην Κρήτη είναι συνυφασμένος με το ορεινό και θαλάσσιο τουρισμό του νησιού, σε αυτό το κεφάλαιο θα εξετάσουμε ορισμένες δραστηριότητες, ενώ τις υπόλοιπες θα τις συναντήσουμε παρακάτω στα κεφάλαια ορεινού και θαλάσσιου τουρισμού.

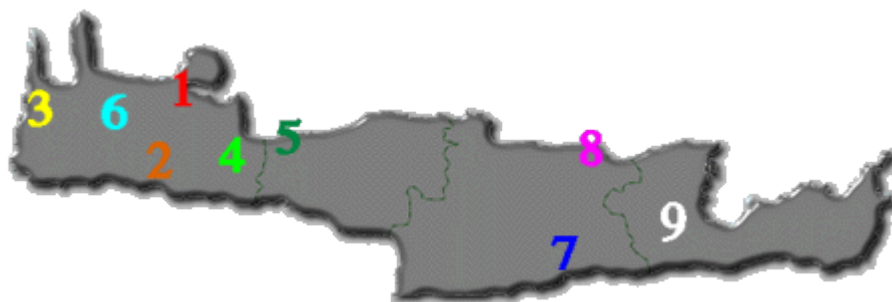
Οι εμπειρίες περιπέτειας χαρακτηρίζουν την Κρήτη καθώς οι πεδιάδες, τα βουνά και η θάλασσα προσφέρονται για τέτοιες δραστηριότητες. Ο φυσικός πλούτος, προτρέπει τους φυσιολάτρες – επισκέπτες να αναζητήσουν δυνατές εμπειρίες, κοντά στη φύση που ανεβάζουν την αδρεναλίνη στα ύψη, όχι μόνο ως διαφορετικές αλλά και ως αυθεντικές. περιοχές της Κρήτης και ορισμένες μάλιστα έχουν ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000, όπως του Δήμου Χερσονήσου.

Εικόνα 1: Ποδηλασία στο Οροπέδιο Λασιθίου

Οι δραστηριότητες περιπέτειας αφορούν την **ποδηλασία**: Οι θαυμάσιοι επαρχιακοί δρόμοι, πνιγμένοι στο πράσινο και τα αρώματα των βοτάνων και των λουλουδιών, όχι απλώς προσφέρονται, αλλά μπορούν να εξασφαλίσουν καταπληκτικές εμπειρίες στο λάτρη του mountain bike. Δραστηριότητες ποδηλασίας πραγματοποιούνται είτε οργανωμένα, συμμετέχοντας σε κάποια ομάδα με προγραμματισμένες εξορμήσεις, όπως οι ποδηλατοδρομίες στο μεγαλύτερο οροπέδιο της Κρήτης, το Οροπέδιο Λασιθίου, είτε μεμονωμένα νοικιάζοντας ποδήλατο και ακολουθώντας διαδρομές με οδηγό το ένστικτο και τη διάθεση για γνωριμία με την αυθεντική Κρήτη.

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς Parapente από τη γαλλική του σύνθετη ονομασία (para- από το parachute=αλεξίπτωτο και pente= πλαγιά) είναι ένα σπορ με αρκετούς υποστηρικτές. Στην Κρήτη λειτουργούν σχολές όπου ο επισκέπτης μπορεί να μάθει τα μυστικά της πτήσης κάνοντας παράλληλα και πρακτική εξάσκηση. Επίσης υπάρχουν αρκετές πίστες όπου ο αρχάριος ή ο προχωρημένος έχει τη δυνατότητα να εξασκηθεί απολαμβάνοντας από ψηλά την κρητική φύση.

Εικόνα 2: Απεικόνιση των τοποθεσιών που πραγματοποιούνται πτήσεις με αλεξίπτωτο πλαγιάς.

Τοποθεσίες παρα πέντε

1. Αμμόλοφος Νέας Χώρας	6. Βαρύπετρο
2. Οροπέδιο Ομαλού	7. Αβδού
3. Φαλάσαρνα	8. Σταλίδα
4. Οροπέδιο Ασκύφου	9. Καμινάκι, Οροπεδίου
Λασιθίου
5. Λίμνη Κουρνά	

Ο Ιπποτουρισμός: Οι επισκέπτες της κρήτης μπορούν να απολαύσουν την ελεύθερη ιππασία ή την εμπειρία εκμάθησης ιππασίας στις σύγχρονες μονάδες ιπποτουρισμού και μια εκ των οποίων βρίσκεται στα διοικητικά όρια του Δήμου Χερησονήσου. Αφού ο τουρίστας γνωρίσει τα άλογα σε οργανωμένο ιππικό όμιλο, όπως τον όμιλο Καρτερού του Δήμου Χερησονήσου, πραγματοποιούνται εκδρομές σε παραθαλάσσιες περιοχές και μονοπάτια του Δήμου.

Εικόνα 3: Ιππασία στη Χερησόνησο

Πεζοπορία : η πεζοπορία που μπορεί να χαράξει κάθε επισκέπτης, προσφέρει την ηρεμία της φύσης μέσα από το άγριο κρητικό τοπίο των ορεινών όγκων, τα φαράγγια και τα σπήλαια, αλλά και τη δροσιά της υπέροχης θάλασσας. Όλα αυτά συνθέτουν μία μοναδική εμπειρία πεζοπορίας, γεμάτη αντιθέσεις. Οι κυριότεροι προορισμοί περιλαμβάνουν:

River Trek στον Κουρταλιώτη ποταμό ο οποίος καταλήγει στη περίφημη παραλία του Πρέβελι μέσω του φοινικόδασους, **πεζοπορική** ανάβαση στο **ιερό βουνό Καρφή** με τη εντυπωσιακή θέα στο οροπέδιο Λασιθίου ξεκινώντας από το χωριό Τζερμιάδο και επιστροφή πάλι με σκοπό την επίσκεψη στο Δικταίο Άντρο στη σπηλιά όπου γεννήθηκε ο Δίας, **αναρρίχηση βράχου** και δροσερό **μπάνιο** στην όμορφη παραλία και τη μικρή λίμνη του Αγιοφάραγγου.

Εικόνα 4: Πεζοπορική ανάβαση στο ιερό βουνό Καρφή στο Οροπέδιο Λασιθίου

Ταξίδια περιπέτειας με οχήματα 4x4: Για τους λάτρεις των δρόμων, είναι ο ευκολότερος τρόπος εξερεύνησης της καρδιάς του νησιού. Η οδήγηση του 4x4 αυτοκινήτου μέσω των δασικών δρόμων και των οροσειρών της Κρήτης, δίνει την ευκαιρία στον κάθε τουρίστα να απολαύσει τις ορεινές περιοχές που προσφέρουν συναρπαστική θέα, καθώς επίσης και τα μοναδικά βαθιά μπλε και πράσινα καθαρά θαλάσσια κρυσταλλικά νερά, κατά μήκος των ακτών της Κρήτης, το νησί των αντιθέσεων. Μερικές από τις διαδρομές που πραγματοποιούνται με 4x4 είναι:

(Ανατολική Κρήτη) Καστέλλι- Τεύμα και μπάνιο στον Τσούτσουρο- Σκοινιάς- Οροπέδιο Λασιθίου, (Δυτική Κρήτη) Θέρισος- Λάκκοι- Γεύμα στο χωριό Δέρες- Παλαιά Ρουμάτα-Παραλία Κολυμπάρι (<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>).

Εικόνα 5: Τουρισμός περιπέτειας με οχήματα 4x4 Ανατολική Κρήτη

➤ **Ο Θαλάσσιος Τουρισμός στην Κρήτη**

Η Κρήτη είναι ένας παράδεισος στην καρδιά της Μεσογείου, περιτριγυρισμένη από υπέροχα κρυστάλλινα νερά και υπέροχο βυθό. Θα ήταν αδιανόητο λοιπόν ο κάθε τουρίστας-επισκέπτης να μην τα εκμεταλευτεί, οι δραστηριότητες που προσφέρονται είναι οι καταδύσεις, το θαλάσσιο καγιάκ, κανό και ιστιοπλοΐα.

Σε όλη την Κρήτη λειτουργούν πολλά καταδυτικά κέντρα (κυρίως στα βόρεια του νησιού) που μπορούν να εξυπηρετήσουν δύτες κάθε κατηγορίας κάθε χρονική περίοδο με ασφάλεια και υπευθυνότητα. Στη Νότια Κρήτη, το Λιβικό Πέλαγος με πεντακάθαρα και διαυγή νερά καθημερινά όλο το χρόνο, διαθέτει στο βυθό του πλούσια ζωή και έχει τον πλέον ενδιαφέροντα ανάγλυφο βυθό στη Μεσόγειο. Ο τουρίστας μπορεί να απολαύσει τον υπέροχο υποβρύχιο κόσμο της Κρήτης ο οποίος περιλαμβάνει πλήθος καταδυτικών τοποθεσιών. Επιτρεπόμενες καταδυτικές περιοχές:

Ηράκλειο: Κατά μήκος της ακτής του κόλπου του Φόδελε στο ακρωτήριο Χερσόνησος, βόρεια από τις Γούρνες, στο ακρωτήριο Δακόρι.

Λασιότι: Κατά μήκος της ακτής σε απόσταση 500μ. ανατολικά από την Παναγιά

Ρέθυμνο: Κατά μήκος της ακτής Κοριάκου και στο δυτικό μέρος του Πάνορμου

Χανιά: Κατά μήκος της ακτής του κόλπου Μεγάλου Σφακού μέχρι τον κόλπο Αφράτων(<http://www.incrediblecrete.gr/1370/index.el.html>).

Σύμφωνά με το National Geographic, η Κρήτη είναι μια από τις καλύτερες τοποθεσίες του κόσμου για θαλάσσιο καγιάκ, ημερήσιες και πολυήμερες εκδρομές με καγιάκ οργανώνονται σε όλους τους νομούς της Κρήτης, ορισμένες από τις εκδρομές αυτές είναι : Ηράκλειο- Μπαλί(μια ημέρα), Μάταλα-Ιεράπετρα(7 ημέρες), γύρω από τη Χώρα Σφακίων και πολλές άλλες.

Εικόνα 6 : Θαλάσσιο Καγιάκ Μάταλα

Κανό θαλάσσης, η διαδρομή ξεκινά από την προβλήτα της Ελούντας , καταλήγει στο ιστορικό νησί της Σπίναλονκα και επιστροφή στη βάση όπου ο τουρίστας έχει την ευκαιρία να απολαύσει, θαλάσσια σπορ όπως windsurf, water ski, wakeboard, rings, banana, κλπ (<http://www.cretanadventures.gr/gr/tour-diakopes-peripetias-kriti.html>).

Εικόνα 7: Κανό θαλάσσης Ελούντα

Ιστιοπλοΐα, υπάρχουν τόσο σχολές για εκμάθηση της ιστιοπλοϊκής τέχνης για αρχάριους και προχωρημένους, όσο και εταιρίες ενοικιάσεως σκαφών για κρουαζιέρες με αφετηρία το νησί.

Ημερήσιες εκδρομές.Μια ολιγόωρη ή ημερήσια απόδραση με σκάφος σίγουρα προσθέτει στο τέλειο σχέδιο διακοπών: Μια δροσερή βουτιά στα καταγάλανα νερά της Ντίας (το νησάκι απέναντι από το Ηράκλειο)

Εβδομαδιαίες διακοπές. Κάθε σκάφος διαθέτει 3 καμπίνες και συνολικά δυνατότητα φιλοξενίας έως 8 ατόμων, πλήρως εξοπλισμένη κουζίνα, καθώς και τον απαραίτητο εξοπλισμό ενδιαίτησης (σεντόνια, κουβέρτες, μαξιλάρια κλπ) και ναυσιπλοΐας (jpenoa, bimini, Tender, GPS-Plotter, Radio CD-MP3-USB). Ξεκινώντας από το Ηράκλειο Κρήτης Σάββατο πρωί, ο τουρίστας μπορεί να επισκεφτεί τις πανέμορφες παραλίες της Μύλου, το Ηφαίστειο της Σαντορίνης, τη Φολέγανδρο ή τη Σίκινο, τους αρχαιολογικούς χώρους, να ανακλύψει τα ελληνικά νησιώτικα πανηγύρια(<http://www.cretanadventures.gr/gr/drast-istioploia.html>).

➤ **Ο ορεινός Τουρισμός στην Κρήτη**

Στην Κρήτη εκτός από τη θάλασσα και τις υποδομές που εξασφαλίζουν τα οργανωμένα θέρετρα, αξίζει να απολαύσει κανείς τις ομορφιές της υπαίθρου και του βουνού. Στο τοπίο με τις διαρκείς εναλλαγές του από τραχύ και έρημο σε καταπράσινο και ήμερο μπορεί κανείς να γνωρίσει τα βουνά και τα φαράγγια, να ανιχνεύσει την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής μέσα από τα αρχαιολογικά απομεινάρια, τα ιστορικά μοναστήρια, τις εκκλησίες και τους οικισμούς. Ο Ψηλορείτης, τα Λευκά Όρη και τα υπόλοιπα βουνά κρύβουν αμέτρητα μονοπάτια όλων των βαθμών δυσκολίας, ενώ τα φαράγγια που σχηματίζονται ανάμεσα τους αποτελούν μοναδική εμπειρία και πρόκληση για κάθε πεζοπόρο και ορειβάτη. Στην Κρήτη υπάρχει επίσης τμήμα του ευρωπαϊκού μονοπατιού E4 το οποίο διασχίζει μεγάλο μέρος του νησιού και έχει πολύ καλή σηματοδότηση. Τέλος για τους λάτρεις της αναρρίχησης υπάρχει ένα οργανωμένο αναρριχητικό πεδίο στο χωριό Καπετανιάνα, στα Αστερούσια όρη του Ηρακλείου.

Αναρριχητική πίστα, δίπλα στη θάλασσα, στην περιοχή του Καλαθά στο Ακρωτήριο Χανίων. Τα βράχια δεν ξεπερνούν τα 15 μέτρα, υπάρχουν όμως όλες οι δυσκολίες από IV - VII. Υπάρχουν γύρω στις 30 διαδρομές και παραλλαγές αυτών. Είναι 10 χλμ. έξω από τα Χανιά. Σε όλες τις διαδρομές υπάρχουν top rope ασφάλειες.

Εικόνα 8: Αναρριχητική πίστα Γκίγκιλος - Ν. Χανίων

Η πιο εντυπωσιακή ορθοπλαγιά στην Κρήτη. Βρίσκεται ακριβώς πάνω από το φαράγγι της Σαμαριάς και η πρόσβαση απαιτεί πεζοπορία περίπου 1 ώρας, από το

μονοπάτι, ή από το Ξυλόσκαλο. Υπάρχουν γύρω στις 15 διαδρομές ανοιγμένες και πολλές παραλλαγές αυτών. Οι δυσκολίες είναι από V - VII βαθμού. Λόγω του σαθρού του εδάφους δεν είναι εξοπλισμένο με μόνιμες ασφάλειες. Η υψομετρική διαφορά είναι από 400μ. έως 800μ. ανάπτυγμα.

Παλιόκαστρο - Ν.Ρεθύμνου

Ακριβώς κάτω από τη γέφυρα της εθνικής οδού Ηρακλείου-Ρεθύμνου βρίσκεται η παραλία του Παλιόκαστρου, στην δεξιά πλευρά της οποίας είναι ένας 15 μέτρων βράχος που προσφέρει 3 διαδρομές δυσκολίας V έως VII και παραλλαγές παρόμοιας δυσκολίας.

Κοψιάς - Ν. Ηρακλείου

Τα βράχια αυτά βρίσκονται πάνω από την εθνική οδό Ηρακλείου - Αγ. Νικολάου στην περιοχή Κοκκίνη Χάνι. Ο Κοψιάς αποτελεί αναρριχητική πίστα, τα βράχια του οποίου δεν ξεπερνούν τα 60μ. ύψος. Έχουν ανοιχτεί περίπου 20 διαδρομές δυσκολίας από IV έως VIII.

Δίκη - Ν. Λασιθίου

Η δεύτερη εντυπωσιακή ορθοπλαγιά της Κρήτης μετά τον Γκίγκιλο βρίσκεται πάνω από το οροπέδιο Λασιθίου στο οροπέδιο Λιμνάκαρο και είναι η ορθοπλαγιά του Σπαθιού. Στην ορθοπλαγιά έχουν ανοιχτεί 14 διαδρομές δυσκολίας από IV έως VI.

Τα καταφύγια της Κρήτης, φιλόξενα και ζεστά βρίσκονται σαν τις αετοφωλιές σκαρφαλωμένα πάνω στα κακοτράχαλα βουνά. Απευθύνονται σε "ανήσυχους" περιπατητές και ταξιδιώτες. Για να τα επισκεπτεί κανείς θα πρέπει να έρθει σε επαφή με τους κατά τόπους ορειβατικούς συλλόγους, εκτός από το καταφύγιο Καλλέργη που το βρίσκετε ανοιχτό από Απρίλιο έως Οκτώβριο (<http://www.crete.tournet.gr/el/crete-activities/936-mountain-shelters>).

Εικόνα 9: Απεικόνιση τοποθεσιών των καταφυγίων της Κρήτης

Τοποθεσίες

1. Καταφύγιο Καλλέργη - Λευκά Όρη	5. Καταφύγιο Τουμπωτός Πρίνος - Ψηλορείτης
2. Καταφύγιο Κατσιβέλι-Σβουριχτής - Λευκά Όρη	6. Καταφύγιο Πρίνος - Ασίτες-Ψηλορείτης
3. Καταφύγιο Βόλικα - Λευκά Όρη	7. Καταφύγιο Λιμνάκαρου - Όρος Δίκτυ
4. Καταφύγιο Ταύρης - Λευκά Όρη	

➤ **Ο Τουρισμός Υγείας στην Κρήτη**

Ο τουρισμός υγείας ξεφεύγει από το κλασσικό μοτίβο του εναλλακτικού τουρισμού και απευθύνεται στο τουρίστα υγείας δηλαδή σε αυτόν που αναζητά αρχικά την ίαση ενώ παράλληλαν ενδιαφέρεται και για τη ψυχαγωγία του κατά τη διάρκεια της διαμονής του. Σκοπός του ιαματικού τουρισμού είναι η θεραπεία ή ανακούφιση από κάποια ασθένεια.

Τουρισμός ευεξίας θεωρείται η θαλασσοθεραπεία και ο σκοπός της είναι είτε η αποτοξίνωση είτε η αισθητική βελτίωση της εμφάνισης και δεν στοχεύει ως επί το πλείστον σε θεραπεία από ασθένειες. Η θαλασσοθεραπεία γίνεται σε ειδικά διαμορφωμένα κέντρα (spa) που παρέχουν εκτός από τη θεραπεία, διαμονή και σίτιση αν κάποιος το επιθυμεί.

Στην Κρήτη λειτουργεί το κέντρο «ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ», που κατασκευάστηκε από ιδιωτικά κεφάλαια και αποτελεί πρότυπη μονάδα τεχνητού νεφρού. Η μονάδα ιδρύθηκε το 2000 και υπολογίζεται ότι έχουν φιλοξενηθεί 1.700 αλλοδαποί και 200 Έλληνες νεφροπαθείς, με μέσο όρο παραμονής 11 διανυκτερεύσεις έκαστος. Αν συμπεριληφθούν και οι συνοδοί των ασθενών, οι διανυκτερεύσεις ανέρχονται σε 47.000, μέχρι τις αρχές του 2007. Σύμφωνα με στοιχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Νεφροπαθών, οι Έλληνες αιμοκαθαιρόμενοι ανέρχονται σήμερα σε 7.800. Οι νεφροπαθείς, δεδομένων των συγκεκριμένων ιατρικών αναγκών τους, αποτελούν ένα τμήμα της αγοράς με μεγάλες προοπτικές αξιοποίησης των δυνατοτήτων του Τουρισμού Υγείας. Άλλες μονάδες νεφροπαθών έχουν δημιουργηθεί στην Ελλάδα, βρίσκονται στην Μεσσήνη, στην Καλλιθέα και στην Χαλκίδα. Το 1200τμ υπερσύγχρονο κτίριο δυναμικότητας 100 κλινών το οποίο βρίσκεται σε ιδιόκτητο χώρο 4 στρεμμάτων στην Μεσσήνη μέσα σε ένα καταπράσινο περιβάλλον εξυπηρετεί τους αιμοκαθαιρόμενους επισκέπτες της Νοτιοδυτικής Πελοποννήσου

από τον Φεβρουάριο του 2009. Ανά περιόδους γίνονται καμπάνιες από αυτά τα κέντρα, για να προσεγγίσουν τουρίστες από ξένα κράτη, καθώς επιλέγουν ως προορισμό τους και άλλα κράτη, όπως την Τουρκία την Ισπανία και το Μαρόκο (<http://www.incrediblecrete.gr/1395/index.el.html>).

➤ **Ο Τουρισμός Άθλησης στην Κρήτη**

Το Crete Golf Club, αποτελεί το μοναδικό γήπεδο γκολφ στην Κρήτη, και ένα από τα πιο εντυπωσιακά στη Μεσόγειο, το οποίο προσφέρει δυνατή εμπειρία γκολφ στους τουρίστες. Είναι ένα από τα αθλήματα, που τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται ραγδαία στην Ελλάδα και αποκτούν ολοένα και περισσότερους φίλους. Το κλίμα της Ελλάδας επιτρέπει την άσκηση του αθλήματος κατά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, ενώ τα γήπεδα είναι διάσπαρτα σε όλη τη χώρα, επιτρέποντας στους φίλους του γκολφ να συνδυάζουν τις διακοπές τους με το αγαπημένο τους σπορ. Σήμερα, σε όλη τη χώρα λειτουργούν επτά γήπεδα γκολφ διεθνών προδιαγραφών (18 οπών), εκ των οποίων το ένα βρίσκεται στη Χερσόνησο Κρήτης καθώς και ένα γήπεδο 9 οπών στην Ελούντα Κρήτης, στα οποία εξασκούνται συστηματικά περισσότεροι από 1.300 παίκτες επισκέπτες, καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου, σε ένα χώρο 720 στρεμμάτων(<http://www.incrediblecrete.gr/1417/index.el.html>)

Εικόνα 10: Γήπεδο γκολφ στη χερσόνησο Κρήτης

➤ **Ο Θρησκευτικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Η Κρήτη, τόπος ηρώων και αγίων, έχει πνευματική παράδοση αιώνων, που αποτυπώνεται στα ιστορικά μνημεία του νησιού, στους ναούς, στα μοναστήρια και στα ξωκκλήσια του. Σε όλη τη μακραίωνη ιστορία της, η Κρήτη υπήρξε ένας τόπος με έντονη πνευματικότητα και θρησκευτικότητα. Απόδειξη, οι πολυάριθμοι τόποι λατρείας, όπως μαρτυρούν τα απομεινάρια ναών αφιερωμένων σε αρχαίες μινωϊκές και ελληνικές θεότητες, τα ιερά κορυφής αφιερωμένα στο Δία, οι αμέτρητοι ναοί της βυζαντινής και μεταβυζαντινής περιόδου, τα ταπεινά παρεκκλήσια που είναι διάσπαρτα στην ύπαιθρο της Κρήτης. Επίσης, τα πολυάριθμα μοναστήρια που κρύβουν πολύτιμους θησαυρούς και ιερά κειμήλια, έτοιμα να υποδεχθούν τον επισκέπτη που επιθυμεί να βιώσει την πνευματικότητα στα λιτά, μα φιλόξενα κελιά τους. Στην Κρήτη ακόμα και σήμερα ο επισκέπτης θα συναντήσει προσκυνητές που περπατάνε ώρες για ν' ανέβουν σ' ένα **ξωκκλήσι στο βουνό**, κι εκεί μετά τη Λειτουργία μοιράζονται τα φαγητά τους με όλους τους παρισταμένους. Επίσης, μπορεί να ανακαλύψει κοντά σε εκκλησίες πηγές με αγίασμα, στα οποία επί αιώνες οι άνθρωποι αυτού του τόπου προστρέχουν. Παρακάτω παραθέτουμε ένα πίνακα με τα πιο γνωστά Μοναστήρια και Εκκλησίες στην Κρήτη. (<http://www.incrediblecrete.gr/165/index.el.html>).

Εκκλησίες και Μοναστήρια

Μονή Αρκαδίου
Μονή Αρετίου
Μονή Κρεμαστών
Μονή Κουφής Πέτρας
Μονή Αγίου Γεωργίου - Σεληνάρι
Μονή Κρουσταλλένιας
Μονή Βιδιανής
Μονή Εξακουστής
Μονή Καψά
Εκκλησία «Το Ρόδον το Αμάραντον»

➤ **Ο Γαστρονομικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Ο γαστρονομικός τουρισμός αρχίζει να κυριαρχεί ως τάση στην τουριστική αγορά και είναι ένας νέος τύπος ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού όπου μέσω αυτού η Κρήτη προωθεί τα αγροτικά της προϊόντα. Η Κρήτη είναι αδιαμφισβήτητα η βασίλισσα της ελληνικής γαστρονομίας και οι περισσότεροι τουρίστες την επιλέγουν για προορισμό τους. Επηρεασμένοι από τη φήμη της κρητικής κουζίνας. Τα τελευταία χρόνια, η κρητική κουζίνα θεωρείται πρότυπο μεσογειακής διατροφής που τόσα θετικά οφέλη έχει στην ανθρώπινη υγεία. Οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης δεν μπορούσαν να καταλάβουν το λόγο που οι Κρητικοί έχουν τα χαμηλότερα ποσοστά σε καρκίνο και καρδιαγγειακά νοσήματα. Τελικά, μετά από έρευνες ανακάλυψαν ότι η καθημερινή τους διατροφή είναι που κάνει τη διαφορά. Τα λαχανικά, τα όσπρια, τα δημητριακά, το ελαιόλαδο ο περιορισμός του κόκκινου κρέατος και η κατανάλωση σε φρούτα και σαλάτες έχουν ευεργετικές επιπτώσεις στον οργανισμό. Έτσι, λοιπόν, η κρητική κουζίνα μελετήθηκε εκτενώς και αποτέλεσε την επιτομή της μεσογειακής διατροφής και τη βάση για τη δημιουργία διαιτολογικών προτύπων. Η σωστή διατροφή περιλαμβάνει σε καθημερινή βάση απεριόριστες ποσότητες χόρτων και λαχανικών (ωμών και βρασμένων) αλλά και φρούτα ενώ τα όσπρια και τα δημητριακά βρίσκονται στο τραπέζι δυο με τρεις φορές την εβδομάδα. Το ελαιόλαδο αντικαθιστά εντελώς τις μαργαρίνες και τα βούτυρα ενώ καθημερινά λίγο γάλα ή τυρί είναι απαραίτητα. Το κόκκινο κρέας δεν πρέπει να καταναλώνεται πάνω από μια φορά την εβδομάδα, ενώ τα πουλερικά το πολύ δύο. Τέλος, το ψάρι μπορεί να καταναλώνεται πολύ συχνότερα ενώ ένα ποτηράκι κόκκινο κρασί σε κάθε γεύμα συμπληρώνει ιδανικά το φαγητό. Επιπλέον, η κρητική κουζίνα δίνει υπέροχες λύσεις για όλους εκείνους που πρέπει να κόψουν το αλάτι είτε εξ αιτίας προβλημάτων υγείας όπως η υπέρταση είτε λόγω κατακράτησης υγρών, τα πιο πολλά φαγητά μπορούν να νοστιμίσουν αν ξέρετε να χρησιμοποιήσετε το κατάλληλο μπαχαρικό. Τότε, η γεύση του αλατιού δεν λείπει. Το θυμάρι, η ρίγανη, ο βασιλικός, ο δυόσμος μπορούν κάλλιστα να πάρουν τη θέση του (<http://www.cretetaxitransfers.gr/el/alternative-tourism.php>).

Εικόνα 11: Κρητική κουζίνα χοχλιοί (σαλιγκάρια) και ντάκος.

➤ **Ο Εκπαιδευτικός Τουρισμός στην Κρήτη**

Ο αρχαιολογικός και ο εκπαιδευτικός τουρισμός παρουσιάζουν ξεχωριστό ενδιαφέρον στη Κρήτη. Ο πρώτος σχετίζεται με την ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και μουσείων, καθώς και με την οργάνωση δικτύου περιπάτων αρχαιολογικών περιοχών, ενώ ο δεύτερος με την επίσκεψη και εκπαίδευση σχολείων κάθε βαθμίδας και ειδικών ομάδων επισκεπτών, σε αρχαιολογικούς χώρους, πολιτισμικά μνημεία, οικοσυστήματα κτλ. Η Κρήτη αποτελεί ένα σπηλαιολογικό παράδεισο, αφού οι ορεινοί της όγκοι αποτελούνται από ασβεστολιθικά πετρώματα που διαβρώνονται εύκολα από το πέρασμα του νερού, δημιουργώντας ποικίλους καρστικούς σχηματισμούς. Στην Κρήτη υπάρχουν τα τρία μεγαλύτερα σπηλαιοβάραθρα της Ελλάδας και περισσότερα από 3500 σπήλαια. Τα σπήλαια ήταν ανέκαθεν χώρος μυστηρίου και τόπος λατρείας. Εδώ σύμφωνα με τη μυθολογία γεννήθηκε και ανατράφηκε ο Δίας (Δικταίον & Ιδαίον Άντρο). Όμως λειτούργησαν και σαν ασφαλή καταφύγια των ντόπιων από τους διάφορους κατακτητές του νησιού και έγιναν τόποι μάχης, θυσίας και πόνου. Τα σπήλαια της Κρήτης είναι άρρηκτα δεμένα με την ιστορία της κάθε περιοχής, με μύθους και μυστικά που περιμένουν να τα ανακαλύψουμε μαζί.

Ορισμένα απο τα σπήλαια και τους αρχαιολογικούς χώρους της Κρήτης είναι:

Η Γόρτυνα ή Γόρτυς στην νότια Κρήτη, η πρωτεύουσα της Κρήτης την εποχή των Ρωμαίων, Το Δικταίο Άντρο και το Ιδαίο Άντρο, άραγε σε ποιο από τα δύο σπήλαια γεννήθηκε ο Δίας στην Κρήτη; Ζώμινθος, μια μινωική πόλη στην ορεινή Κρήτη, Καζάρμα, το φρούριο Καζάρμα στη Σητεία, Κομμός, η μινωική πόλη - λιμάνι της Φαιστού, Λισσός, μια αρχαία πόλη στη νοτιο-δυτική Κρήτη, ιστορία της Σπιναλόγκας, από την εποχή των Ενετών μέχρι το Διεθνές Λεπροκομείο στη Σπιναλόγκα, η αρχαία Φαλάσαρνα με το λιμάνι της που μεγάλος σεισμός ανέβασε πάνω από τη θάλασσα, η Φορτέτζα, το Ενετικό φρούριο Φορτέτζα στο Ρέθυμνο, το Μινωικό Παλάτι της Κνωσού, το Μινωικό Ανάκτορο στη Φαιστό, το Μινωικό Ανάκτορο των Μαλίων και το Μινωικό Ανάκτορο στην Κάτω Ζάκρο.

Μουσεία στην Κρήτη

Αρχαιολογικό μουσείο Ηρακλείου, Αρχαιολογικό μουσείο Χανίων, Αρχαιολογικό μουσείο Αγίου Νικολάου, Σητείας, το ιστορικό μουσείο Κρήτης στο Ηράκλειο, το Ναυτικό μουσείο στα Χανιά

(<http://www.explorecrete.com/greek/archaeology-gr.html>).

Ο Εναλλακτικός Τουρισμός στην Σαντορίνη

Γενικά

Το νησί **Σαντορίνη** ή **Θήρα** βρίσκεται στο νότιο Αιγαίο πέλαγος, στο νησιωτικό σύμπλεγμα των Κυκλάδων, νότια της Ίου και δυτικά από την Ανάφη. Απέχει από τον Πειραιά 134 ναυτικά μίλια και 68 ναυτικά μίλια από τη Κρήτη. Η έκταση της είναι 79,194 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η θέση της ως σταθμού στις θαλάσσιες επικοινωνίες ανάμεσα στην Κρήτη και την ηπειρωτική Ελλάδα από τη μία, και η ηφαιστειακή προέλευση του εδάφους της από την άλλη, καθορίζουν την πολιτιστική εξέλιξη του νησιού από την Αρχαιότητα μέχρι σήμερα.

Το όνομα «Κυκλάδες» αναφέρεται στα νησιά που σχηματίζουν έναν κύκλο γύρω από το ιερό νησί της Δήλου. Η Σαντορίνη (ή Θήρα) βρίσκεται στο νοτιότερο σημείο των Κυκλάδων και είναι στην ουσία ένα σύμπλεγμα νησιών που αποτελείται από τα νησιά της Θήρας, της Θηρασσίας, του Ασπρονησίου, της Παλαιάς και της Νέας Καμένης. Το νησιώτικο αυτό σύμπλεγμα δημιουργήθηκε λόγω της έντονης ηφαιστειακής δραστηριότητας – θα λέγαμε ότι πραγματικά ξεπρόβαλλε από τα σπλάχνα της γης. Στην αρχαιότητα ονομάζονταν Στρογγύλη λόγω του κυκλικού σχήματος της το οποίο άλλαξε με την έκρηξη του ηφαιστείου το 1630. Σήμερα η Σαντορίνη είναι γνωστή για το νεότερο ηφαίστειο της Ελλάδας και από τα πιο ενεργά ηφαίστεια της Ευρώπης. Η τελευταία ηφαιστειακή δραστηριότητα ήταν το 1950 και μελλοντικές εκρήξεις είναι σίγουρες. Η Σαντορίνη ανήκει στο ηφαιστειακό τόξο του Αιγαίου και χαρακτηρίζεται σαν ενεργό ηφαίστειο μαζί με τα Μέθανα, την

Μήλο και την Νίσυρο. Το έδαφος του νησιού είναι ηφαιστειογενές και από την πλευρά του ηφαιστείου είναι εξαιρετικά βραχώδες. Οι μαύρες παραλίες του νησιού, οι απότομοι γκρεμοί και τα ηφαιστειογενή πετρώματα δίνουν στο νησί μια ιδιαίτερη φυσιογνωμία. Το νησί της Σαντορίνης διαθέτει πολιτιστική και φυσική κληρονομία. Υπάρχει η δυνατότητα διαφοροποίησης της τουριστικής ανάπτυξης με την προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με αυτόν τον τρόπο θα αμβλύνονται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον του μαζικού και χρονικά εντοπισμένου τουρισμού που βιώνεται στο νησί της Σαντορίνης και παράλληλα αυξάνονται τα οικονομικά οφέλη από τον τουρισμό με επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και με διεύρυνση των ομάδων στόχων τουριστών που προσελκύονται στην περιοχή. Η Σαντορίνη μπορεί να συγκροτήσει ένα προορισμό εναλλακτικού τουρισμού συνδυάζοντας πολύμορφα την ποικιλία των πόρων που διαθέτει για την ανάπτυξη όλων σχεδόν των μορφών του εναλλακτικού τουρισμού (http://www.silverpalacesantorini.com/?page_id=153).

➤ **Ο Αγροτουρισμός στην Σαντορίνη**

Ο αγροτουρισμός της Σαντορίνης είναι συνυφασμένη έννοια με τον οινοτουρισμό. Αν κάποιος επισκεφθεί την περιοχή της Σαντορίνης, θα διακρίνει πως είναι κατάφυτη από μεγάλες ποσότητες αμπελιών. Η γενικότερη πορεία ανάπτυξης της περιοχής αυτής, συνδέεται άμεσα με την όποια εξέλιξη της καλλιέργειας των σταφυλιών στο πέρασμα των χρόνων. Στη νήσο Σαντορίνη καλλιεργούνται γνωστές ποικιλίες σταφυλιών, τα οποία προσφέρουν λόγω των συγκεκριμένων εδαφοκλιματικών συνθηκών, σταφύλια μόνο εκλεκτής ποιότητας με έντονο και ωραίο χρώμα, μεγάλο μέγεθος, ιδιαίτερο άρωμα και γεύση, σκληρότητα και αντοχή στη συντήρηση σε ψυκτικούς θαλάμους και με άριστες οργανοληπτικές ιδιότητες από οκτώ έως εννέα μήνες. Τα κρασιά που παράγονται και παρασκευάζονται στην περιοχή της Σαντορίνης αποτελούν στις μέρες μας το σήμα κατατεθέν της περιοχής και έχουν γίνει γενικώς γνωστά με το εμπορικό όνομα του εκάστοτε παραγωγού. Στην Σαντορίνη υπάρχουν αγροτουριστικά καταλύματα με αμπελώνες, που δίνουν την ευκαιρία στον επισκέπτη να συμμετέχει ενεργά σε αγροτικές δραστηριότητες, όπως ο τρύγος και το πάτημα σταφυλιών. Το σίγουρο είναι ότι στη Σαντορίνη ο επισκέπτης μπορεί, όποια εποχή του χρόνου κι αν το επισκεφθεί, να θαυμάσει τον τοπικό αμπελώνα, να ενημερωθεί για τις ποικιλίες του, για τις μεθόδους της καλλιέργειας, για τις διαδικασίες οινοποίησης και

εμφιάλωσης είτε πρόκειται για οικιακές παραδοσιακές είτε για σύγχρονες, ενώ θα μπορέσει να δοκιμάσει και τα μοναδικής ποιότητας κρασιά του τόπου. Αξίζει δε να αναφέρουμε ότι μεγάλο μέρος των καλλιεργειών του νησιού είναι και έχουν χαρακτηριστεί ως βιολογικές και οργανικές που σημαίνει ότι στους αμπελώνες δεν χρησιμοποιούνται φάρμακα, όπως επίσης και κατά την διαδικασία της οινοποίησης. Οι προετοιμασίες ξεκινούν τις πρώτες μέρες του Αυγούστου. Τα σταφύλια μεταφέρονταν στην κανάβα (οινοποιείο) και ανάλογα με το χρώμα τους (άσπρα ή μαύρα), τα ρίχνουν σε χωριστό πατητήρι.

Στη συνέχεια πατιούνται και αποθηκεύονται σε βαρέλια. Στις 22 Οκτωβρίου, στη γιορτή του Αγίου Αβερκίου, ανοίγονται τα βαρέλια και δοκιμάζονται τα κρασιά. Τα βαρέλια σταυρώνονται με κλαδί βασιλικού, αγιασμένο από τον παπά. Ψέλλνοντας δοκιμάζουν το καινούριο κρασί. Ακολουθεί γλέντι με τραγούδια και χορούς (http://www.santorini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=131&Itemid=106&lang=el , <http://santorini-living.blogspot.gr/p/a.html>).

➤ **Ο Οικοτουρισμός στην Σαντορίνη**

Οι Κυκλάδες χαρακτηρίζονται από την παρουσία μεγάλου αριθμού χερσαίων και θαλάσσιων οικοτόπων. Στο πλαίσιο του προγράμματος "Αναγνώριση και περιγραφή των Τύπων Οικοτόπων σε Περιοχές Ενδιαφέροντος για τη παρατήρηση της Φύσης" έγινε καταγραφή 20 περιοχών που εντάσσονται στο δίκτυο Natura 2000 και υπάγονται στο Νομό Κυκλάδων. Ενδεικτικά αναφέρονται οι πιο αξιόλογες περιοχές όπως η Άνδρος, η Ανάφη, η Κίμωλος, η Μήλος, η Σαντορίνη, η Σίφνος, η Τήνος, κτλ.

Η πανίδα στην περιοχή μελέτης είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα διότι περιλαμβάνει:

- Μεγάλο αριθμό ειδών ασπόνδυλων και σπονδυλωτών που είναι ενδημικά της Ελλάδας πολλά από τα οποία είναι στενότοπα ενδημικά, απαντώνται δηλαδή σε ένα μόνο νησί ή βραχονησίδα της περιοχής.
- Μεγάλο αριθμό ειδών που αναφέρονται στο Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων

Σπονδυλωτών της Ελλάδας και προστατεύονται από διεθνείς Συμβάσεις και Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και από την ελληνική νομοθεσία. Ειδικότερα για την ορνιθοπανίδα θα πρέπει να επισημανθεί ο σημαντικός ρόλος της περιοχής για τη διατήρησή της αφού προστατευόμενα είδη πτηνών χρησιμοποιούν την περιοχή ως σταθμό ανάπαυσης κατά την κρίσιμη περίοδο της αποδημίας τους. Χαρακτηριστική επίσης είναι η παρουσία πληθυσμών αρπακτικών πτηνών που, αν και είναι μικροί, θεωρούνται σημαντικοί διότι στην υπόλοιπη χώρα παρατηρείται δραματική μείωση ή και εξαφάνισή τους.

Στην Σαντορίνη ο επισκέπτης –τουρίστας μπορεί να απολαύσει την περιοχή του βουνού Προφήτη Ηλία, τις τριγύρω τοποθεσίες και δύο μικρά νησιά(Νέα και Παλιά Καμένη). Ο Προφήτης Ηλίας είναι η μοναδική τοποθεσία στο νησί που έχει ασβεστολιθικά πετρώματα, σε αντίθεση με το υπόλοιπο του νησιού που καλύπτεται από τα προϊόντα της ηφαιστειακής έκρηξης. Στην κορυφή του βουνού είναι κτισμένο το ομώνυμο Μοναστήρι. Στους πρόποδες του βουνού κοντά στα χωριά Καμάρι, Εμπορείο και Περίσσα υπάρχουν αμπελώνες, ενώ το υπόλοιπο του βουνού καλύπτεται από τυπικά αιγαιακά φρύγανα. Στην περιοχή του χωριού Καμάρι, υπάρχει μία σπηλιά με ενδημικά ασπόνδυλα. Η αρχαία Θήρα βρίσκεται στην κορυφή του λόφου, βόρεια της Περίσας. Δύο μικρά νησιά δημιουργήθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν από την έκρηξη του ηφαιστείου. Η επιφάνειά τους αποτελείται από άγονα εδάφη που καλύπτονται από λάβα και χαρακτηρίζονται κυρίως από πρωτογενή βλάστηση. Οι ακτές συνίστανται από απόκρημνα βράχια, με σχεδόν κάθετες πλευρές δίπλα στη θάλασσα.

Η θαλάσσια έκταση, που περιβάλλει τις βραχονησίδες αυτές, έχει σκληρό υπόστρωμα και χαρακτηρίζεται από την παρουσία θερμών πηγών και ατμίδων (<http://www.minenv.gr/1/12/121/12103/viotopoi/g4220003.html>).

➤ **Ο Πολιτιστικός Τουρισμός στην Σαντορίνη**

Η Σαντορίνη έχει μεγάλη χορευτική παράδοση που διαφέρει από χωριό σε χωριό όπως επίσης και από τα υπόλοιπα νησιά του Αιγαίου ως αποτέλεσμα των πολλών επιρροών της, με τους χορούς της να είναι κυρίως γρήγοροι και να χορεύονται ομαδικά αλλά και σε ζευγάρια. Οι πιο γνωστοί, ο "Μπάλος" και ο "Συρτός" συνεχίζουν να χορεύονται σε πολλές περιοχές και περιπτώσεις στην Σαντορίνη.

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός, για όσους ενδεχομένως να θεωρούν ότι "τα έθιμα σιγά σιγά τείνουν να εκλείψουν", ότι οι χοροί της Σαντορίνης χορεύονται από δεκάδες ανθρώπους σε κάθε ευκαιρία γιορτής τα καλοκαίρια αλλά και τους χειμώνες σε θρησκευτικές ή οικογενειακές εκδηλώσεις.

Σε πολλές περιπτώσεις σχήματα και συγκροτήματα παραδοσιακών χορών της Σαντορίνης έχουν συμμετάσχει σε εγχώριους και διεθνείς διαγωνισμούς αποσπώντας σημαντικές διακρίσεις. Παράλληλα, χορευτικά σχήματα της Σαντορίνης ανταποκρίνονται σε προσκλήσεις να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις που γίνονται σε ολόκληρη την Ελλάδα, ενώ και στο νησί, κυρίως τα καλοκαίρια, φιλοξενούνται χορευτικά σχήματα από άλλες περιοχές, στο πλαίσιο «φεστιβάλ παραδοσιακών χωρών» που διοργανώνονται συχνά.

Η μουσική παράδοση της Σαντορίνης είναι πλούσια και έχει σημαντικές διαφορές από αυτή των άλλων νησιών που υπό τον όρο "νησιώτικα" συμπεριλαμβάνουν όλα σχεδόν τα ήδη της χορευτικής μουσικής ως αποτέλεσμα της σύμπραξης του βιολιού, του λαούτου και της λύρας.

Ετσι ο κάθε επισκέπτης μπορεί να παρακολουθήσει κατά την διάρκεια της παραμονής του, μια λαϊκή παραδοσιακή γιορτή με την συμμετοχή ντόπιων μουσικών. Οι αφορμές άλλωστε κατά την διάρκεια του καλοκαιριού είναι πολλές. Λαϊκές παραδοσιακές μουσικές έχει την ευκαιρία να ακούσει κανείς στα περισσότερα πανηγύρια που ακολουθούν τις θρησκευτικές γιορτές, σε εκδηλώσεις της Δημοτικής Αρχής όπου παρουσιάζονται τα χορευτικά σχήματα του Δήμου, σε γάμους Ελλήνων αλλά και επισκεπτών του νησιού, σε αρραβώνες, καθώς και σε πολλές λαογραφικές κυρίως εκδηλώσεις που διοργανώνουν κατά την διάρκεια του καλοκαιριού οι σύλλογοι του νησιού.

Η εμπειρία είναι εξαιρετική και σε συνδυασμό με το φαγητό και το κρασί που στις περισσότερες εκδηλώσεις προσφέρονται δωρεάν, αποτελούν μια από τις καλύτερες αναμνήσεις που μπορεί κανείς να πάρει μαζί του από την Σαντορίνη(http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_7516.html).

Εικόνα 12 : 15νθήμερο φεστιβάλ παραδοσιακών χορών στη Σαντορίνη

Τη δυνατότητα να μνηθούν στον ελληνικό πολιτισμό και συγχρόνως να εξασκηθούν στην ελληνική γλώσσα προσφέρει το Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού σε ενήλικους, οι οποίοι επισκέπτονται κάθε εβδομάδα ιδιαίτερα σημεία της Σαντορίνης, για να μάθουν για τη ζωή των ντόπιων, τις εργασίες, τις κατοικίες και τις συνήθειές τους. Για τους ξένους επισκέπτες που επιθυμούν να μάθουν βασικά στοιχεία της ελληνικής γλώσσας σε ένα ταχύρυθμο πρόγραμμα δύο ωρών το Κέντρο ετοίμασε ένα μάθημα survivalGreek (ελληνικά για τις βασικές καθημερινές ανάγκες), όπου μαθαίνουν να συστήνονται, να εκφράζουν τις προτιμήσεις τους και να παραγγέλνουν σε εστιατόρια και καφέ. Αν συνεχίσουν, οι επισκέπτες θα μάθουν να προσανατολίζονται και να ζητούν πληροφορίες για τα ξενοδοχεία και τα δρομολόγια. Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συνεργασία με τα ξενοδοχεία του νησιού. Φυσικά υπάρχει και το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, με 73 ώρες σε δύο εβδομάδες, όπου με υπερεντατικό ρυθμό οι ξενόγλωσσοι ενήλικοι σπουδαστές μαθαίνουν τη γλώσσα μας. Μαθήματα παραδοσιακής κουζίνας στο Μεγαλοχώρι, ελληνικών τραγουδιών, κεραμικής, επισκέψεις σε μέρη με ιδιαίτερη φυσική ομορφιά αλλά και πολιτιστική αξία, επισκέψεις στην Ένωση Συνεταιρισμών SantoWines, σε πανηγύρια και μουσεία συνθέτουν το πλούσιο πολιτιστικό πρόγραμμα των επισκεπτών της Σαντορίνης που ενδιαφέρονται για το νησί και για τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό. Το πρόγραμμα αυτό υλοποιείται και σε συνεργασία με τα τουριστικά γραφεία του νησιού(<http://www.koinignomi.gr/news/paideia/2014/08/08/politistikos-kai-ekpaideytikos-toyrismos.html>).

➤ **Ο Επαγγελματικός/Συνεδριακός Τουρισμός στην Σαντορίνη**

Στην Σαντορίνη υπάρχει ένα απο τα τέσσερα συνεδριακά κέντρα των Κυκλάδων και φυσικά ξενοδοχεία που διαθέτουν εγκαταστάσεις για την φιλοξενία των συνεδρίων. Τις βασικές προϋποθέσεις ανάπτυξης ενός προϊόντος συνεδριακού τουρισμού διαθέτουν σήμερα η Σαντορίνη και η Μύκονος λόγω των μεγάλων τουριστικών μονάδων και των διεθνών αεροδρομίων. Στην Σαντορίνη έχουν διοργανωθεί δεκάδες διεθνή αλλά και εθνικής εμβέλειας και ακροατηρίου συνέδρια με θέμα την καλλιέργεια των αμπελιών και τις διαδικασίες, παραδοσιακές και σύγχρονες, της οινοποίησης, με τους ντόπιους αμπελοκαλλιεργητές και οινοπαραγωγούς να είναι από τους πιο ενημερωμένους και συνειδητοποιημένους ως προς το αντικείμενο και το προϊόν τους, στην Ελλάδα.

Η Ένωση Συνεταιρισμών Θηραϊκών Προϊόντων στην προσπάθειά της να ενημερώνει διαρκώς τους αμπελοκαλλιεργητές αλλά και τους ενδιαφερόμενους οινοπαραγωγούς διοργανώνει πολύ συχνά σεμινάρια καθ όλη την διάρκεια του χρόνου με θέματα σχετικά με την καλλιέργεια, την οινοποίηση καθώς και το σύγχρονο μάρκετινγκ του τελικού προϊόντος(http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_7516.html).

➤ **Ο Θαλάσσιος Τουρισμός στην Σαντορίνη**

Ο θαλάσσιος τουρισμός, και κυρίως η ιστιοπλοΐα βρίσκει στο σύνολο των Κυκλάδων έναν ιδανικό χώρο ανάπτυξής του. Λόγω του πολυνησιακού χαρακτήρα τους, της μορφολογίας των νησιών, του κλίματος και των φυσικών και πολιτιστικών τους πόρων, η περιοχή διαθέτει ένα ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη της συγκεκριμένης ειδικής μορφής τουρισμού. Το κάθε νησί έχει τις φυσικές και πολιτιστικές προϋποθέσεις (παραλίες, φυσικά αγκυροβόλια, αξιόλογο τοπίο, γραφικά λιμανάκια, αξιοθέατα) αλλά και τις βασικές λιμενικές εγκαταστάσεις για να αποτελεί σταθμό σε θαλάσσιες διαδρομές. Επίσης οι αποστάσεις μεταξύ των νησιών είναι τέτοιες ώστε να επιτρέπουν την εύκολη μετάβαση από το ένα στο άλλο σε λίγες ώρες διευκολύνοντας την δημιουργία σχεδόν απεριόριστων συνδυασμών με μεγάλο ενδιαφέρον και εναλλαγή.

Σε όλες τις παραλίες της Σαντορίνης, ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει θαλάσσια σπορ και καταδύσεις, καθώς πρόκειται για ένα νησί που έχει άριστη

τουριστική υποδομή και προσφέρει όλες τις σύγχρονες ανέσεις. Ο βυθός της Σαντορίνης προσφέρεται για καταδύσεις που χαρίζουν εντυπωσιακές εικόνες. Εξαιρετική περιοχή για κατάδυση είναι το ακρωτήριο Τρυπητή στη Θηρασιά και ο Ταξιάρχης με το ναυάγιο, στην Παλιά Καμένη. Ο ύφαλος στην περιοχή Αδιάβατη (εντός της Καλντέρας, νότια, κοντά στο Ακρωτήριο) προσφέρεται επίσης για βουτιές. Ο επισκέπτης για να ανακαλύψει τις σπηλιές, πρέπει να καταδυθεί στα Μέσα Πηγάδια και στον αποκαλούμενο βράχο του Ινδιάνου, ή Μαρινάτου (που προσομοιάζει με την κατατομή του διάσημου καθηγητή και ανασκαφέα του προϊστορικού οικισμού του Ακρωτηρίου). Άλλες περιοχές που προσφέρονται είναι η Αρμένη κοντά στην Οία (για wall dive), το Αμμούδι και το Ασπρονήσι.

Στην Σαντορίνη ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να εξασκηθεί στο αγαπημένο του θαλάσσιο σπορ στις περισσότερες οργανωμένες παραλίες της, πιο οργανωμένες παραλίες με εγκαταστάσεις για θαλάσσια σπορ υπάρχουν στον Περίβολο, την Περίσσα και το Καμάρι. Υπάρχει κάθε είδους αθλητική δραστηριότητα μέσα από μια Πλούσια Κατηγορία όπως:

Ιστιοπλοΐα, Ημερήσιες εκδρομές είτε ιδιωτικές είτε με γκρουπ, Καταδύσεις στους μαγευτικούς βυθούς του νησιού, Υποβρύχιο ψάρεμα, Jet ski, Wind surfing, Kite boarding, Water ski, Wake board, Canoe kayak, Pedal boats(http://www.santorini.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=155&Itemid=101&lang=el).

Εικόνα 13 : jetski Περίβολο Σαντορίνης

➤ Ο Ορεινός Τουρισμός στην Σαντορίνη

Στο Μέσα Βουνό και στην πλευρά της καλντέρας έχουν χαραχθεί αναρριχητικές διαδρομές για όσους αγαπούν να σκαρφαλώνουν σε κορυφές. Ο συνδυασμός της πεζοπορίας με τη θέα στην καλντέρα γίνεται μια μοναδική εμπειρία για όσους αγαπούν το περπάτημα. Υπάρχουν πολλές διαδρομές βέβαια και στην ενδοχώρα και το Μέσα Βουνό. Μερικές από αυτές είναι:

Φηρά - Οία: Η πιο διάσημη πεζοπορική διαδρομή στο νησί. Διαρκεί 2 ½ με 3 ώρες και ο επισκέπτης έχει σε όλη τη διαδρομή την καλντέρα στο πλευρό του.

«Κρυφό Σχολειό» - Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία: Στο τέλος του χωριού του Πύργου ο επισκέπτης μπορεί να ακολουθήσει το πέτρινο μονοπάτι που φτάνει μέχρι το μοναστήρι του Προφήτη Ηλία. Η διαδρομή διαρκεί περίπου μισή ώρα.

Προφήτης Ηλίας - Αρχαία Θήρα: Αν ο επισκέπτης τουρίστας δεν θέλει να ανέβει την ανηφόρα προς τον Προφήτη Ηλία, μπορεί να αφήσει το αυτοκίνητο του στο μοναστήρι και να ακολουθήσει το δρόμο που οδηγεί στην Αρχαία Θήρα. Η θέα είναι εντυπωσιακή και η διαδρομή διαρκεί περίπου μία ώρα (<http://www.santorini365.com/el/climbing-santorini>).

Εικόνα 14: Αναρριχητικό πεδίο Θηράς

Ακολουθώντας το μοντέλο που εφαρμόζουν πολλοί προορισμοί του εξωτερικού, η Σαντορίνη, προσελκύει νέους επισκέπτες με ειδικά ενδιαφέροντα σε εκτός αιχμής περίοδο με αφορμή την οργάνωση αθλητικών γεγονότων. Ειδικότερα, τον

τελικό του Red Bull Art of Motion 2013 στη Σαντορίνη, στον οποίο συμμετείχαν 18 αθλητές freerunners απο όλο τον κόσμο. Το 2011, πρώτη χρονιά οργάνωσης, η Σαντορίνη επελέγη ως ο κορυφαίος προορισμός free running (<http://www.kathimerini.gr/498408/article/oikonomia/epixeirhseis/epimhkynshtoyristikhs-sezon-me-en>)

Λόγω της μορφολογίας της Σαντορίνης (απότομοι γκρεμοί- βαθιά νερά) ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να αναπτυχθεί μέσα σε στενά όρια και πάντα οργανωμένα. Για αυτό το λόγο ο αθλητικός τουρισμός μπορεί να λειτουργήσει ως συνοδευτική δραστηριότητα μίας άλλης μορφής τουρισμού, π.χ. του θαλάσσιου και του ορεινού που έχουμε αναφέρει και παραπάνω. Πέρα από αυτές τις δραστηριότητες, ο επισκέπτης στην Σαντορίνη μπορεί να απολαύσει την ιστιοπλοΐα, καθώς στο νησί υπάρχουν κέντρα όπου ο τουρίστας μπορεί να ενοικιάσει ιστιοπλοϊκό και να εξασκηθεί στο αγαπημένο του άθλημα στα νερά της Σαντορίνης .

➤ **Ο Εκπαιδευτικός Τουρισμός στη Σαντορίνη**

Στην ιδιαίτερη φυσιογνωμία του νησιού συνεισφέρει ένας σημαντικός αρχαιολογικός πλούτος. Ο "προϊστορικός οικισμός του Ακρωτηρίου" βρίσκεται στο νοτιοανατολικό άκρο της Σαντορίνης και του ομώνυμου οικισμού. Στον χώρο σώζονται ανέγγιχτα σχεδόν απο τον χρόνο, τριώροφες κατοικίες, τα τείχη της πόλης και τα σκαλοπάτια των δρόμων της, η θαυμάσια αισθητικής και τεχνικής τοιχογραφίες, καθώς επίσης και τα εκατοντάδες αντικείμενα καθημερινής χρήσης (εργαλεία, σκεύη κλπ) που κατασκεύασε και χρησιμοποιούσε η κοινωνία του Ακρωτηρίου το 3000π.Χ. Η πολύ ισχυρή και καταστροφική έκρηξη του Ηφαιστείου το 1500 π.Χ. αφάνισε κάθε μορφή ζωής απο ολόκληρο το νησί και έθαψε κάτω απο τόνους λάβας και τέφρας (θηραϊκής άσπας) ολόκληρο τον οικισμό τμήμα του οποίου σώζεται σήμερα. Ένα πολύ σημαντικό κομμάτι του τουρισμού καθώς και της δημοτικότητας και αναγνωρισιμότητας της Σαντορίνης, βασίστηκε στην ανακάλυψη και ύπαρξη του αρχαιολογικού αυτού χώρου, με την μεγάλη

σημασία για την διεθνή αρχαιολογική κοινότητα. Μετά την ολοκλήρωση του νέου βιοκλιματικού στεγάστρου των αρχαιοτήτων, και την διαμόρφωση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος χώρου του, ο αρχαιολογικός χώρος είναι επισκέψιμος καθ όλη την διάρκεια της ημέρας, στο μεγαλύτερο μέρος του χρόνου. Η Σαντορίνη διαθέτει επίσης μία μοναδική κληρονομιά λαϊκής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής που είναι ευκολο να διακρίνει ο επισκέπτης στους οικισμούς του Βόθωνα, της Μεσαριάς, της Φοινικιάς και του Μεγαλοχωρίου, καθώς και εξελιγμένους οχυρωματικούς οικισμούς στον Πύργο, το Εμπορείο και το Ακρωτήριο τους οποίους αξίζει να επισκεφθούν, περπατήσουν και να φωτογραφίσουν.

Μουσεία

Η Σαντορίνη διαθέτει περισσότερα από 14 Μουσεία δημόσια και ιδιωτικά, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι ανοιχτά και επισκέψιμα τους καλοκαιρινούς μήνες, έχει 2 Αρχαιολογικά Μουσεία, το "Μουσείο Προϊστορικής Θήρας" που λειτούργησε για πρώτη χρονιά το 2004 και το "Αρχαιολογικό Μουσείο Θήρας" το οποίο μετά την ανακαίνισή του εξ αιτίας του σεισμού του 1956, ξανάνοιξε και λειτουργεί όπως είναι σήμερα, από το 1960. Και τα δύο βρίσκονται στα Φηρά, το πρώτο στην είσοδο της πόλης και το δεύτερο στο κέντρο της, δίπλα στο τελεφερίκ. Στο "Μουσείο Προϊστορικής Θήρας, ο επισκέπτης μπορεί να δει μερικές από τις σημαντικότερες και διεθνούς αρχαιολογικού ενδιαφέροντος τοιχογραφίες που βρέθηκαν στον Προϊστορικό Οικισμό του Ακρωτηρίου καθώς και σημαντικά αντικείμενα από την Νεολιθική μέχρι την Ύστερη Εποχή. Στο "Αρχαιολογικό Μουσείο Θήρας" μπορεί να θαυμάσει αντικείμενα και αγάλματα από την Αρχαϊκή, Ρωμαϊκή, Ελληνιστική και Γεωμετρική περίοδο, που βρέθηκαν σε ανασκαφές στην Σαντορίνη. Και τα δύο Μουσεία έχουν ευρήματα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας και είναι ανα τον κόσμο γνωστά για τον πλούτο τους ενώ κάθε χρόνο δέχονται χιλιάδες έλληνες και ξένους επισκέπτες.

"**Santozeum**" - Η Έκθεση των αναπαραγωγών των τοιχογραφιών της προϊστορικής πόλης του Ακρωτηρίου". Η συλλογή η οποία από το καλοκαίρι του 2011 φιλοξενείται σε νέο χώρο, στο "Αρχοντικό της οικογένειας Νομικού" στα Φηρά, παρουσιάζει τα πιστά αντίγραφα των τοιχογραφιών της προϊστορικής πόλης του Ακρωτηρίου, μιας και οι περισσότερες από τις αυθεντικές τοιχογραφίες δεν είναι συντηρημένες και δεν εκτίθενται. Η συλλογή, στον νέο της χώρο με υπέροχη θέα στην καλντέρα, είναι ανοιχτή και επισκέψιμη καθημερινά από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Το "**Ναυτικό Μουσείο**" βρίσκεται στην Οία και στους χώρους του ο επισκέπτης μπορεί να δει αντικείμενα, φωτογραφίες, χειρόγραφα, ημερολόγια, μακέτες πλοίων

και έγγραφα σχετικά με την πλούσια και σημαντική ναυτική ιστορία του νησιού απο τις αρχές του 1900 μέχρι και το 1940 περίπου οπότε και η μηχανοκίνητη ναυσιπλοΐα οδήγησε στην απόσυρση των ιστιοφόρων που είχαν έδρα το λιμάνι της Οίας.

Το "**Μουσείο του Μεγάρου Γκύζη**" ως μέρος του Πολιτιστικού Κέντρου "Μέγαρο Γκύζη" που βρίσκεται στα Φηρά, ιδρύθηκε και λειτουργεί απο την Καθολική Επισκοπή Θήρας. Το Μουσείο φιλοξενεί παλιούς χάρτες και γκραβούρες της Σαντορίνης, χειρόγραφα, φωτογραφίες απο τα παλιά χρόνια, κοστούμια της παλιάς εποχής και πίνακες ζωγραφικής. Κάθε Αύγουστο στο Μέγαρο Γκύζη διοργανώνεται φεστιβάλ πολιτιστικών εκδηλώσεων με συναυλίες νέων Ελλήνων μουσικών, εικαστικές εκδηλώσεις, εκθέσεις ζωγραφικής και χαρακτικής, παρουσιάσεις βιβλίων κ.α.

Το "**Λαογραφικό Μουσείο Λιγνού**" φιλοξενείται σε χώρους, πολλοί εκ των οποίων υπόσκαφοι, που δημιουργήθηκαν το 1861 για να λειτουργήσουν ως αρχοντικό και οινοποιείο. Ο ιδιοκτήτης του Μουσείου κ. Λιγνός μετά απο χρόνια έρευνας και αναζήτησης κατόρθωσε να συγκεντρώσει και να συντηρήσει πολλά παλιά αντικείμενα τα οποία σήμερα εκθέτει σε χώρους που έχουν διαμορφωθεί έτσι ώστε να παρουσιάζουν το πώς ήταν τα παλιά χρόνια διάφορες μικρές εμπορικές επιχειρήσεις του τόπου, όπως το υποδηματοποιείο, το βαρελοποιείο κ.α.

Το "**Μουσείο Ορυκτών και Πετρωμάτων**" στην Περίσα αν και μικρό σε μέγεθος οι συλλογές και τα εκθέματά του είναι σημαντικά σε αξία και παρουσιάζουν ενα μέρος της γεωλογικής ιστορίας του νησιού.

Η "**Συλλογή Εικόνων και Βυζαντινών Κειμηλίων Πύργου**" αν και περιορισμένη σε μέγεθος φιλοξενεί πολλά και σημαντικά αντικείμενα καθημερινής χρήσης αλλά και θρησκευτικής λατρείας που χρησιμοποιούνταν τα προηγούμενα χρόνια αλλά και την Βυζαντινή περίοδο

Το "**Μουσείο Αρχαίων Ελληνικών και Βυζαντινών Μουσικών Οργάνων**" στην Οία είναι το πιο καινούργιο Μουσείο της Σαντορίνης που εγκαινιάστηκε την Άνοιξη του 2010 και αν και ολοκαίνουργιο έχει καταφέρει να αποκτήσει ενθουσιώδεις φίλους και να δημιουργήσει θετικότες εντυπώσεις στους χιλιάδες ανθρώπους που το επισκέφθηκαν.

Το "**Μουσείο Οίνου της οικογένειας Κουτσογιανόπουλου**" είναι το μοναδικό Μουσείο Οίνου στην Ελλάδα και ενα απο τα δημοφιλέστερα και με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην Σαντορίνη.

Ο εκθεσιακός χώρος που βρίσκεται στο προσεκτικά ανακαινισμένο και εν λειτουργία οινόποιείο "Art Space" δεν μπορεί ακριβώς να χαρακτηριστεί Μουσείο, πλήν όμως είναι ένας απο τους εντυπωσιακότερα συντηρημένους εκθεσιακούς χώρους στην Σαντορίνη ο οποίος κάθε καλοκαίρι απο το 1998 φιλοξενεί έργα αναγνωρισμένων αλλά και ανερχόμενων Ελλήνων και ευρωπαϊών καλλιτεχνών.

Το "Santorini of the past Cultural village / Παραδοσιακό Χωριό - η Σαντορίνη που έφυγε" βρίσκεται στον Πύργο και αποτελείται απο ενα συγκρότημα κατοικιών στα οποία εκτίθενται αντικείμενα, βιβλία, φωτογραφίες και ανθρώπινα ομοιώματα που αναπαριστούν την ζωή και την καθημερινότητα στην Σαντορίνη τα παλιά χρόνια.

Το "**Αρχοντικό Αργυρού**" στην Μεσαριά είναι ενα πολύ όμορφα και με γούστο ανακαινισμένο αρχοντικό κατασκευασμένο στις αρχές του αιώνα που σήμερα λειτουργεί ως Μουσείο, παρουσιάζοντας τα αντικείμενα της καθημερινής χρήσης εκείνης της εποχής.

Το "**Μπελλώνειο Πολιτιστικό Κέντρο**" δεν θεωρείται Μουσείο πλήν όμως απο το 1994 οπότε και λειτουργεί έχει φιλοξενήσει τις περισσότερες και σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις της Σαντορίνης αποτελώντας τον πυρήνα της πολιτιστικής δραστηριότητας του νησιού.

Το "**Συνεδριακό Κέντρο Νομικού**" δεν θεωρείται Μουσείο, στους χώρους του όμως φιλοξενήθηκε απο το 1998 η "Εκθεση των αναπαραγωγών των τοιχογραφιών της προϊστορικής πόλης του Ακρωτηρίου" που απο το 2011 βρίσκεται στον νέο της χώρο "Santozeum" στα Φηρά. Στο "Συνεδριακό Κέντρο Νομικού" πραγματοποιούνται κυρίως συνέδρια ενώ σε πολλές περιπτώσεις έχει φιλοξενήσει παρουσιάσεις και μουσικές παραστάσεις. Πρόκειται για πολύ όμορφους και με γούστο συντηρημένους χώρους με υπέροχη θέα στην καλντέρα(http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_16.html).

➤ **Ο Τουρισμός Υγείας στη Σαντορίνη**

Η δημιουργία των θερμών πηγών στο νησί της Σαντορίνης οφείλεται , εξαιτίας του ενεργού ηφαιστείου, στην ύπαρξη λιωμένου πετρώματος (μάγματος), που

βρίσκεται σε σημαντικές ποσότητες σε βάθος 3-4 χλμ. κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Στο νησί της Θήρας, οι θερμές εκδηλώσεις εντοπίζονται στο δυτικό περιθώριο του προηφαιστειακού υποβάθρου. Τρεις κύριες θερμές πηγές υπάρχουν εδώ: της Πλάκας και στο Αθέρμι Χριστού στην ακτή των πρανών της καλντέρας, και τέλος, η Βλυχάδα στη νοτιότερη ακτή του νησιού. Κατά μήκος των ακτών της Παλαιάς και Νέας Καμένης εμφανίζονται πολλές θερμές πηγές. Οι δύο κυριότερες εντοπίζονται κατά μήκος της ενεργής τεκτονικής γραμμής των Καμένων, στον ισθμό μεταξύ Παλαιάς και Νέας Καμένης.

Αναλυτικότερα :

Πηγή Νέας Καμένης-Ορμός Αφροέσσας .Η πηγή αυτή εντοπίζεται στο ηφαιστειο η αλλιώς Νέα καμένη και η πρόσβαση σε αυτήν είναι αρκετά δύσκολη καθώς είναι δυνατή μόνο από θαλάσσης. Η προσέγγιση σε αυτήν γίνεται μόνο με καΐκια η βάρκες τα οποία σταματούν σε απόσταση τουλάχιστον δεκαπέντε μέτρα από την πηγή λόγω επικινδυνότητας βυθίσματος. Έτσι οι επισκέπτες κολυμπούν από τα καΐκια, για να φτάσουν στην πηγή. Η μέγιστη θερμοκρασία που έχει καταγράψει είναι 34ο c και η πηγή αυτή διακρίνεται για τα σιδηρούχα νερά της.

Πηγή Παλαιάς Καμένης-Ορμός Αγίου Νικολάου. Η πηγή του Α. Νικολάου βρίσκεται σε ένα μικρό ηφαιστειογενές νησί δίπλα στο ηφαιστειο. Το νησί αυτό δημιουργήθηκε το 726 μΧ. και κατά μήκος των ακτών του εμφανίζονται πολλές θερμές πηγές. Η κυριότερη θερμή πηγή του νησιού βρίσκεται στον όρμο του Αγίου Νικολάου. Η πρόσβαση και αυτήν την πηγή γίνεται μόνο από την θάλασσα με τον ίδιο τρόπο όπως στην πηγή της Νέας Καμένης. Επίσης στο νησί υπάρχουν θερμά αέρια που εξέρχονται από ατμίδες. Η μέγιστη θερμοκρασία που έχει καταγράψει σε αυτήν την πηγή είναι 38ο c και την χαρακτηρίζουν τα κίτρινα από το θειάφι νερά της. Στις πηγές αυτές πραγματοποιούνται καθημερινά ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες πολλές εκδρομές ,οι οποίες οργανώνονται από τα διάφορα τοπικά πρακτορεία και περιλαμβάνουν επίσκεψη στο ηφαιστειο με ξενάγηση και μπάνιο στα ζεστά νερά των πηγών της Παλαιάς ή της Νέας καμένης.

Εικόνα 15: Πηγή Α. Νικολάου

Πηγη Πλάκας . Η πηγή αυτή βρίσκεται στον οικισμό του Μεγαχοχωρίου στην ακτή της καλντέρας. Η μέση θερμοκρασία που έχει καταγραφεί είναι 33,6ο c. Η περιοχή όπου αναβλύζει η πηγή αυτή ανήκει στην οικογένεια Γαβαλά. Η ανάγκη των λουόμενων για παραμονή στην πηγή τουλάχιστον 10 ημερών για συνεχόμενα λουτρά οδήγησε την οικογένεια Γαβαλά στην δημιουργία υπόσκαφων δωματίων το 1916. Ο αριθμός των δωματίων αυξανόταν με το πέρασμα των χρόνων φτάνοντας περίπου στο σύνολο τα είκοσι, παρέχοντας μόνο τις βασικές ανέσεις ενώ στην ίδια περιοχή δημιουργήθηκε και εκκλησία. Στον χώρο όπου αναβλύζει η πηγή δημιουργήθηκε λουτρό για τη διευκόλυνση των επισκεπτών, στο οποίο γινόταν χρήση πάντα από έναν μόνο επισκέπτη - λουόμενο τη φορά και μετά άδειαζαν το λουτρό για χρήση του επόμενου λουόμενου. Το λουτρό ξαναέμιζε μόνο του μετά από δέκα περίπου λεπτά. Η διάρκεια του λουτρού που είχε ο κάθε επισκέπτης – λουόμενος στην διάθεση του ήταν γύρω στα 45 λεπτά και κοστολογούνταν από 1 δραχμή την ημέρα στην οποία περιλαμβανόταν και το δωμάτιο. Τα δωμάτια αυτά λειτούργησαν έως τις αρχές του 1980 περίπου καθώς υπήρχε δυσκολία πρόσβασης στην πηγή λόγω επικινδυνότητας των γκρεμών της καλδέρας.

Πηγη Αθέρμι-Χριστού. Και αυτή η πηγή βρίσκεται στον οικισμό του Μεγαλοχωρίου στον επόμενο όρμο από τον όρμο της πηγής πλάκας. Η πηγή αυτή καταγράφει την μεγαλύτερη μέση θερμοκρασία στους 56οc. Την επισκεπτόταν πλήθος λουόμενων για τις θεραπευτικές ιδιότητες των νερών της ιδιαίτερα στις αρχές του εικοστού αιώνα. Λόγω της υψηλής θερμοκρασίας των νερών της οι επισκέπτες-λουόμενοι αναμείγνυαν το νερό της πηγής με νερό της θάλασσας. Και εδώ έχει δημιουργηθεί ειδικός χώρος –λουτρό για να μπορούν οι λουόμενοι να χρησιμοποιούν ευκολότερα την πηγή. Επίσης οι ντόπιοι χρησιμοποιούσαν τον νερό της πηγής παίρνοντας το στα σπίτια τους με την βοήθεια των γαϊδουριών, για χρήσεις στο σπίτι αλλά και μπάνια.

Πηγή Βλυχάδας. Η πηγή αυτή εντοπίζεται στην περιοχή της Βλυχάδας στην νοτιότερη ακτή του νησιού και την εκμεταλλεύεται εξ ολοκλήρου το ξενοδοχείο Notos Therme and Spa. Πριν την δημιουργία του ξενοδοχείου (αρχές του 1990) την πηγή αυτήν χρησιμοποιούσαν οι κάτοικοι του νησιού για τις ανάγκες τους λόγω των θεραπευτικών της ιδιοτήτων. Στον χώρο όπου υπήρχε η πηγή είχαν δημιουργηθεί δύο θολωτά δωμάτια. Η πηγή σήμερα αναβλύζει στον υπόγειο εσωτερικό χώρο του ξενοδοχείου σε έναν κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο με εσωτερικές πισίνες. Στον ίδιο χώρο επίσης προσφέρονται και άλλες υπηρεσίες όπως Spa, τύλιγμα σώματος με θαλασσινά φύκια, ηφαιστειακή λάσπη αίθουσες μασάζ και άλλα. Η πηγή αυτή καταγράφει μέση θερμοκρασία στους 32ο c (<http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page.html>).

➤ **Ο Θρησκευτικός Τουρισμός στη Σαντορίνη**

Όπως συμβαίνει στα περισσότερα Αιγαιοπελαγίτικα νησιά, έτσι και στην Σαντορίνη όπου και να γυρίσεις το βλέμμα σου υπάρχει ένα εκκλησάκι, για να δηλώσει την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα, την βαθιά πίστη των Ελλήνων. Τα κύρια χαρακτηριστικά της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής των Σαντοριναϊκών εκκλησιών είναι η πλαστικότητα και η λεπτότητα. Οι τρούλοι των εκκλησιών της Σαντορίνης ξεχωρίζουν εξαιτίας των 3 μοναδικών τους χαρακτηριστικών. Τις δύο σειρές από πέτρες που προεξέχουν στην εξωτερική επιφάνεια του τρούλου. Το πολυεδρικό τύμπανο, με ένα άνοιγμα σε κάθε έδρα. Τέλος, ο πυργοειδής φανός στην θέση του κλειδιού. Εξαιρετικά δείγματα αυτής της ιδιάζουσας αρχιτεκτονικής αποτελούν πολλές εκκλησίες, ναοί, ξωκλήσια και μοναστήρια. Οι περισσότερες από τις θρησκευτικές δραστηριότητες εκτελούνται σε σταθερή εβδομαδιαία βάση από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο.

Για την επίσκεψή στις εκκλησίες του νησιού δεν υπάρχουν ενδυματολογικοί περιορισμοί. Ενδυματολογικοί περιορισμοί υπάρχουν στα Μοναστήρια του νησιού, στο ανδρικό Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία στον Πύργο, στο γυναικείο Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου στο Φηροστεφάνι και στο Μοναστήρι των Δομινικανών Μοναχών στα Φηρά στην περιοχή των Καθολικών.

Αξιόλογες εκκλησίες για επισκεψη επίσης, είναι η Μητρόπολη στα Φηρά που γιορτάζει στις 2 Φεβρουαρίου ημέρα της Υπαπαντής, ο Άγιος Χαράλαμπος στην Έξω Γωνιά που διαφοροποιείται απο την τυπική νησιώτικη αρχιτεκτονική, όντας μια μεγαλοπρεπείς "βασιλική" με τρούλο με κεραμίδια, η "Παναγία η Μυρτυδιώτισσα"

στο Καμάρι, η "Παναγία η Επισκοπή" στο Καμάρι, η εκκλησία του "Χριστού" στον Πύργο, η "Παναγία των Εισοδίων" στο Μεγαλοχώρι, οι "Άγιοι Ανάργυροι" στο Μεγαλοχώρι, η "Παναγία η Κοίμηση" στο Ακρωτήριο, ο Άγιος Γεώργιος στην Οία, ο Άγιος Δημήτριος στην Μεσαριά, η Αγία Άννα στον Βόθωνα, ο Τίμιος Σταυρός στην Περίσα, ο Άγιος Μηνάς στο Ημεροβίγλι κ.α. Η Σαντορίνη έχει 33 ενοριακούς ναούς, 228 παρεκκλήσια και 349 ξωκλήσια.

Όποια εποχή του χρόνου κι αν επιλέξει ο επισκέπτης-τουρίστας να επισκεφθεί την Σαντορίνη, πόσο μάλλον το καλοκαίρι, είναι σίγουρο ότι θα έχει την δυνατότητα να παρακολουθήσει κάποια θρησκευτική γιορτή αλλά και το πανηγύρι που την ακολουθεί.

27 Ιανουαρίου του Αγίου Χρυσοστόμου στον ομώνυμο ναό στο Ημεροβίγλι 23 Φεβρουαρίου του Αγίου Πολυκάρπου στον ομώνυμο ναό στο Κοντοχώρι 28 Φεβρουαρίου της Αγίας Κυριακής και των Αγίων Αποστόλων στον ομώνυμο ναό στον Πύργο 25 Μαρτίου του "Ευαγγελισμού της Θεοτόκου" στον ομώνυμο ενοριακό ναό στο Εμπορείο στον Πύργο, καθώς και τους ομώνυμους ναούς στην Ίο, στην Χώρα της Αμοργού και στην Σχοινούσα 31 Μαρτίου του "Ακάθιστου" στους ομώνυμους ενοριακούς ναούς στην Οία και στην Σχοινούσα, 17 Απριλίου του Αγίου Ραφαήλ στους ομώνυμους ναούς στο Ακρωτήριο και στον Καρτεράδο, 20 Απριλίου της "Καλαμιώτισσας" στον ομώνυμο ναό στην Περίσας και στο ομώνυμο Μοναστήρι στην Ανάφη 8 Μαΐου, του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου στον ομώνυμο ναό στα Φηρά, 9 Μαΐου του Αγίου Χριστόφορου στον ομώνυμο ναό στον Πύργο, 12 Μαΐου του Αγίου Επιφανίου στον ομώνυμο ναό στο Ακρωτήριο 27 Ιουνίου του Αγίου Σαμψών στον Πύργο, 29 Ιουνίου του Αγίου Πέτρου στον ομώνυμο ναό στο Μεγαλοχώρι, 30 Ιουνίου των Αγίων Αποστόλων στον ομώνυμο ναό στον Πύργο 9 Ιουλίου του Αγίου Παγκρατίου στον ομώνυμο ναό στο Καμάρι, 17 Ιουλίου της Αγίας Μαρίας στον ομώνυμο ναό στο Μεγαλοχώρι 18 Ιουλίου του Αγίου Αιμιλιανού, 15 Αυγούστου "Κοίμηση της Θεοτόκου" (αργία) στο Ακρωτήριο, στην "Παναγία την Επισκοπή" στο Καμάρι, στην "Παναγία την Κόκκινη" στον Καρτεράδο, στην Παναγία την Μεσιανή στο Εμπορείο καθώς και σε όλους του ομώνυμους ναούς του νησιού κ.α

(http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_6878.html).

➤ **Ο Γαστρονομικός Τουρισμός στην Σαντορίνη**

Η γαστρονομία είναι μια παγκόσμια γλώσσα κι έχει τις δυνατότητες να αποτελέσει το θεμέλιο του τουρισμού», ανέφερε ο Αμερικανός Erik Wolf, executive director του World Food Travel Association, κατά τη διάρκεια συνεδρίου γαστρονομικού περιεχομένου, που είχε πραγματοποιηθεί στη Σαντορίνη. Η κουζίνα της Σαντορίνης σε ένα πολύ μεγάλο μέρος της και ιδίως στα πιάτα που αποτελούνται από φάβα, παραμένει αναλλοίωτη στο πέρασμα των αιώνων, μιας και το συγκεκριμένο προϊόν, η φάβα, αποτέλεσε βασικό διατροφικό συστατικό, όπως έχουν αποδείξει σχετικές έρευνες, των κατοίκων του νησιού στα προϊστορικά χρόνια. Μερικά από τα χαρακτηριστικά πιάτα της Σαντορίνης είναι οι ψευτοκεφτέδες που δεν περιέχουν καθόλου κρέας αλλά ντόπια ντοματάκια και αλεύρι, το «σφουγγάτο» που είναι η κλασική ομελέτα με τις πατάτες και τα αυγά η οποία συμπληρώνεται με ντόπιο νοστιμότατο λουκάνικο καθώς και η ταπεινή «μανέστρα» η ελαφρώς παρεξηγημένη και υποτιμημένη τα τελευταία χρόνια έναντι των πιο «γκουρμέ» γεύσεων. Το συγκεκριμένο πιάτο πάντως «έθρεψε» γενιές και γενιές Σαντορινιών που συνήθιζαν να το τρώνε τα απογεύματα και τα βράδια μετά την δουλειά στον κάμπο, στις οικοδομές ή στην εργασία που έκανε ο καθένας. Το πιάτο πάντως συνεχίζει να παραμένει δημοφιλές ακόμη και σήμερα, σε διάφορες παραλλαγές, με τριμμένο τυρί ή ντόπιο λουκάνικο. Τα εστιατόρια της Σαντορίνης είναι φημισμένα για την ποιότητα της κουζίνας τους και για το υψηλού επιπέδου service τους και η επιλογή ενός δείπνου με θέα την καλντέρα είναι μια εμπειρία που θα μείνει αξέχαστη στους επισκέπτες, όπως άλλωστε επισημαίνουν και πολλά περιοδικά ταξιδιωτικού περιεχομένου. Ενώ, στα σοκάκια των Φηρών έχουν την δυνατότητα να διαλέξουν να γευματίσουν σε μια από τις πολλές ταβέρνες που θα συναντήσουν. Γκουρμέ ή τοπική κουζίνα. Η κουζίνα της Σαντορίνης εξ αιτίας της δημοτικότητας που απέκτησε από την μεγάλη τουριστική κίνηση που έχει το νησί, έχει αποτελέσει και συνεχίζει να αποτελεί προϊόν προς μίμηση, με εκατοντάδες εστιατόρια σε ολόκληρο τον κόσμο να έχουν δημιουργήσει και να σερβίρουν πιάτα από την Σαντορινιά κουζίνα. Εντυπωσιακός είναι δε ο αριθμός εστιατορίων σε ολόκληρο τον κόσμο με τίτλο «Σαντορίνη» ως αποτέλεσμα της ποιότητας των γεύσεων του καθώς και της αναγνωσιμότητας του νησιού (http://santorini-living.blogspot.gr/p/blog-page_5104.html).

➤ **Ο Οινολογικός Τουρισμός στη Σαντορίνη**

Στην Ελλάδα μπορεί να συναντήσει κανείς σήμερα περισσότερες από 500 ποικιλίες ενώ στην Σαντορίνη μπορεί να δει μερικές από τις σημαντικότερες ποικιλίες του ελληνικού αμπελώνα όπως Ασύρτικο, Αϊδάνι, Αθήρι, Μαυροτράγανο, Μαντηλαριά κ.α ενώ απο τα πιο γνωστά κρασιά του νησιού είναι το Νυχτέρι, το Ασύρτικο και το περίφημο Βισάντο. Και τα τρία ανήκουν στην κατηγορία «Όνομασίας Προελεύσεως Ανωτέρας Ποιότητας» και υπάγονται στους οίνους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως «οίνοι ποιότητας παραγόμενοι σε καθορισμένη περιοχή».

Το "Μουσείο Οίνου της οικογένειας Κουτσογιανόπουλου" είναι το μοναδικό Μουσείο Οίνου στην Ελλάδα και ένα από τα δημοφιλέστερα και με την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα στην Σαντορίνη. Βρίσκεται στον δρόμο προς το Καμάρι και στους χώρους του ο επισκέπτης μπορεί να δει και να γνωρίσει την διαδικασία με την οποία γινόταν η οινοποίηση τα παλιά χρόνια στην Σαντορίνη. Στα εκθέματα του Μουσείου περιλαμβάνονται παλιά μηχανήματα για την εκχύμωση των σταφυλιών μέχρι το τελικό στάδιο της εμφιάλωσης, που με πολύ μεράκι ξεκίνησε να συγκεντρώνει από τα μέσα της δεκαετίας του 80' ο ιδιοκτήτης του. Η ξενάγηση στους πολλούς χώρους του Μουσείου γίνεται μέσα από σύγχρονα συστήματα ξενάγησης ενώ δεκάδες ομοιώματα από χειροποίητες κούκλες σε φυσικό μέγεθος, αναπαριστούν τον τρόπο εργασίας των ανθρώπων την παλιά εποχή. Εξαιρετικά εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι στο σύνολό του σχεδόν το Μουσείο είναι υπόσκαφο, στα 3- 10 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της γης και ουσιαστικά αποτελείται από ένα σύμπλεγμα υπόγειων διαδρόμων και αιθουσών, χώρους στους οποίους γινόταν η οινοποίηση στα προηγούμενα χρόνια. Το Μουσείο είναι επισκέψιμο καθημερινά τους καλοκαιρινούς μήνες αλλά και τους χειμώνες κατόπιν συνεννόησης. Επίσης στην Σαντορίνη πραγματοποιούνται εκδρομές για τους επισκέπτες σε διάφορα επισκέψιμα οινοποιεία, όπως:

ART SPACE WINERY-ΑΝΤΩΝΗΣΑΡΓΥΡΟΣ

ΓΑΙΑΟΙΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ

ΚΑΝΑΒΑ ΡΟΥΣΣΟΣ

ΚΑΣΤΕΛΙ WINES

ΚΤΗΜΑ ΑΡΓΥΡΟΥ

ΚΤΗΜΑ ΣΙΓΑΛΑ

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΜΠΟΥΤΑΡΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ ΑΡΤΕΜΗ

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ/VOLCAN WINES

ΟΙΝΟΠΟΙΕΙΟ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ

ΟΙΝΟΠΟΙΙΑ ΓΑΒΑΛΑ

SANTOWINES

(<http://santorini-living.blogspot.gr/p/a.html>)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΔΟ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΘΕΜΑ
" ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ
ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ "**

Ερώτηση 1

Ποιές Εναλλακτικές μορφές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στο νησί σας(Κρήτης/Σαντορίνης); Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....
.....
.....

.....

Ερώτηση 2
Ποιά μορφή εναλλακτικού τουρισμού (πχ. συνεδριακός, θαλάσσιος, υπαίθρου κτλ.) τι πιστεύετε ότι δεν έχει αξιοποιηθεί ή δεν έχει προβληθεί επαρκώς στο νησί σας ; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 3
Ποιά η εικόνα των τουριστικών υποδομών στο νησί σας , για τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ; (δυσκολίες, μελλοντικά σχέδια)Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 4
Πόσο απαραίτητη είναι μια στροφή στις Εναλλακτικές μορφές τουρισμού για το Τουριστικό προϊόν του νησιού σας (Κρήτης/Σαντορίνης); Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 5

Μπορεί η ανάπτυξη εναλλακτικών Μορφών τουρισμού να προσελκύσει πελατεία Υψηλότερων εισοδημάτων; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 6

Υπάρχει κρατική πρωτοβουλία για την Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 7

Τι είναι απαραίτητο για την περαιτέρω ανάπτυξη του Εναλλακτικού Τουρισμού; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 8

Πόσο σωστά προωθείται το τουριστικό Προϊόν του νησιού σας στο εξωτερικό; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 9

Με ποιά εναλλακτική μορφή ασχολείσται; Αναπτύξτε την απαντησή σας. (απαντούν μόνο οι ξενοδόχοι)

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 10

Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να συμβάλλουν στην επιμήκυνση της Τουριστικής σαιζόν; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....

.....

.....

.....

Ερώτηση 11

Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές Τουρισμού να αντικαταστήσουν πλήρως τον Μαζικό τουρισμό; Αναπτύξτε την απαντησή σας.

.....
.....
.....
.....

Ερώτηση 12
Μπορούν οι εναλλακτικές μορφές να προσφέρουν ένα νέο ανανεωμένο τουριστικό πακέτο ώστε να προσελκύσουν νέες αγορές; Αναπτύξτε την απαντήσή σας.
.....
.....
.....
.....

Ερώτηση 13
Σε ποια κατηγορία υπόκειται η επιχείρησή ή οι επιχειρήσεις σας ; (Ερώτηση που απαντούν μόνο οι ξενοδόχοι).
.....

Ερώτηση 14
Ποιά τα θετικά και ποια τα αρνητικά σημεία που αντιμετωπίζεται κατά την εφαρμογή των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Αναπτύξτε την απαντήσή σας.
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....